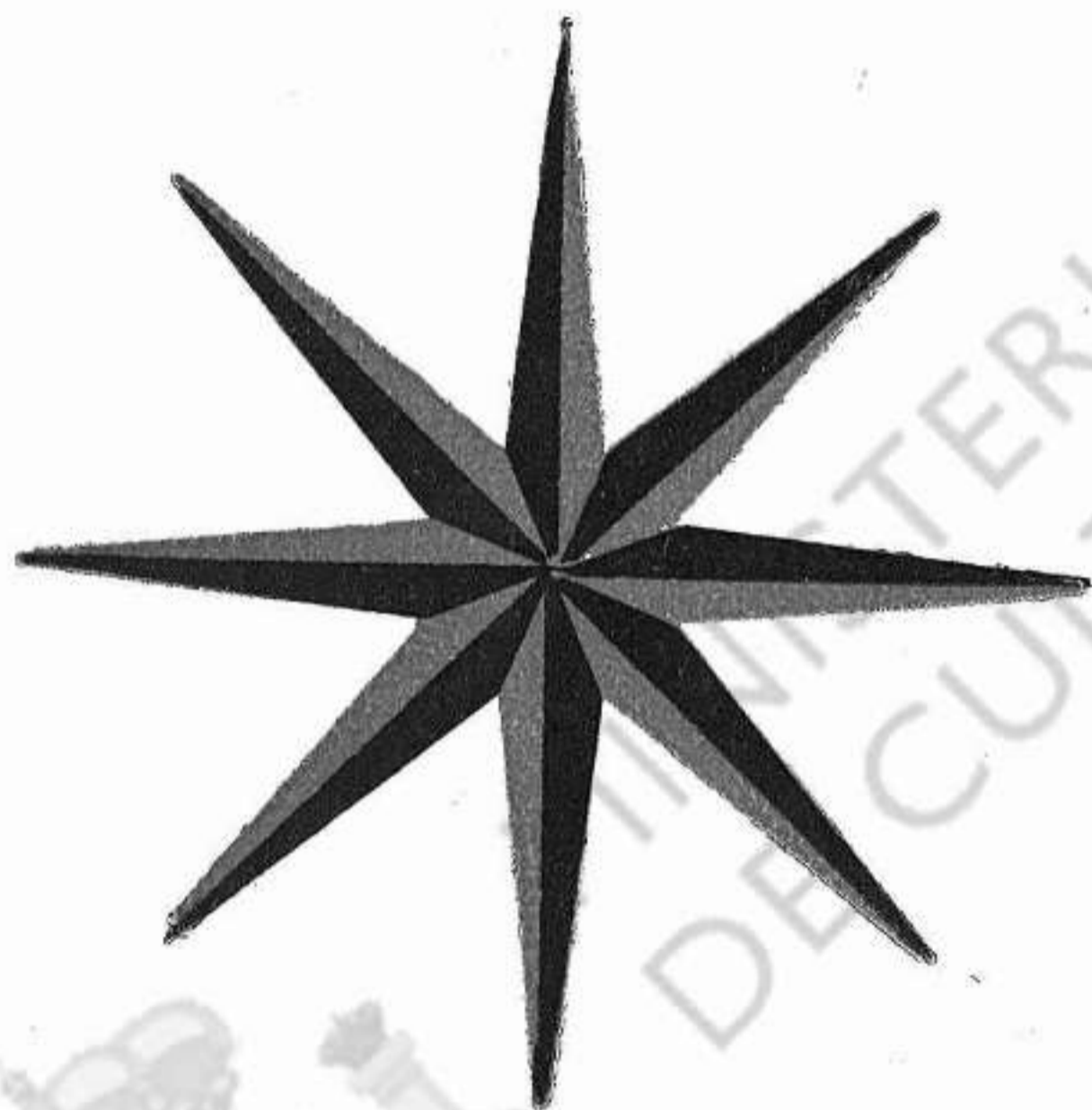

nous horitzons

- ↳ *L'acció universitària: en primera fila del moviment de masses.*
- ↳ *Els Pressupostos Generals de l'Estat y l'economia catalana.*
- ↳ *Aires nous i aires vells en l'Església espanyola.*
- ↳ *Jocs florals de la llengua catalana.*
- ↳ *Missatge dels catòlics de Barcelona als pares conciliars.*

7

PRIMER TRIMESTRE / 1966

PUBLICACION TRIMESTRAL

Declarada lícita su publicación en lo relativo a la cultura y la educación, según dictamen de la Secretaría de Educación Pública, comunicado en Oficio nº 581, de fecha 22 de agosto de 1962.

s u m a r i

EDITORIAL

- En primera fila del moviment de masses, 1
- Contra el fals catalanisme, 3
- Un llibre, un programa, una perspectiva, 5

EL PENSAMENT I L'ACCIÓ

- Els Pressupostos Generals de l'Estat i l'economia catalana, *Gaspar Aribau*, 7
- Aires nous i aires vells en L'Església espanyola, *Josep Ma. Sendrós*, 11
- D'antuvi la democràcia, *Rafael Vidiella*, 18
- Missió de la Universitat, *Ramón Costa Jou*, 21

DE LA VIDA DELS HOMES

- La penúria d'habitacions a Barcelona, *Olga Badia*, 29

HORIZONTS DEL MON

- Els intel·lectuals dels EE.UU. denuncien:, *Núria Pla*, 33

L'ART

- La cançó com eina de combat, 36

LES LLETRES

- Jocs florals de la llengua catalana
- Discurs pronunciat pel professor Pierre Vilar, 40
- Crònica, 42.
- Plany a quatre veus, *Coloma Lleal i Galceran*, 43

FULLS OBERTS, 45

- Xolojov, Premi Nobel de literatura, 47

DOCUMENTS

- Resposta de Gregori Lopez Raimundo a tres preguntes de Radio Espanya Independent, 48
- Carta al Rector de la Universitat de Barcelona, 50
- Declaracions a *Le Figaro* de Dom A. M. Escarrè, 51
- Missatge dels catòlics de Barcelona als pares conciliars. 52
- Carta de Mns. Ramón, Bisbe de la Seu d'Urgell, a Manuel Fraga Iribarne,

L'acció universitària

EN PRIMERA FILA DEL MOVIMENT DE MASSES

EL CURS 1964-65 arribava al seu terme enmig de l'efervescència d'una acció generalitzada que posava en moviment, contra les estructures imperants, a tots els estaments de la Universitat en una o altra mesura.

Els estudiants estaven situats en el centre mateix d'aquesta acció. Junt a ells anava destacant-se un nucli de renomats professors, i es dibuixava clarament l'oposició de la majoria del professorat a l'acció repressiva del Govern. Una ampla corrent nacional de simpatia, d'aprovació de les accions universitàries, prenia cos en tot el país i depassava les nostres fronteres.

L'acció universitària no es produïa isoladament; grans manifestacions obreres i populars, molt polititzades, tenien lloc en els més importants centres industrials; vagues parcials, assemblees obreres, una forta pressió reivindicativa, econòmica i política actuava amb relativa intensitat: En distintes regions agrícoles els jornalers del camp i petits camperols feien també sentir el pes d'accions parcials per llurs reivindicacions.

Empenyut per aquesta ampla pressió, el Govern arribava esbufegant als mesos de vacances. Prou s'esforçava en no perdre posicions essencials; successivament, cedint a l'empenta es veia obligat, en el sector universitari, entre altres coses a la publicació del Decret sobre Associacions estudiantils; tenia que precipitar l'entrega a les Corts d'un projecte de Reforma Universitària que afectava molt especialment al professorat; tenia que reconèixer públicament que era necessari modificar les estructures universitàries; deixava d'insistir en el sosteniment de l'aparell jeràrquic del SEU, contemplant impotent com els estudiants l'esbandien de la Universitat; no reaccionava davant la creació pels professors de Barcelona de l'Agrupació de Professors no-numeraris, etc., etc.

El Curs 1965-66, des del seu inici, ha prosseguit l'acció en les noves condicions creades per les lluites del Curs anterior. I en arribar a les vacances de Nadal, el primer trimestre del Curs ens mostra, a Madrid i a Barcelona molt especialment, que l'enfrontament de la Universitat amb el règim adquireix una significació política de particular relleu.

Malgrat totes les mesures "legals", administratives, policiaques que per tal d'intentar recobrar algunes posicions ha pres el Govern, aquest no ha aconseguit fer entrar en funcions la nou nada Comissaria i els Rectors-policia estan resultant impotents per a donar vida a les reglamentades "Associacions Professionals d'Estudiants"

Fa contrast amb aquesta carència visible del Govern la proliferació de les Assemblees Lliures dels estudiants, a tots els nivells; la celebració de les eleccions convocades pels estudiants, que tan d'esclat han revestit a Barcelona; el treball d'es-

tructuració concreta dels nous instruments de defensa, les formes dels quals es precisen en projectes d'Estatuts, en alguns aspectes àdhuc actuen amb personalitat i eficàcia resolvent problemes concrets de la vida universitària...

El Govern segueix, en la mesura en que pot, aferrat a la seva política de repressió, de negativa a tota concessió de fons. Aquesta obstinació en la voluntat repressiva aixeca cada vegada més amples resistències: Les accions de solidaritat sovint es converteixen en poderoses palanques que eleven i estimulen a noves accions.

Ja hi havia el clam de protesta contra l'expulsió dels cinc catedràtics de Madrid i Salamanca, contra les sancions imposades a desenes d'estudiants. Els darrers aconteixements a les universitats de Madrid i Barcelona han profunditzat l'acció solidària conjuminant sota diverses formes l'acció de protesta d'estudiants, de catedràtics, de professors no-numeraris. S'ha produït un positiu apropament dels diversos estaments de la Universitat, especialment visible en l'expressió de la protesta contra la política repressiva de les autoritats, però també en l'afirmació de la justícia de les reivindicacions dels estudiants i en el plantejament de les reivindicacions generals de la Universitat.

Quan el Rector-policia Valdecasas executà l'ordre d'excloure de la Universitat al Professor Dr. Sacristan, potser pensava així atemorir la resta dels professors com els estudiants: No ha aconseguit ni una cosa ni l'altra. Els primers, no solament han exposat llur protesta per escrit, sinó que també l'han explicada públicament als estudiants en iniciar les classes, i, expressiva manifestació solidària, s'han negat a substituir al Dr. Sacristan en l'assignatura que ell ensenyava, com tampoc han substituït al Professor Valverde dimitit en solidaritat amb els expulsats de Madrid. Els estudiants han fet de la defensa del Dr. Sacristan una reivindicació de primer pla, han replicat als exabruptes de Valdecasas fent públicament l'elogi de la personalitat docent i humana del professor exclòs, han denunciat la seva exclusió del cursos com un atemptat a la mateixa Universitat. I en el cas del professor Valverde, quan Valdecasas consegueix que un professor es presti a substituir-lo, els estudiants refusen l'assistència a classe fins obligar al Rector a demetre al professor designat.

Expressió de la contínua elevació del contingut polític de les accions i de l'extensió de la base de participants en nombre i en diversitat, en són entre altres la carta al Rector Valdecasas del 2 de desembre del 1965 amb les signatures de més de 4.000 estudiants, uns cent-cinquanta professors no-numeraris i diversos catedràtics; l'agitada reunió del Claustre de Professors del 7 de desembre 1965 on els catedràtics es mostren en llur immensa majoria contraris a la política del Rector i de les autoritats; fora de la Universitat comença a estendre's també, un moviment de solidaritat en el món intel·lectual devers els estudiants i professors.

La importància de les lluites universitàries destaca més encara si tenim en compte les múltiples tensions que apareixen en el quadre polític nacional, especialment en el sector, decisiu, de les masses obreres que no deixen de pressionar en múltiples accions parcials.

Si l'evolució de l'acció universitària durant el passat Curs situà aquella en lloc destacat del moviment de masses, cal dir que durant el primer trimestre del Curs actual s'han fet nous passos endavant: Es evident que, vingudes després del Decret i la Reglamentació governamentals, les accions de Madrid i, a Barcelona, la VI

Assemblea de Districte amb la convocatòria d'eleccions lliures, (tan rotundament demostratives de l'autoritat que han adquirit ja els nous instruments representatius que s'han donat els estudiants), el fracàs de les eleccions oficials i amb ell els esforços històrics de Valdecasas per fer valdre el "principi d'autoritat"; la decisió d'anar a la vaga dels estudiants de Barcelona, els moviments de solidaritat iniciats en altres districtes, l'enfrontament cada vegada més obert del Claustre de Professors amb el Rector-polícia, fan que la Universitat apareixi en acabar l'any com un destacament de primera fila entre les forces que lluiten per la transformació democràtica del nostre país.

Contra el fals catalanisme

LLIBERTATS DEMOCRÀTIQUES

NOMBROSOS personatges "catalans" han estat promoguts últimament a alts càrrecs oficials. López Rodó, Udina Martorell, Cruyllas, Colomer Marqués, Bau, Ortinez Mur, Duran Farell, etc., etc., representants caracteritzats dels oligarques financers catalans o tecnòcrates a llur servei, ocupen avui ministeris, direccions generals, presidències de consell i altres destacats llocs de l'aparell dictatorial franquista.

Això és un reflexe pàlid i incomplet del paper, cada dia més influent, que els grans banquers i industrials catalans juguen en el si de l'oligarquia financera única de tot Espanya i entre les diverses camarilles i grups de pressió que sostenen a la dictadura del General Franco. No és cap secret per a ningú que els nostres oligarques estan sòlidament instal·lats en els consells d'administració dels sis grans bancs —basament principal del règim—, i que ocupen molts dels càrrecs directius de les empreses i altres organismes de l'Opus Dei, institució que en els darrers anys exerceix una influència majoritària en el si del Govern.

Fins el 1958 els "catalans" que assumien càrrecs oficials ho feien a cara descoberta, en tant que Cains feixistes que compartien la política franquista de persecució despietada dels atributs i drets nacionals de Catalunya. La incorporació de Gual Villalbí al Govern el 1958, en tant que "Ministre de Catalunya", va senyalar un canvi d'actitud davant l'anomenat "problema catalan", tan de la nostra gran burgesia com del poder dictatorial. A partir de 1958 la nostra gran burgesia participa obertament, com a capa social, en la responsabilitat governamental, mentre que el franquisme, en tant que instrument del poder de la oligarquia financera-terratinent de tot Espanya substitueix la lluita frontal contra Catalunya per una altra forma de combat més hipòcrita, d'afalac verbal envers "lo catalán" i de concessions parcials a la gran burgesia catalana, però de manteniment de la mateixa anticipar el seu retorn a Madrid sense haver assolit els seus propòsits.

Episodi sobresortint d'aquest canvi d'orientació fou l'anomenada "operación sonrisa", portada a terme en la primavera de 1960, durant la qual el Govern del General Franco va residir a Barcelona durant més d'un mes i va organitzar nombrosos actes adreçats a congraciar-se amb el nostre poble. L'operació va resultar, no obstant, un fracàs complet. Un acte d'homenatge a Maragall, organitzat per les autoritats i al qual assistien diversos ministres, va ésser convertit pels antifranquistes en una sorollosa manifestació contra el règim, cosa que obligà al Govern a anticipar el seu retorn a Madrid sense haver assolit els seus propòsits.

Treient la lliçó d'allò que havia passat, els franquistes d'ambdós costats de l'Ebre van adoptar després una tàctica encara més a llarg terme, que inclòia

la incorporació de més "catalans" a les funcions de Govern i la realització d'una tasca d'apropament i capacitació envers el poble de Catalunya, que havien de realitzar preferentment elements de l'oligarquia catalana no compromesos obertament en la col·laboració amb la dictadura.

Fruit d'aquest treball fou la creació de l'OMNIUM CULTURAL, fundat per Felix Millet Maristany i altres grans financers catalans amb la finalitat aparent de fomentar el desenvolupament de la cultura vernàcula, però amb la missió real de buidar les activats catalanistes del contingut antifranquista de que estaven i estan impregnades, per tal de posar-les al servei dels objectius anticatalans i reaccionaris de la nostra gran burgesia.

Per tal de guanyar-se adeptes entre els medis catalanistes, els dirigents de l'OMNIUM van recolzar o patrocinar activitats culturals catalanes positives, cosa que va dur al Governador de Barcelona —servidor ceg de la minoria immovilista del Govern, i massa totxo per comprendre certes sutileses— a ordenar el tancament dels locals d'aquella entitat i la fi de les seves activitats.

Tot això va donar a l'OMNIUM una immerescuda aureola antifranquista, que més tard engegaria a rodar —suposem que involuntàriament— el Bisbe de La Seu d'Urgell. En efecte; a principis d'aquest any va ésser difosa amplament entre els medis de l'oposició antifranquista el text d'una carta adreçada al Ministre d'Informació pel Bisbe de La Seu, en la qual aquest explicava sense embuts que Felix Millet Maristany i els seus col·legues de l'OMNIUM es proposen arrabassar a l'oposició antifranquista la bandera de la defensa de la llengua i la cultura catalanes per posar-la al servei del règim oligarquic, en virtut de la qual cosa —reclamava el Bisbe— el Govern del General Franco hauria de recolzar totes llurs iniciatives.¹

L'incident ha servit per desenmascarar el doble joc que venien realitzant els dirigents de l'OMNIUM i ha posat de relleu que la defensa d'una major llibertat per a la llengua i la cultura catalanes no és, per si sola, des d'un punt de vista subjectiu, una presa de posició en defensa de la democràcia. Cert que tota acció en favor de la llengua i la cultura catalanes, sigui qui sigui el seu promotor, contribueix objectivament a debilitar el règim dictatorial, per la qual cosa troba i trobarà sempre el nostre suport. Però les concessions que s'arrenquen en el terreny cultural no han de portar-nos a aplaudir ni a reverenciar els responsables de l'opressió que Catalunya, en tant que nació, segueix sofrint tant en el terreny cultural com en el polític-social.

La cadena que oprimeix el poble de Catalunya no és menys pesada perquè entre aquells que estiren d'ella n'hi hagi un nombre major o menor d'oligarques catalans. El nostre poble no en té prou amb una "llibertat" regimentada, servida en comptagotes i limitada a l'aparició d'alguns llibres en llengua catalana destinats a les minories cultes. Els catalans desitjem i necessitem una llibertat autèntica, que liquidi totes les restriccions i discriminacions que encara sofreixen la llengua i la cultura vernacles i que s'ens otorgui la totalitat dels drets nacionals i democràtics.

Això ens obliga a lliurar una lluita sense quarter contra els nostres propis oligarques i a batallar, junt a tots els altres espanyols, per una democràcia política i social, per un poder basat en els treballadors, els camperols, els intel·lectuals i la burgesia no monopolista. Només per aquest camí avançarem realment cap a la conquesta de les llibertats nacionals, incloses les del dret a l'auto-govern i a l'auto-determinació.

“¿Y después de Franco, qué?”

UN LLIBRE

UN PROGRAMA

UNA PERSPECTIVA

A HORES d'ara, el llibre de Santiago Carrillo *Y después de Franco, qué?* ha estat ja llegit per molts catalans, comunistes o no. Qui més qui menys n'haurà tret les seves conseqüències per tot el que conté com anàlisi i per les conclusions a que permet arribar. D'una manera o d'una altra haurà contribuït a aclarir dubtes, a obrir camins. Fer-ne ara un resum ens sembla innecessari però sí recomanem als que no l'han llegit que ho facin sense tardança.

Als mesos de la seva aparició cal seguir servint-se d'aquest llibre en el qual el secretari general del Partit Comunista d'Espanya hi fa una anàlisi que els acon- teixements confirmen a diari. En l'activitat de tots aquells que es proposen destruir la dictadura hi cal aquest llibre ja que, ultra orientar aquesta activitat, dóna una visió realista i revolucionària del caràcter que haurà de tenir la substitució de la dictadura i les formes per arribar-hi.

Per aquesta raó creiem que segueix essent actual el llibre en el seu conjunt i alguns aspectes concrets que s'hi analitzen. Nosaltres volem posar l'accent en allò que més directament afecta als homes i dones que viuen a Catalunya, als catalans de “soca i arrel” i als que, amb Candel, anomenem “els altres”.

Quan Santiago Carrillo explica en el seu llibre com es concebuda pels comunis- tes la democràcia polític-social que volem per Espanya, diu, textualment:

“Nosaltres concebim aquesta nova democràcia, com un Estat multinacional pro- clamant, sense reserves, els drets nacionals de Catalunya, Euzkadi i Galícia, in- tegrats en ell, no pas per la coacció i la imposició del poder central, sinó per llur decisió lliure i voluntària. Els comunistes mantenim fermament el principi de l'autodeterminació dels pobles i el dret de Catalunya, Euzkadi i Galícia, a des- enrotllar i enriquir llur cultura, llengua y llibertats nacionals. Només un Estat que respecti la diversitat i la personalitat nacional dels pobles que l'integren estarà real y sòlidament unit en un destí comú; només per aquest camí s'afian- çarà la veritable germanor dels pobles d'Espanya.”

Naturalment, amb aquesta afirmació de principis, el company Santiago Carrillo no diu res que els comunistes no hagin dit abans, cada cop que ha estat necessari exposar la nostra posició en relació al problema nacional. La importància, però, d'aquesta formulació del secretari general del Partit Comunista d'Espanya així com les que ha fet el company Gregori Lopez Raimundo al redactor de Radio Espanya Independent¹ l'hem de veure en funció del moment en que es fan; de la situació concreta i en evolució que l'exigeix; en les condicions generals i en plé moviment de la situació política a tota Espanya i a Catalunya en particular, no oblidant, tampoc, el caire revolucionari que caracteritza la nostra època.

¹ Vegis la secció DOCUMENTS.

Alguns trets d'aquesta situació són els següents:

- 1. La dictadura ja no pot governar pels mètodes que li són consubstancials.*
- 2. S'ensorra el tinglado liberalitzador que no suporta cap mesura "liberalitzadora".*
- 3. Hi ha un esforç evident —vis a vis de Catalunya— per part de la dictadura que consisteix en "catalanitzar" la fatxada negant a l'ensems drets tan bàsics i vitals per Catalunya com ho són l'ensenyament del català a les escoles, la publicació de diaris en català i la informació televisada i radial bilingüe. En quant a l'anhel i al dret de Catalunya a un Estatut, la dictadura ni en vol sentir parlar.*
- 4. La gran burgesia catalana fa el joc a la dictadura en aquestes maniobres diversionistes i el fa a canvi de posicions dins l'Estat espanyol que li permetin una expansió en amplitud i profunditat, en tant que part de la oligarquia financera espanyola.*
- 5. Assistim a un reviscolament de l'activitat catalanista moguda, en part, per l'Església i la burgesia dita lliberal. Resorgiment al costat d'això, d'un anticatalanisme de "cruzada", provocatiu i vinculat a l'esforç reaccionari per parar les corrents progressistes no sols a Catalunya, sinó a tota Espanya.*
- 6. Es posa de relleu el reforçament progressiu de les posicions de la classe obrera que busca, i en alguns casos ho imposa, fer sentir el seu pes, no sols en la lluita pel pa i pel millorament de les condicions d'existència, sinó també en la vida política. La classe obrera i la seva avantguarda, els comunistes, tenen (i cal pagar-lo) un programa clar i revolucionari no sols en els problemes generals d'Espanya sinó també en els concrets de Catalunya.*
- 7. Hi ha una situació a la Universitat i altres centres docents de Catalunya (no la deslliguem de la de la resta d'Espanya) que posa de relleu la necessitat general d'una democratització de tota la vida nacional, no pas únicament universitària.*

En aquesta panoràmica apareix el llibre Y després de Franco, qué?, panoràmica política dins d'unes condicions econòmiques sense perspectiva de millorament en les estructures actuals.

El llibre, doncs, esdevé un gran ajut. Es un programa i el programa és factible. Tot depend de la unitat, la coordinació i serietat de les forces que no volen la dictadura, perjudicades per la dictadura, opreses per la dictadura.

El llibre permet preveure la solució, una solució necessària. La solució es desprèn d'una anàlisi, d'una experiència, d'una perspectiva sorgida d'aquesta anàlisi i experiència a la llum del marxisme-leninisme.

No és el llibre d'un moment. Es el llibre de tot un període històric. Els seus plantejaments no són exclusivament fruit personal doncs l'autor (cal no oblidar-ho) és el secretari general del Partit Comunista d'Espanya, un partit revolucionari. que fa aquests plantejaments després d'haver esbrinat una acció pasada, tenint en compte el present, el lligam entre el passat i la realitat d'ara per tal d'orientar el demà, un demà que només pot ésser —al nostre país— una democràcia on els interessos de la gran majoria siguin garantitzats, i no pas d'una manera formal o estàtica: Autènticament garantitzats i amb perspectiva de fer-los avançar d'acord amb les exigències històriques.

Gaspar Aribau

ELS PRESSUPOSTOS GENERALS DE L'ESTAT I L'ECONOMIA CATALANA

EL PROJECTE de Llei de Pressupostos Generals de l'Estat per al bienni 1966-67, que haurà d'ésser aprovat abans de finalitzar l'any 1965, ha provocat un profund malestar entre la classe obrera catalana i la majoria del nostre poble, i un evident neguit en el sí d'amplis sectors de la burgesia catalana.

La raó n'és obvia; els impostos indirectes, que són pressupostats en la ingent xifra de 102.147 milions de pessetes, i que recauran fonamentalment i en proporcions acrescudes sobre la població laboriosa, representen el 70,3 per 100 de la recaudació tributària total, la qual cosa es traduirà inevitablement en una nova elevació dels preus i la puja consegüent del cost de la vida.

La burgesia catalana es sent inquieta per les conseqüències econòmiques, polítiques i socials que poden derivar-se d'aquesta mesura i pels efectes no volguts que pugui entranyar.

En primer lloc, per a la burgesia catalana, com per a tota la burgesia, el problema del mercat per les seves produccions constitueix l'element essencial del qual depèn la seva pròpia existència. L'economia catalana, malgrat les transformacions que s'han operat, continua assentant-se en les indústries d'ús i consum, les quals floreixen o declinen en dependència del poder adquisitiu de les masses.

L'Editorial del *Diario de Barcelona* del 21-11-65 recull aquest aspecte de la qüestió quan escriu que "*mentre no s'alteri el sentit de la nostra tributació, tan fortament dipositada sobre l'impost indirecte, difícilment s'assolirà una agilització del mercat i, per tant, la tan desitjada expansió econòmica.*"

En segon terme, com a conseqüència de l'encariment de la vida, "*els treballadors reclamen més alts salaris que pressionen sobre la indústria, sense que en molts cassos sigui possible elevar els preus de venda degut als productes d'importació, competitius i a l'aguait*". Aquestes paraules, pronunciades pel President de la Cambra de Comerç de Bilbao en inaugurar la Fira, interpreten el sentir de la burgesia no monopolista de Catalunya, hipersensibilitzada després de la desgravació aranzelària dels manufacturats tèxtils i l'atonía que impera en aquest sector.

Una alça de preus en fàbrica, després de la recent reducció de la protecció aranzelària, significaria enfortir la competència dels monopolis internacionals en el mercat espanyol, i a la vegada, acreïxer els obstacles a les pròpies exportacions, en particular les tèxtils.

En tercer lloc, i aquets és el punt més trascendental, donat el grau d'unitat, organització i combativitat de la classe obrera catalana, tela de fons i força impulsora de les importants accions dels nostres universitaris i d'altres capes de la població, és de preveure una intensificació de les lluites reivindicatives per tal de compensar la creixent carestia de la vida, les quals lluites estaran impregnades d'un transfons més polític i social.

Per últim, l'adopció del pressupost portarà aparellada una redistribució de la renda nacional en benefici de l'oligarquia financiera en el seu conjunt i dels

grups monopolistes industrials més poderosos en detriment fonamentalment de la classe obrera, de la burgesia no monopolista i, en cert grau, d'empresaris industrials d'articles d'ús i consum, en tant que tals. La importància del tema ens porta a analitzar de forma somera alguns aspectes dels pressupostos.

El pressupost sintetitza en xifres el contingut reaccionari de la política econòmica de classe portada a terme pel Govern franquista encaminada a reforçar les posicions de l'oligarquia financera en l'economia nacional i acréixer els seus ja desmesurats beneficis. A aquesta finalitat es supedita el pressupost de l'Estat, les inversions del qual, subvencions financeres i crèdits oficials esdevenen cada vegada més indispensables i protagonitzadors del desenvolupament econòmic.

Les xifres pressupostàries testifiquen que el Govern franquista ha decidit acréixer les despeses públiques i incrementar la finançació del sector privat a través del crèdit oficial. Això suposa llençar per la borda el principi tantes vegades proclamat de *desenrotllament en condicions d'estabilitat* i la clara adopció d'una política que ho sacrifica tot a un creixement subordinat als interessos de l'oligarquia financera. Ara bé per a que l'increment de les despeses públiques beneficiï al màxim al capitalisme monopolista s'augmenten fonamentalment els impostos indirectes, desbordant els sostres tolerables, es posposen els augments d'havers dels funcionaris públics aprovats anteriorment —la qual cosa no és obstacle per a que s'adelanti la data d'entrada en vigor dels havers dels militars—, i es fixin xifres més altes a les emissions públiques més enllà dels límits raonables d'una sana economia.

El camí de forçar la imposició indirecta i finançar amb noves emissions de l'Estat el sector privat originarà irremissiblement, qualsevulla que sigui la naturalesa de l'emissió, una accentuació de les tendències inflacionistes amb les inevitables elevacions de preus que poden ocasionar efectes contraris als perseguits al restringir de forma relativa la demanda, front als nivells assolits de la producció, i acumular elements d'instabilitat que poden traduir-se posteriorment en una contracció de l'activitat econòmica.

Aquesta orientació no fa més que ratificar els principis de la política econòmica franquista. López Rodó acaba de recordar-ho en inaugurar la Fira de Mostres de Saragossa quan afirma que "*...la mentalitat de desenrotllament s'esforça per alliberar recursos del consum per aplicar-los al procés productiu*". I per a que no quedi la menor sombra de dubte aprop del significat de les seves paraules afegeix que el *P. de D.* "*...ens mostra clarament la impossibilitat de que tots puguem augmentar la nostra participació relativa en el producte nacional*".

El pressupost per a 1966 s'eleva a 168.710 milions de pessetes, cosa que representa un increment d'un 23,23 per 100 sobre les xifres de 1965 i un 39,37 per 100 respecte del pressupost inicial del bienini 1964-65. Si desglossem les taxes i exaccions parafiscals que s'engloben per primera vegada en el pressupost, l'augment relatiu serà d'un 17,60 per 100.

Front a aquest percentatge de creixement, el percentatge mig d'augment anual durant el deseni que va a acabar el 1963 fou d'un 15,35 per 100. Segons l'*Informe del Banc d'Espanya* els ingressos pressupostaris líquids es van incrementar en un 14,9 per 100 i un 15,3 per 100 els 1963 i 1964 respectivament. Segons l'ex Ministre Navarro Rubio els augments prevists per als anys posteriors a 1964 havien d'ésser inferiors a un 12,2 per 100; no obstant continua la creixent progressió, com mostren las xifres que hem exposat. Els pressupostos de l'Estat han passat en xifres absolutes de 44.143 milions de pessetes el 1957 a 168.710 milions en 1966, cosa que equival a haver multiplicat el primer número per 3,8.

Com la renda nacional creix a ritmes molt més baixos que la tributació és de tota evidència que es reforça la pressió fiscal global, a despit de l'enganyosa propaganda que afirma la cosa contrària.

El 1957, els impostos indirectes representaven el 51,3 per 100 de la tributació total i els directes el 48,7 per 100. La Reforma Tributària de desembre d'aquell any va jugar un paper decisiu en l'augment de la recaudació dels impostos indirectes, accentuant el caràcter regressiu del sistema tributari espanyol, que incideix més fortament sobre la població laboriosa.

El 1963, la imposició indirecta era ja d'un 66,7 per 100 de la imposició fiscal i la directa únicament d'un 33,3 per 100. La nova Reforma Tributària de 1964 ha vingut a agravar la desigualtat de les classes socials davant l'impost en impulsar la tributació indirecta.

El projecte de pressupost per a 1966 preveu un percentatge d'imposició indirecta d'un 70,3 per 100, mentre baixa el d'imposició directa a un 29,7 per 100. La recaudació per imposició indirecta en relació amb la directa que fou de 200,01 el 1963 i 214,25 el 1964 passa a ésser de 236,8 el 1966. Les xifres anteriors mostren que és difícil trobar un sistema tributari més regressiu i més mancat d'equitat. Per tal de caracteritzar-lo ens remetim a l'Editorial de *El Diario de Barcelona* del 24-11-65 que diu;

"... Com se sap, de la justa distribució dels impostos, de la participació proporcional de tots els membres d'una comunitat en l'esforç comú —l'Estat— depenen en gran manera les possibilitats de desenrotllament d'una economia. I si, per altra part, es pretén una equitativa distribució de la renda, una menor desigualtat social —inclús per tal d'agilitzar el mercat—, és necessari i imprescindible disminuir els anomenats impostos indirectes a la vegada que es carrega la ma en els directes.

"Però és que en aquests 43.128 milions de pesetes que obté l'Estat pels impostos directes, vuit mil milions corresponen als impostos sobre el rendiment del treball personal, amb la qual cosa el caràcter regressiu de la tributació s'accentua fins extrems realment seriosos. I es produeix, una vegada més, l'enorme paradoxa de la desproporcionada aportació de les classes econòmicament menys fortes al pressupost de l'Estat i, per tant, també, la finançació més important de les inversions del Pla de Desenrotllament..."

"... De que es carregui la ma en els (imposts) directes o els indirectes depén enormement que s'enfoqui correcta o incorrectament el problema. I si es parla a més de Pla Econòmic, de Pla Social, amb més motiu".

Convé afegir que l'incessant creixement dels pressupostos s'assenta essencialment en l'acreixement de les xifres absolutes dels impostos indirectes.

Front a les altes xifres d'imposició indirecta en 1964, darrer any del qual es coneixen xifres completes, l'impost sobre la Renda de les Societats representa únicament un 7,99 per 100 dels ingressos pressupostaris; l'impost sobre les rendes del capital un 2,88 per 100 i l'impost industrial (cuota de beneficis) la irrissòria xifra de 1,63 per 100. Més greu encara, la Contribució sobre la Renda que en un sistema equitatiu constitueix el millor mitjà per gravar la renda de les persones en relació a la quantia de llurs ingressos, representa un 1,42 per 100 i els Drets reals (*mortis causa*) un 1,71 per 100. En aquests ínfims percentatges de tributació radica un dels principals problemes del sistema impositiu espanyol que exigeix una profunda transformació orientada en sentit democràtic. La darrera Reforma Tributària i posteriors disposicions han otorgat nous avantatges i privilegis per a incrementar la sedicent *capitalització de les empreses*, és a dir els beneficis.

Constitueix un mal símptoma que siguin presentats els pressupostos equilibrats. Sembla com si es pressentís ja el dèficit. Des de 1952 tots el pressupostos, a excepció de l'any 1956, s'han tancat amb superàvit. El de més excedent fou el de 1961 amb una xifra de l'ordre de 7.768 milions de pessetes. Els pressupostos de 1963 i de 1964 pràcticament s'han tancat anivellats.

El pressupost de despeses tradueix en xifres concretes les opcions polítiques adoptades pel Govern franquista amb les quals pretén imprimir una determinada

orientació a la futura evolució de l'economia.

El capitalisme monopolista reb una acrescuda ajuda de caràcter tècnic i, sobretot, financera a través de l'acció concertada entre l'Estat i l'Empresa. Les subvencions a la inversió privada, els préstecs i privilegis s'otorguen als sectors prioritaris del *P. de D.* que són essencialment els monopolistes.

El pressupost de despeses distribueix els pagaments programats per categories econòmiques, assignant 112.649 milions de pessetes, un 66,8 per 100 al compte de renda i 56.061 milions de pessetes, un 33,2 per 100 al compte de capital, que comprén les inversions reals i financeres de l'Estat i les subvencions per inversió a les empreses privades. El compte de capital s'incrementa en 1966 en relació als pagaments líquids efectuats per aquest mateix concepte el 1964 en un 31 per 100. S'efectua doncs un trasvàs de recursos de l'Estat, pagats per les masses treballadores, cap a la inversió i subvencions a les inversions privades.

Les inversions del sector públic (Estat, organismes autònoms i corporacions locals) constitueixen per llur quantia un element de primera magnitud donada la seva alta proporció en el conjunt de la inversió global, amb un pes cada vegada més gran. La inversió privada depèn cada vegada més de les disponibilitats de crèdit oficial per a efectuar les seves inversions. Les dotacions a entitats oficials de crèdit s'han incrementat en un 40 per 100 durant els nou primers mesos de 1965 comparades amb el mateix període de l'any precedent. A fi i efecte d'acreixar aquestes dotacions s'amplia la xifra d'emissions de cèdules per a inversió que són fixades pel 1965 en 27.507 milions de pessetes.

Fins ara no s'ha parlat de cap xifra d'emissions de cèdules per a inversions el 1966. Tampoc podria prendre's seriosament, doncs, com s'ha vist es modifica en el curs de l'any. Si fem un càlcul estimatiu, partint de les despeses programades per categories econòmiques i les magnituds d'inversió estatal planejades en el *P. de D.* arribariem a la conclusió de que a finals de 1966 podria arribar-se a un guarisme de l'ordre dels 65.000 milions de pessetes. Els objectius que sembla ser pretenen assolir-se es troben cada vegada més distanciats dels mitjans de finançació disponibles. El problema de la finançació s'agrava més encara al haver d'afrontar les obligacions ja contraetes per l'Estat.

En analitzar les despeses dels diferents departaments ministerials veiem que les consignades en els pressupostos dels Ministeris de l'Exèrcit, Marina i Aire, excloïent-ne les nombroses partides dissimulades en altres departaments, pasen d'uns pagaments líquids de 20.900 milions de pessetes el 1964 a 28.446 milions de pessetes en 1966, un 16,78 per 100 de les despeses globals, cosa que representa un augment relatiu d'un 31,3 per 100 sobre del 1964. Governació, el Ministeri de la repressió, gastarà 17.463 milions de pessetes, un 10,3 per 100 del total, amb un increment relatiu d'un 53,9 per 100 sobre de les xifres de 1964.

Al "Ministerio de la Vivienda", cridat a cobrir una part de les necessitats d'allotjament de les famílies modestes, se li assigna, en canvi, únicament 8.286 milions de pessetes, un 4,89 per 100 del total, amb una lleugera disminució en relació a 1964. El Ministeri d'Agricultura passa d'uns pagaments líquids de 11.019 milions de pessetes el 1964 a una xifra de 8.130 milions de pessetes el 1966, un 4,80 per 100 del total, amb una disminució de 2.889, 7 milions de pessetes i una reducció relativa del 26,2 per 100. Obres Públiques té assignat un 15,68 per 100 de les despeses, amb un increment del 12,13 per 100, però cal tenir en compte que el 1964 el pressupost d'aquest Ministeri s'havia acrescut en un 40 per 100 sobre l'any anterior.

Es sorprenent que a aquestes altures es reforça el caràcter unificador i centralitzador del pressupost en atribuir al Govern la competència per assenyalar els crèdits que hagin d'ésser emprats en l'execució d'obres de caràcter eminentement provincial o local, quan la situació política i la pròpia complexitat dels problemes econòmics aconsellen tot el contrari.

**AIRES NOUS I AIRES
VELLS EN L'ESGLÉSIA
ESPANYOLA**

EN LA LLARGA lluita que menem els comunistes per tal d'aconseguir la unitat de totes les forces oposades a la dictadura, l'experiència ens ha ensenyat a ésser vigilants, amatents a les transformacions que es produeixen, sensibles a la comprensió i valoració dels nous elements que la lluita fa sorgir. D'ací que, des de fa un temps, ressaltem que en el terreny de la unitat estan madurant factors que aporten aires nous a casa nostra.

Avui, entre les diferents forces polítiques de l'oposició, deixant apart el nostre Partit, destaquen per llur activitat, per llur influència, per llurs possibilitats presents i futures, diversos sectors catòlics que van des de les organitzacions socials obreres fins un nucli —molt reduït encara, això sí— de jerarquies de l'Església partidàries de l'"aggiornamento", seguidores en major o menor grau de les corrents progressistes i renovadores que troben la seva màxima expressió en l'Encíclica "Pau a la Terra".

En el llibre de Santiago Carrillo *Después de Franco ¿qué?*, es fa menció d'aquesta realitat tan nova del moviment catòlic a Espanya quan diu que "...hi ha un sector de caire jovenivol i renovador, animat per les ensenyances del Papa Joan, en oposició a les tendències integristes, desitjós d'una renovació del catolicisme espanyol, d'un efectiu "aggiornamento", d'una presa de posició, no solament contra el règim, sino contra les injustícies de la societat capitalista, sector que ha iniciat una fase de diàleg i col·laboració amb els comunistes..." (p. 77).

Es, aquest, un fenòmen social nou; "...Per primera vegada en la història d'Espanya sorgeix la possibilitat d'una orientació catòlica en aquesta direcció renovadora, coincident amb corrents que s'han posat en moviment en l'Església universal..." (idem, p. 79).

En l'opuscle que reproduïx la intervenció de Gregori Lopez Raimundo a una reunió de militants, s'hi diu; "...Els comunistes considerem que l'evolució que s'està produint en el si de l'Església catòlica i del moviment catòlic, té un caràcter transcendental..." (p. 18).

Unes línies abans s'afirma; "...Quan el Pare Dalmau o el Pare Alvarez Bolado i altres religiosos proclamen que accepten la transformació socialista del món com una realitat històrica, i defineixen el marxisme com una corrent humanista, que contribueix a la plena realització de l'home, nosaltres els podem respondre que acceptem també com una realitat històrica el que la fe religiosa pugui estimular les aspiracions socialistes en el poble; podem respondre'ls que desitjem marxar junt amb ells en la defensa dels drets dels treballadors i dels desheretats; els podem dir que volem acordar les nostres forces a les seves per tal de conquistar la democràcia política i social que propugnem; que volem construir amb ells la societat socialista..." (idem, p. 17).

Estarem d'acord en que hi ha en tot això una novetat de gran importància, sobretot quan considerem quines han estat tradicionalment les posicions de l'Església en matèria social i política: vint segles d'existència han acostumat al nostre

poble a veure en ella l'aliada del poderós, l'instrument per a la submissió del dèbil, la defensora de tot allò reaccionari i opressor.

Avui encara, sense sortir del marc de casa nostra, en no poques ocasions aquesta vella imatge apareix incanviada: Junt als factors nous, preponderants, subsisteixen els vells. Una gran majoria de la Jerarquia superior de l'Església segueix agermanada amb la dictadura, en defensa i protegeix la pervivència, recolzada sovint pels alts cercles vaticans. A través de la Jerarquia subsisteix la benedicció oficial als actes de Govern més vergonyosos, es mantén la qualificació, no menys oficial, d'Estat Catòlic feta al franquisme. Encara el 7 de desembre proppassat, *Ya* publicava un interview del Cardenal Ottaviani, el qual, després de fer grans elogis del Opus Dei, deia; "Espanya és una verdadera nació catòlica, veritable esperança i realitat de l'Església..." I, referint-se a Franco, afirmava que "...Es un verdader catòlic..." No cal dir com tot allò que està arrelat en la ultrareacció usa d'aquestes declaracions de la Jerarquia.

Més endavant em referiré novament a aquesta part de l'Església entestada en mantenir la tràgica simbiosi Catolicisme-Estat feixista. A Espanya, els sectors progressistes, pràcticament enfrontats a la Jerarquia, s'estan convertint malgrat aquella en una força que actua amb intensitat, que empeny cap a una substancial transformació de l'actitud objectiva del catolicisme davant dels problemes socials i polítics.

Els comunistes de Catalunya tenim un bagatge no despreciable d'experiències concretes de diàleg, de col·laboració, d'accions conjuntes de comunistes i catòlics.

El moviment catòlic a Catalunya, aollí com aigua de maig les encíclicues del Papa Joan. Venien a ser com la clau que alliberava nombre de fidels de la contradicció entre allò que la política oficial de l'Església l'obligava a acceptar com a just i cristià i el seu propi concepte de la justícia contrastat amb la realitat de cada dia.

Ja de molt abans venia manifestant-se entre els catòlics una corrent d'oposició a la dictadura, una corrent de resistència a seguir acceptant la defensa d'un règim podrit i ignominiós. Sense voler fer història, recordem l'esclat dels actes d'homenatge a Maragall el 1958 i la detenció del Doctor Pujol, esclat que reflectia la maduració d'una sorda corrent de fons. Estan en la memòria de tots actituts com la que expressa l'escrit del centenar d'intel·lectuals, una gran part d'ells catòlics, demanant el restabliment de l'ensenyança de la llengua catalana; i també la participació de prestigiosos advocats catòlics en la defensa d'obriers, molts d'ells comunistes, perseguits per fets de vaga o de propaganda; o la d'intel·lectuals, sacerdots, homes de lletres i de toga en la campanya per l'Amnistia per als presos i exiliats polítics, o, encara, la signatura de documents en defensa de la pau, que a casa nostra prenen un marcat caràcter d'oposició al règim, adscrit al bàndol de la guerra.

Ja en les lluites obreres de 1956-58 apareixen sacerdots i advocats catòlics actuant directa o indirectament junt als treballadors. En uns casos facilitant consell jurídic, en altres la possibilitat de reunir-se i discutir problemes laborals, en altres visitant a la presó els treballadors detinguts, ajudant-los econòmicament a ells o llurs famílies. Molts dels lectors recordaran segurament experiències com les de la Parròquia del Bon Pastor ahir, de la de San Medir no fa pas gaire, i molts altres exemples semblants.

Voldria puntualitzar que no es fa aquesta exposició de contribucions del moviment catòlic a la lluita contra el franquisme per tal d'afalagar-lo: Com es natural, som conscients de que tot això no s'ha fet per simpatia a nosaltres, comunistes, ni per facilitar-nos la lluita en tant que tals; es tracta, al meu entendre, d'accions conseqüents en certa mesura a una presa de consciència: els sectors del catolicisme que han emprés aquesta via, l'han seguida perquè han comprés que és així com, avui, defensen els interessos de l'Església, que aquesta és, avui,

l'única forma de defensar-los realment. Cosa que no ens impedeix en absolut valorar plenament aquestes realitzacions. Com diu Santiago Carrillo referint-se al nucli de catòlics que actua contra el franquisme, "...Sabem que a aquests homes els inspira la preocupació d'aixecar el prestigi de l'Església i del catolicisme espanyol. I això no ens estranya ni ens contrarieja perquè, en allò que coneixem d'ells, a través de llurs escrits i llurs actes, quan no del contacte, del diàleg directe o per persona interposada, estem convençuts de que, en el seu conjunt, es senten animats d'una voluntat sincera de defensar, amb les creences que els són pròpies, l'interès del poble i dels desheretats." (*Después de Franco, ¿qué?*, p. 78).

Aquesta trajectòria antifranquista que posa en contacte comunistes i catòlics, en un mateix combat; que propicia el seu rencontre i col·laboració l'hem vista accentuar-se més i més amb el pas del temps, l'hem vista créixer en la mesura en que s'ha accentuat la descomposició del "Movimiento", que s'han fet més puixants i decidides les accions de masses, element fonamental aquest últim.

Sense sortir de Catalunya, recordem les declaracions de l'Abat de Montserrat a *Le Monde* a *Le Figaro*, a *L'Unita*, etc.; les cartes solidaritzant-se amb elles de centenars de sacerdots de tot Espanya; les cartes als Bisbes de Catalunya signades per més de quatre-cents rectors i altres sacerdots; les cartes a l'Arquebisbe de Barcelona Mnsr. Modrego; les declaracions de Mnsr. Sanabre, arxiver del Bisbat de Barcelona; les "Conclusions" de les "Jornades de Vallvidrera" —abril 1964— (En tots aquests documents apareix d'una o altra manera, en alguns casos amb particular energia, la denúncia a la dictadura, l'exigència de canvis substancials en les posicions de la Jerarquia, la codemna de la política oficial de l'Església espanyola de suport a la dictadura i manteniment, a canvi d'aquest, dels privilegis que gaudeix); els articles de Mossen Dalmau a *Serra d'Or*, la denúncia per part d'aquest sacerdot de les tortures de la policia als detinguts polítics (denúncia que ocasionà el seu procesament i judici, junt amb altres personalitats catòliques catalanes, judici que a la vegada propicià, per primera vegada sota el franquisme, una manifestació de sacerdots davant la Sala del Tribunal en funcions).

Només referint-nos a l'any que acaba de passar, podríem recollir una bona llista d'accions antifranquistes en les quals han contribuït militants, personalitats, dirigents catòlics, sacerdots. Especialment valuosa és l'experiència de la col·laboració de comunistes i catòlics en el moviment de les Comissions Obreres, en les dues assemblees de San Medir, en l'elaboració del document recollint les reivindicacions de la classe obrera de Catalunya, en l'organització i realització de les manifestacions que l'acompanyaren; militants catòlics contribuïren a l'èxit d'aquella important acció de la classe obrera catalana. Setmanes més tard, obrers i militants comunistes acudien a la manifestació en protesta per l'exili forçós de l'Abat de Montserrat...

Està clar que els comunistes valorem altament aquesta participació de les forces catòliques en la tasca nacional d'acabar amb la dictadura. Si alguna cosa ens reca, en tot cas, és que per part d'ells no hagim trobat sempre la mateixa plena predisposició al diàleg i a la col·laboració que per la nostra part hem repetidament expressat i demostrat. Nosaltres estem convençuts de que aquesta col·laboració és possible, convençuts de que no són prou les diferències ideològiques, que ningú nega, per impedir-la. Considerem l'inici de diàleg que s'ha obert, les accions unitàries realitzades, els casos de col·laboració que s'han produït, com elements característics d'una situació nova. Nova i prometedora en la nostra Espanya, més acostumada a una radical intransigència en matèria de religió que a les paraules d'apropament i diàleg entre la classe obrera i l'Església.

I no ens reca afirmar que tot el que s'ha aconseguit fins ara desperta en nosaltres una gran esperança per l'avenir immediat. No ens reca dir que, quan

la policia ha detingut a militants comunistes i a militants catòlics encausant-los en un mateix procés per haver defensat conjuntament les reivindicacions de la classe obrera, ens hem sentit estretament agermanats amb aquests obrers i dirigents catòlics; ens hem sentit estimulats a prosseguir els esforços per tal d'acréixer els nostres contactes, la nostra col.laboració, la nostra lluita en comú per objectius honestos i enlairats que ens són comuns.

Penso que es important abocar tots els esforços de que siguem capaços per tal d'incrementar i d'estendre els punts de contacte que ja existeixen amb les forces catòliques que estan fent seva la realitat social actual; l'oferiment que representa l'afirmació de Gregori López Raimundo abans citada, expressa clarament fins a quina llunyana perspectiva pensem els comunistes que pot arribar aquest diàleg, aquesta col.laboració: Nosaltres entenem que fins i tot en la construcció de la societat socialista pot prosseguir-se. I el fet de que pensadors catòlics eminents conceptuin també, avui, públicament, de que això és possible, ens estimula a la tenacitat, a no deixar-nos desanimar per les resistències d'aquells que s'entesten en impedir-ho; ens estimula a arremetre amb decisió contra les dificultats actuals inherents a la situació que cal canviar, i contra les dificultats de tots els temps que engendrin les concepcions de la lluita per una vida nova, per una societat nova, per part de forces amb ideologies i interessos diversos.

Es important esforçar-se tenaçment per la liquidació d'aquestes barreres. Al meu entendre cal fer un esforç en dues direccions fonamentals:

Per un costat la lluita contra el sectarisme i el dogmatisme en les nostres propies files, corrents que s'expressen en la resistència a acceptar els canvis per part d'alguns; en la tendència a exagerar-los, a veure-ho tot nou i rrelluent per part d'altres: La lluita en definitiva, contra les posicions simplistes tendents a confondre-ho tot en un mateix sac, a no veure més que allò que es "bò", o només allò que és "dolent".

Per altre costat, és necessari explicar, argumentar, fer valdre l'exemple dels fets per tal d'esbandir la desconfiança, el recel que puguin subsistir; és necessari, com una part d'aquest esclariment, el desenmascarar els sectors de l'Església arrelats en l'immobilisme; és necessari lluitar contra les posicions reaccionàries d'aquells que malden per mantenir l'esperit i la pràctica de la intransigència religiosa, per mantenir incanviat l'esperit autocràtic de "l'Església dels rics".

Tant en un punt com en l'altre hi han molts aspectes a desenrotllar i caldrà desenrotllar-los. En aquest article voldriem tocar encara algunes questions que apareixen insistentment en les converses entre catòlics i comunistes.

Es frequent escoltar dir a militants catòlics antifranquistes;

—En les questions immediates, sí que podem arribar a acords: En els problemes d'actualitat, del moment, tenim els mateixos punts de vista. Però allí on no hi ha entesa possible és en la perspectiva, en això del socialisme. Vosaltres sou totalitaris... Nosaltres estariem d'acord en un socialisme democràtic, un socialisme en el qual hi hagués llibertat...

I també:

—Els comunistes sou ateus, sou enemics de la religió. Totes les experiències històriques, començant per la de la Revolució russa, demostren que una vegada en el poder us esforceu per anihilar la religió i els religiosos. Els vostres oferiments d'unitat, de diàleg, no són altra cosa que una maniobra, que una qüestió de tàctica... Qui ens garantitza als catòlics que demà no ens passarà com a Rússia o a Hongria...?

Les "coses immediates", aquelles en les quals tenim "els mateixos punts de vista", solen referir-se a la liquidació de la dictadura franquista en primer lloc; al restabliment de les llibertats democràtiques; a la necessitat de suprimir les injustícies socials; a la necessitat de redistribuir la riquesa nacional...

En aquesta posició, que sembla ésser molt estesa entre els homes dels moviments socials de l'Església, hi ha, en la pràctica, una ampla base de col·laboració, i això a despit del presupost de partida que vol negar-la: la vida mateixa ens està fent dialogar, col·laborar, per la consecució de tots aquells objectius.

A la vegada, però, aquestes qualificacions que s'ens fa —convertides gairebé en “dogmes” de repetició obligatòria— de “totalitarisme”, de maquiavelisme tàctic, de partidaris de la supressió física de la religió, etc., constitueixen elements disgregadors que paralitzen a molts catòlics, que els intimiden, que aixequen barreres, no solament entre ells i nosaltres, sinó també entre ells i l'acció democràtica, antifranquista.

No són casuals aquests arguments; en bona part apareixen i es manifesten atíats conscientment pels sectors reaccionaris, tant de dins com de fora de l'Església; són un arma de la reacció per dividir.

¿Es necessari declarar una vegada més que no hi ha maniobra tàctica tortuosa, maquiavèlica, en els nostres oferiments d'unitat...? Nosaltres, comunistes, estem disposats a col·laborar sincera i amplament amb les forces catòliques i amb totes les forces desitjoses del progrés democràtic al nostre país: Ho estem avui per arribar a acords en l'acció contra la Dictadura del General Franco i desitjem perllongar-los demà en la construcció de la democràcia política i social: Desitjem, no menys sincerament, continuar-los en la construcció pacífica del socialisme en la nostra pàtria. I quan s'ens diu que s'està d'acord amb un “socialisme en la llibertat”, responem que no tenim res en contra d'aquesta definició del socialisme; responem cridant-los a venir a construir-lo amb nosaltres. Quina millor garantia podem oferir que aquesta, que la de llur participació a l'hora de construir la nova societat?

A les expressions de temor a “l'anticlericalisme”, a la suposada persecució de l'Església en cas de canvis pregonament democràtics, nosaltres reafirmem que som i hem estat sempre, per principi, perquè és inherent al nostre pensament filosòfic, en contra de l'anticlericalisme, en contra de la persecució física de la religió i dels religiosos.

Les diferències ideològiques que existeixen entre catòlics i marxistes, no s'han de confondre simplistament amb les diferències socials, de classe, que afecten a components d'una i altra ideologia en funció de llur posició davant els problemes socials i polítics.

Es la participació de l'Església en determinada política social la que, repetidament, l'ha enfrontada amb les masses populars. Les cremes de convents o la persecució de religiosos en la història de Catalunya i d'Espanya —deixem sentat de passada que les més sonades s'han produït en períodes històrics en els quals no existia encara un Partit Comunista a Espanya— ha resultat del fet que l'Església estava plenament identificada amb un règim social contra el qual es revoltava justament el poble i, naturalment, ha sofert la mateixa sort que sofrien els homes i institucions d'aquell règim. Aquesta realitat de casa nostra és perfectament vàlida per al cas de la Revolució Soviètica, de la contrarevolució hongaresa i de tants altres casos a Europa.

Si el moviment catòlic s'uneix a la defensa dels interessos populars; si estableix, avui, visiblement, sense possible confusió, una neta diferenciació entre la dictadura del grup capitalista més rabiós i l'Església, no hi ha cap motiu per que aquesta temi la reacció de les masses.

La discussió ideològica pot i deu desenrotllar-se en el terreny de la confrontació intel·lectual serena i constructiva.

Afirmem també que aquesta confrontació serà altament més positiva i beneficiosa si coincideix amb la participació conjunta, activa, en la solució dels problemes socials i polítics existents.

El Partit Comunista d'Espanya, el Partit Socialista Unificat de Catalunya, tenim

en el nostre program un punt, el primer punt, que palesa la nostra voluntat decidida d'enterrar el passat: Entenem que és necessari promulgar una amnistia, una verdadera amnistia que canceli tots els processos i causes jurídiques motivades per la guerra nacional alliberadora o per fets polítics posteriors, que permeti el retorn de tots els exiliats, que no faci excepció d'allò que fou un o altre bàndol: Una ampla i veritable amnistia que clogui decidida i definitivament el capítol de la guerra civil i de les persecucions polítiques posteriors. Una amnistia que podria ésser un primer pas cap a la liquidació de la violència com a mètode de govern, per avui i per demà.

Si la jerarquia de l'Església es pronunciés pública i obertament en favor d'aquesta amnistia, estem segurs de que podria ésser promulgada inclús sota l'actual règim i, en aquestes condicions, seria d'una gran força per garantir el trànsit pacífic cap a la democràcia. En altres països, les Jerarquies de l'Església s'han pronunciat públicament per aquesta mesura en llurs respectives nacions després de la Segona Guerra Mundial. En el nostre, desgraciadament, hem pogut escoltar de boca dels màxims caps de l'Església paraules de negació de la seva necessitat: La Jerarquia s'ha limitat fins ara a demanar indults que no resolen el problema de fons.

Als 26 anys llargs d'acabada la guerra, no haver-se promulgat una amnistia que enclogui les dramàtiques seqüeles, apareix, es vulgui o no es vulgui, com la mostra més evident d'un esperit ancrat en l'odi, en la voluntat de repressió, en la voluntat de mantenir la divisió d'Espanya en dos camps.

Si la Jerarquia de l'Església espanyola prengués posició obertament, oficialment, per l'Amnistia, s'hauria donat un gran pas, un pas de gran transcendència en la vida de la reconciliació nacional; un pas que tot el poble valoraria en la seva plenitud.

Es deïa abans que ens hem de guardar de ficar-ho tot dins un mateix sac. Per això, a la vegada que proclamem i aprovem els passos endavant del moviment catòlic, també exposem que no ens passa desapercebut amb quina força l'Església tradicional, especialment la Jerarquia, salvant-ne comptades excepcions, s'esforça en impedir el diàleg, la col·laboració. Aquesta continuïtat en el manteniment de les posicions més reaccionàries en política ocasiona, avui com ahir, reaccions contra els moviments catòlics en el seu conjunt. A vegades d'aquestes reaccions en resulten afectats catòlics honestos que es senten ferits en llurs sentiments religiosos. No es possible evitar això sense eliminar les causes que ho provoquen.

Fraternalment, però sense paliatius, volem dir als catòlics honestos que es lamenten de que això passi, allò que sentim una gran majoria d'espanyols quan veiem, per exemple, a una personalitat com l'Abat de Montserrat, respectada i apreciada pel poble degut a la seva digna conducta, condemnada a l'exili i la seva obra i paraula silenciades, amb la complicitat i anuència visibles de la Jerarquia. Tots sabem dels centenars, milers d'adhesions a la seva persona i a les seves declaracions arribades de tot Espanya signades per sacerdots i seglars: En canvi no hem sentit ni llegit res semblant de part, per exemple i per no sortir de Catalunya, de Mnsr. Arriba Castro, de Mnsr. Modrego, de Monsenyor Del Pino, dels bisbes de les diòcesis catalanes, conjunta o separadament.

Sense la complicitat de la Jerarquia espanyola no hagués pogut produir-se aquesta brutal sanció.

A Catalunya tenim, també, la presència dels matraquistes de la boina vermella que als crits de "Viva Cristo Rey" escometen a manifestacions populars, malmeten locals d'institucions catòliques i agredeixen a sacerdots, amb la complicitat, no parlem ja de les autoritats policíiques que han participat en la preparació de les agressions, sinó de la màxima autoritat religiosa de Barcelona la qual, tenint temps i mitjans per a fer-ho, no va donar ni un pas per tal de parar els peus als agressors, que els ha estimulat visiblement des de llur apa-

rició. Si finalment s'ha vist obligat Mnrs. Modrego a publicar una pastoral contra la violència —la indignació en els propis cercles catòlics estava arribant a un límit—, la veritat és que amb ella es desentrona encara més clarament la seva postura reaccionària quan veiem que refusa nombrar els agressors, que no els desemmascara i condemna explícitament, concretament.

En els darrers temps, l'actitud ambigua i sovint regressiva del Vaticà en relació amb el pontificat de Joan XXIII, ha envalentonat als integristes espanyols i aquests han emprés febrilment una veritable ofensiva contra les corrents progressistes. Això desconcerta a les masses catòliques, per a les quals és més difícil que per a un observador exterior deslligar els conceptes de fe religiosa de les actituds polítiques, ben temporals per cert, de la Jerarquia: un document com el que han adreçat les personalitats dirigents de moviments catòlics de Catalunya al Concili Vaticà II¹ contribueix a aclarir aquestes diferències.

La pressió per part dels caps de l'Església espanyola contra l'acrescoda tendència al diàleg, s'intensifica tant com li permet una situació objectiva que, ella, empeny cap al diàleg: "... Es tracta d'una lluita complexa i difícil iniciada pel Papa Joan per tal de posar l'Església al dia. El contingut d'aquesta lluita no és exclusivament polític. Qualsevol implicació de la qüestió, qualsevol interpretació precipitada de símptomes i trets prometedors podria dur a dures desilusions. En tot cas, l'interés d'Espanya resideix en que les corrents noves es desenrotllin en l'Església i triomfin plenament." (Santiago Carrillo, *Después de Franco ¿qué?*, p. 76).

L'interés del nostre poble, compresos la gran quantitat de catòlics que en constitueixen part integrant, aconsella la valoració de totes les actituds i accions positives, la denúncia enèrgica i raonada de les actituds i accions negatives. Per això ens indignem contra tot aquell qui, en nom d'una fe o d'uns evangelis dels quals es proclama seguidor, continua i acreix o facilita l'explotació del treballadors a les fàbriques; justifica i a vegades reclama la repressió contra el poble; silència aquesta repressió i les tortures de la político-social, però en canvi engega campanyes nacionals contra falses persecucions religioses als països del socialisme: Contra aquesta mena de "catòlics" entre cometes ens aixequem i continuarem aixecant-nos, els denunciem i continuarem denunciant-los. I està ben clar que no ho fem ni ho farem en nom de cap odi irraonat contra la sotana, en nom de cap "incompatibilitat" ideològica; no, no és per anticlericalisme que menem i menarem aquesta part de la nostra lluita. Es més; pels molts exemples que tenim ja, estem convençuts que ens trobarem en ella junts molts catòlics i comunistes.

Valorem i popularitzem l'obra positiva, popular, renovadora dels creients, siguin seglars o religiosos. I els respectem. Denunciem i condemnem l'actitud regressiva d'aquells que volen mantenir incanviada la confusió en un sol signe de la Creu i de l'espasa. I els combatem. Seguirem donant la ma als primers i lluitant contra els segons, convençuts de que en aquest combat ens acompanyarà tot allò que hi ha d'honest, de noble i desinteressat entre el poble creient i en la mateixa Església.

¹ Veure secció DOCUMENTS

D'ANTUVI

LA

DEMOCRACIA

EN EL DEBAT sobre la qüestió de la cultura popular s'han exposat bones idees. I s'han fet encertades crítiques i proposicions. Entre les crítiques, la més punyent és haver subratllat l'injustificat privilegi que la cultura sigui només patrimoni d'una exígua minoria i no de tota la societat. I entre les proposicions cal saludar-ne una de ben generosa: la que en Joaquim Molas fa a *Serra d'Or* dient *"que tota la societat contribueixi a la creació de la cultura i que tota la societat es trobi en situació de consumir-la"* ... Així —segueix en Molas—, *"l'intel·lectual, procedent de les capes privilegiades, ha de tenir en compte l'origen de la seva cultura i ha de posar-la a l'abast d'aquells sectors de la societat que, per raons objectives, no han pogut participar-hi fins ara"*.

Però com les idees i les proposicions només es fan efectives quan es materialitzen en actes, és impossible que la cultura esdevingui patrimoni de tota la societat sota un règim on els mitjans de producció els posseix una minoria de privilegiats. Car les impremtes, editorials, gran premsa, universitats, laboratoris, etc.—que són mitjans de producció de cultura—, són també propietat privada. I si es dona el cas que hi hagi universitats, instituts o escoles que siguin del Municipi o de l'Estat, ni en somnis es pot parlar de municipalització o estatificació si municipis i Estat estan en mans de banquers o de llurs servidors.

Si, ja sé que en Molas, en afegir que *"avui, independentment de qualsevol solució a llarg terme, hem d'intentar resoldre el problema de la manera que puguem"*, és dona compte d'aquesta realitat, avui més tràgica sota el franquisme, caracteritzat brutalment amb l'eructe del general Millán Astray: *¡Muera la inteligencia!*". Ara: benvingudes siguin totes les idees i proposicions tendents a resoldre la qüestió de la cultura popular —jo diria democratització i popularització de la cultura—, puix que la sembra d'aquestes idees i proposicions sempre deixen obert el camí per a que un dia fructifiquin.

Més, actualment, allò que cal emprendre, abans que tot, és la lluita unida sense exclusivismes contra el franquisme i restablir una autèntica democràcia que faci possible la popularització de la cultura. I encara així serà

ben feixuga la tasca. Per exemple, fa poc que en Jean Gácon ens recordava des de "l'Humanité" la crida que el tipògraf Dehorne feu a un grup d'intel·lectuals francesos, a l'aubada d'aquest segle, per a constituir universitats populars a les barriades obreres i que resultaren un fracàs. I això que a França ja hi havia aleshores un Estat democràtic que si be en comptagotes, "concedia" als proletaris algunes llibertats. I encara tingué que desenvolupar-se més la democràcia a França i tingué el proletariat francès que organitzar-se i unir-se més i millor per a que la generosa idea del tipògraf Dehorne es convertís en realitat. Fou amb motiu de fundar-se la Universitat Obrera, el 1932, sota el patranatge de Romain Rolland i d'Henri Barbusse, que amb el non d'"Université Nouvelle", aplega avui milers d'obrers i d'estudiants.

¿Compta avui Espanya amb potents organitzacions obreres, autènticament lliures —intel·lectuals generosos com Romain Rolland i com Barbusse és segur que s'en trobarien—, capaces de promoure una obra com aquesta o d'altres de semblants? La resposta que ens ve als llavis és negativa, es un NO més rotund encara que el de la cançó d'en Raimon; negació, però, que sempre que es tracti de resoldre a Espanya no sols la qüestió de popularitzar la cultura, sinó d'alliberar-la de tota mena de censors i d'expurgacions com els que ja critica Cervantes en el relat de la biblioteca de "don" Quixot, ha d'anar acompanyada d'una afirmació: la de que això no serà possible sense canviar de soca-arrel les estructures econòmics, polítiques i socials de l'Estat espanyol i bastir-ne un altre veritablement democràtic. I subratllo lo de *veritablement democràtic* perquè, sobretot a Catalunya, els que tenim força anys, hem conegut també abans del franquisme —no cal dir que el franquisme és el feixisme amb tots els horrors que l'acompanyen— de quina manera maltractava la llibertat i la cultura la democràcia formal, sobre el paper, que existia aleshores. Els meus contemporanis recordaran la bestial fúria amb que els esbirros de la policia, comanats a Barcelona pel pare del general Millán Astray —*"de tal palo tal astilla"*, diu un refrà castellà—, per Alvaro Retana pare, per Bravo Portillo, per Carbonell, per Tressols —ja veus, company Ferrer,

que també hi havia cognoms d'esbirros catalans— i d'altres M.Anido i M.Arlegui; recordaran —repeteix— la bestial fúria amb que entraven als Centres i als Ateneus Obrers, als Sindicats, a les llars proletàries, a l'impremta de Tomás Herreros i a l'Editorial de l'Escola Moderna, on s'editaven periòdics, revistes i llibres idealistes i, pistola en mà, ho registraven tot, ho destruïen tot, ho removiën tot i acabaven per emportar-s'en els llibres que no havien pogut estripar. I sense oblidar aquells militars pinxos que cometieren l'"heroicitat" d'assaltar les impremtes de *La Veu de Catalunya* i la del *Cu-cut*.

Tant ens dolien aquestes salvatjades als obrers estudiosos que cèntim a cèntim —no pesseta a pesseta— estalviavem més del que podiem per fer-nos una petita biblioteca, que us contaré una saborosa anècdota. Hi havia llargs períodes en els que jo, com d'altres amics i companys, passava més temps a la presó que a casa meva. Això de casa meva és un dir. Els policies entraven a casa i hom ja sabia el resultat: escorcoll, insults, detenció, robatori de llibres, maltractes d'obra a la comisaria i empresonament, semblant aquest una mena d'alliberament comparant-lo amb l'estatge a la comisaria. I això sempre ocorria — llevat de quan ho ensumavem i llavors no dormíem a casa ben avançada la nit, si fa o no fa a l'hora dels lladregots de galliners. I així una d'aquestes vegades, des del llit estant, la meva muller i jo ens despertarem en sentir un sotraqueix a la porta del pis. Jo vaig començar a renegar —que em perdonin les persones ben parlades—, creient-me una altra vegada sense llibres i empresonat. Però de sobte entrà a la nostra cambra el meu cunyat Marià —que vivia amb nosaltres i que per cert l'ha assassinat a Còrdoba un capità la nit del 4 al 5 de juliol darrer, sense que la premsa n'hagi dit un brot, la qual cosa demostra la culpabilitat del militar assassí i la influència feixista que deu tenir—, i alertà a la seva germana mig astorat:

—Lladres! Lladres! —li cridava amb la mateixa entonació que algunes mares dels Països Baixos diuen encara als nens per ferlos-hi por: Que ve el duc d'Alba!

Jo, llavors, tranquil·litat que poguessin ser lladres, li respongué content:

—Quin pes em treus de sobre, cunyat! Obre la porta als lladres, que els convidarem. Aquests no roben llibres, que és la única propietat que tenim.

I resultà que tampoc eren lladres, sinó un veí embriac que s'havia errat de porta i s'empenyava en obrir la del nostre pis. Però tornem al tema, per bé que no m'hi he desviat, puix que si ja abans del feixisme franquista existia aquest clima oficial contra la cultura i contra la lliure expressió del pensament, convindrem en que el franquisme no ha vingut per tal de guarir aquesta crònica malura, ans ha vingut per agreujar-la i fins per empestifar-la. Per tant, quina garantia port existirà d'un desenrotllament de la cultura entre el poble

quan el franquisme tanca les portes de la Universitat als professors que gosen democratitzar-la i veure-la lliure d'anacronismes, de tesis enteranyinades i engarxola o amenaça amb pèrdua de matrícula els estudiants que volen un Sindicat propi i lliure? Els professors Aranguren, Tierno Galván, García Calvo, Marià Aguilar, Sacristán, són avui les víctimes de Franco com ho fou ahir de Primo de Rivera el professor Unamuno.

I ja que he citat a Unamuno caldrà recordar que, a la fi, com ell solia escriure-ho, resultà Primo de Rivera la víctima d'Unamuno: "Primo de Rivera, mi víctima", repetia. I amb raó, perquè el combaté tan tenaçment i encertada —conducta digna d'imitació pels intel·lectuals enemics de la barbàrie feixista—, que molt contribuï a la seva ensulziada. Jo recordo —no sé si fou els anys 24 ó 25, durant la dictadura de Primo de Rivera— que els estudiants i alguns professors de Madrid, aprofitant que les despulles de Ganivet, des del cementiri de Riga on estava enterrat, passaren per Madrid camí de Granada, les portaren al Paraninf de la Universitat per tal de dedicar-li honres funerals. Però saberen valer-se del moment per a homenatjar també Unamuno, que fou íntim amic de Ganivet i que Primo de Rivera desterrà i s'exilà a França. I en aquell acte, que entre altres hi prengueren part Marañón, Gimenez Asúa, Américo Castro, Eugeni d'Ors i Gómez de Baquero, Andrenio, cada vegada que aquests mencionaven el nom d'Unamuno, estudiants i professors feien ressonar el Paraninf amb visques a Unamuno i a la llibertat. I com sigui que els dictadors moren i la llibertat és immortal —si bé algunes vegades es manifesta clandestinamente com ara—, jo auguro que, a la fi, el dictador Franco serà la víctima de les seves actuals víctimes, entre aquestes els professors i estudiants que persegueix. Car és d'esperar que la valenta solidaritat activa envers ells expressada per l'ex rector de la Universitat de Salamanca, Antonio Tovar, el professor de la Universitat de Barcelona, José Valverde i el de la Universitat de Saragossa, Federico Gaeta, no s'estrancarà amb ells.

Diguem encara que una popularització de la cultura no sols requereix professors que se sentin lliures, sense angúnies pecuniàries i mancats de temps àdhuc per a pensar —ofici propi dels intel·lectuals—, sinó que es requereix també una classe obrera i un poble que se sentin també lliures i sense les mateixes angúnies pecuniàries i àdhuc de la manca de temps per a dormir. En Molas escriu amb raó que "*l'intel·lectual indígena viu alienat per uns problemes personals que no li permeten de donar el seu normal rendiment*" pel fet de tenir que "*guanyar-se la vida com pot*". I els obrers? I els pagesos? Quantes hores treballen al dia per a poguer mal viure? Cansats i esgotats de viure així, quines ganes sentiran, després d'una jornada extenuant de

deu, dotze i catorze hores, d'anar a escoltar i retenir lliçons culturals?

Ah, sí, sí!, la nevera..., la rentadora..., la televisió..., la moto..., l'auto... D'acord! Però, ¿per què tot això, tant necessari per a fer la vida agradable, ha de ser una mena de grillet que amarri els treballadors no sols a les jornades esgotadores i a vegades a la pèrdua de la salut i de la vida, sinó que els encandeni també a la fàbrica, a l'amo, alienant-los-hi en bona part la facultat d'ésser homes lliures per a la protesta, per a la vaga en defensa de llurs reivindicacions sentint sempre la por de quedar sense feina i de no poguer pagar cada setmana o cada mes els terminis d'allò que van comprant?

D'aquesta manera el capitalisme, sobretot allà on es val de règims tirànics com el de Franco, ha fet arreconar la jornada legal i real de vuit hores, que tanta sang costà al proletariat assolir. Per què s'ha de consentir això? Jo supuso que per adquirir tots aquests aparells electrodomèstics i altres més, no ja a terminis, sinó al comptat, els banquers d'avui no "treballen" més hores que els banquers d'ahir. Per què, doncs, han d'ésser els treballadors els únics que per adquirir-los han de treballar hores extraordinàries fins caure reventats? Jo, a les darreries del segle passat, ja treballava d'aprenent de tipògraf. Això vol dir que he conegut les llargues jornades de treball de dotze, deu i nou hores. I sempre que lluitavem per les vuit i per més salari a la vegada, els burgesos també ens proposaven de treballar més hores per a donar-nos més sou; però nosaltres sempre responíem que les despeses del nostre viure físic —sense la lluita els capitalistes sempre ens haurien tractat com als bous: menjar, dormir i reproduir-nos—, més l'entrada periòdica del teatre i la del cinema, més la bicicleta i el fonògraf —aleshores posseir bicicleta i fonògraf era tan difícil com ho és avui posseir la televisió

i l'automòvil—, les volíem satisfer treballant només vuit hores i amb més salari, I, a la fi, ho assolirem: treballant vuit hores poguem anar de tant en tant al teatre i al cine, començarem a posseir bicicletes i fonògrafs, i quan la República ja començavem també a posseir ràdio.

Bé; potser direu que tot això són figures d'altre cistell i que m'he tornat a allunyar del debat sobre l'anomenada cultura popular. Però jo crec que no, car tota aquesta situació d'esclavatge econòmic, polític i social és allò que fa impossible, avui, sota el règim franquista, portar a terme la generosa proposta d'en Joaquim Molas. Per a realitzar-la, d'antuvi cal reconquerir la democràcia. I als qui més interessa aquesta reconquesta és als catalans. Car Catalunya, ultra patir tots els problemes que pateixen els altres pobles d'Espanya, pateix el de l'opressió nacional, el de l'opressió de la seva cultura, la qual no és sols la llengua, sinó també les seves tradicions, la seva història, el seu art, la seva literatura, el seu treball, la seva manera d'ésser, el seu futur de nació amb dret d'autodeterminació.

Finalment, repeteixo que mai hi són de més totes les idees i proposicions per tal de popularitzar la cultura, puix posar problemes, per insolubles que siguin de moment, és també començar a resoldre'ls. Però la solució està, sobretot per a Catalunya, en la democratització de l'Estat espanyol. Car l'experiència està històricament feta: Estat reaccionari a Espanya és igual a la pèrdua de les llibertats nacionals de Catalunya; Estat democràtic a Espanya és igual al gaudi i al desenvolupament de les llibertats nacionals de Catalunya, entre aquestes la de l'ús sense restriccions de la llengua, que és el millor vehicle de la cultura.

Octubre del 1965

**MISSIÓ DE LA
UNIVERSITAT
(Sobre el discurs
de Fidel Castro del
18 de juny de 1965)**

[Tenim plantejat a Espanya renovar, gairebé diriem refer, les estructures universitàries. El mateix concepte d'Universitat, que el franquisme ha fet retrocedir als anacrònics motllos de l'escolàstica, estan en el moll de les preocupacions d'estudiants i professors que lluiten per la renovació de la nostra Universitat.

Com una contribució al pensament universitari, reproduïm a continuació l'informe que pronuncià Ramon Costa Jou davant el Ple de Delegats de les Seccions Sindicals de la Universitat de La Habana per a introduir la discussió que aquell es proposava fer d'un discurs de Fidel Castro sobre els problemes de la Universitat a la Cuba Socialista.]

SEGURAMENT, els que estem reunits ací en aquests moments, ens haurem donat compte de la profunda significació que té per a tots nosaltres, per a la Universitat, per a l'ensenyança en general i per tot el nostre poble, el discurs que Fidel pronuncià el 18 de juny passat en el teatre Chaplin, amb motiu de la graduació dels companys que acabaren la carrera d'Estomatologia. En aqueix discurs es plantegen els problemes fonamentals de l'ensenyança superior, és a dir, la missió de la Universitat en la construcció del socialisme. Per aquesta raó, el Comitè Regional del nostre Sindicat prengué l'acord de reunir un Ple de delegats de totes les seccions sindicals amb l'objectiu de discutir els punts essencials del discurs i elaborar un pla de treball, amb l'objectiu, a la vegada, d'organitzar assemblees de discussió a cadascuna de les seccions sindicals per decidir-hi les tasques concretes que s'en derivin de les condicions particulars de cadascuna.

Per a realitzar millor aquest estudi, el Comitè Regional redactà una guia de discussió, que teniu cadascun dels assistents i si tots esteu d'acord, el nostre informe seguirà l'ordre establert en aquesta guia de discussió. (No hi ha cap objecció.)

I. EL CAMÍ DEL COMUNISME

Fidel dedica en aquest discurs una part molt important a presentar els fins i els objectius de la nostra societat. Treballem per a construir la societat comunista. Tothom sap, en aquest sentit, que el socialisme o les tasques per la construcció del socialisme, constitueixen la primera fase per arribar a la societat comunista.

Ens sembla que seria bò que tots nosaltres recordessim què significa el comunisme, què és el comunisme.

Per tal d'aclarir-ho bé, prenem la definició més complerta i més actual que fins ara s'ha donat i que apareix en el Programa del Partit Comunista de la Unió Soviètica, aprovat en el XXII Congrés, el programa, precisament, de la construcció del comunisme a la U.R.S.S. Diu així:

“El comunisme és un règim social sense classes, amb una forma única de propietat sobre els medis de producció, la propietat de tot el poble i amb una plena igualtat social de tots els membres de la societat, en el qual, de parella amb el desenrotllament universal dels homes, creixeran les forces productives sobre la base d’una ciència i d’una tècnica en desenvolupament constant, brollant en ple caudal totes les fonts de la riquesa social i serà realitzat el gran principi “de cadascú, segons la seva capacitat; a cadascú, segons les seves necessitats”. El comunisme és una societat altament organitzada de treballadors lliures i conscients, en la qual s’establirà l’autogestió social, el treball en bé de la societat serà per a tots la primera exigència vital, necessitat feta consciència, i la capacitat de cada individu s’aplicarà amb el màxim profit del poble” (El camí del comunisme, documents del XXII Congrés del PCUS. Ed. en llengües estrangeres. Moscú. 1961, pàg. 547).

L’anàlisi d’aquesta explicació compendiada seria molt interessant de fer-lo per arribar a la seva màxima comprensió. Com es pot comprendre, el tipus de societat que significa aquesta definició ha estat l’aspiració secular de la humanitat. Es en l’etapa actual que viu el món, en la qual es creen les condicions per a que aquesta aspiració es converteixi en realitat.

Ara bé, quines són aquestes condicions? Quins són els elements essencials en la creació d’una societat comunista?

Fidel s’hi referí en el discurs que va pronunciar en la Universitat de Moscú, al rebre el títol de Doctor Honoris Causa, en el 1963, dient: *“Comunisme es igual a bases objectives materials més educació”*. Afegint: *L’abundància sola, per ella mateixa, no formaria un ser humà millor. L’abundància equitament repartida entre tots, sense explotació, més educació, és el que fa un ésser humà superior”*. (De la revista *Teoria i pràctica*, revista de les EIR, maig del 1965, pàg. 13).

Aquesta vegada, en el discurs del Chaplin, Fidel s’ha extès més en aquesta idea.

Educació i tècnica —ha dit— són els elements essencials i tal vegada, els dos elements essencials en la creació d’una societat comunista. La tècnica per a crear l’abundància. L’educació per a crear i formar les consciències. Sense l’abundància, no pot haver-hi comunisme; sense tècnica, no pot haver-hi abundància. Sense consciència, pot haver-hi abundància, però no comunisme. Els països capitalistes avançats tenen capacitat tècnica per a produir abundància, però el que hi ha és malbaratament, utilització irracional del recursos.

En aquesta doble direcció, els elements de la qual formen una unitat que té per finalitat la formació de l’home del socialisme, de l’home comunista, és en la que hem de concentrar ara el nostre treball concret, el treball de la Universitat, en totes les escoles i facultats, en totes les nostres activitats. *Educació y tècnica*: dos elements combinats.

La missió de la Universitat és transmetre coneixements al nivell més elevat de l’ensenyament. Després ens referirem al caràcter que ha de tenir aquest objectiu, d’acord amb els plantejaments de Fidel. El que ara volem senyalar, però, és que al mateix temps que transmete coneixements i per tant, assentem les bases per a la formació de tècnics, d’especialistes i científics; al mateix temps que formem aquests professionals, també estem influïent en la seva consciència, els estem orientant en la seva condició de ciutadans, d’homes i dones que viuen i es desenrotllen en el medi social característic que la Revolució crea. I això es educació.

Per a complir amb aquesta finalitat, ens sembla que tots els quadres de la docència i els que col·laboren amb la docència, tots els treballadors de la Universitat, hem de tenir claredat absoluta respecte de la missió important que la classe obrera i els treballadors ens confien.

El primer que ens ha de preocupar és sentir-nos plenament vinculats amb els principis i les normes del poder proletari, sentir-nos part d’aqueix poder, part de la classe treballadora, membres d’ella, identificats plenament amb la ideologia

que sustenta el Govern Revolucionari, amb la seva política, amb la seva pràctica social. I encara això no es suficient; hi ha quelcom més.

Recordem que Marx, en la tercera de les *Tesis sobre Feuerbach*, quan es refereix al concepte materialista de que "*els homes són producte de les circumstàncies i de l'educació*" fa ressaltar amb marcat èmfasi que "*les circumstàncies es fan canviar precisament pels homes i que el pròpi educador necessita ésser educat*" assenyalant, com a conclusió d'aquesta tesi, que "*la coincidència de la modificació de les circumstàncies i de l'activitat humana solament pot concebre i entendre racionalment com pràctica revolucionària*". Marx mateix subratlla l'expressió *pràctica revolucionària*.

També ens ve a la memòria aquella expressió de Lenin, en les Notes a un informe de Krupskaja sobre la formació politècnica, en el 1920, quan al parlar de la preparació de "*fusters, ebenistes, serrallers, etc. . . , capaços de convertir-se en veritables mestres . . . , han d'ésser comunistes*". Es a dir, tècnica i consciència; formació del professional i formació de l'home comunista. Formació de l'home completament integrat a la Revolució. Això, però, no és solament una qüestió teòrica; és fonamentalment, una qüestió pràctica, de *pràctica revolucionària*, com diria Marx.

Es aquí on volem completar la idea que va quedar esborrada. Per a ésser comunista no és suficient de comprendre la ideologia revolucionària de la classe obrera, el marxisme-leninisme; no és suficient d'acceptar la política del Govern Revolucionari, ni tampoc amb seguir cursos d'estudis teòrics. Manca endemés, que les idees del comunisme es converteixin en elements de la nostra pròpia existència, que formin normes de la nostra conducta i que *efectivament actuem* d'acord amb elles en tots els aspectes de la nostra vida personal. Devem tenir sempre present que el valor de l'home es determina pels seus actes, i sobretot, és en el treball, en l'activitat laboral, on es materialitza el saber de cadascú, la seva condició professional i capacitat humana.

En aquest sentit, convé recordar també l'observació que el Doctor Dorticós, President de la República, feia en inaugurar els cursos de la Universitat d'Oriente, en el 1963, quan reclamava la més alta qualitat científica dels professors i, al mateix temps, "*que siguin revolucionaris*", digué.

Part important de la formació de la consciència revolucionària, de l'educació comunista, ho constitueix regir la vida per la pràctica dels principis ètics. No estarà de més recordar, en aquesta reunió, els principis elaborats per les masses en la lluita contra el poder del capital i consolidats en el procés de construcció del socialisme. El Partit Comunista de la Unió Soviètica els recolleix en el seu programa i els formula de la següent manera: *Codi moral dels constructors del comunisme . . . fidelitat a la causa del comunisme i amor a la pàtria socialista i als països del socialisme. (Això significa conèixer bé què és el comunisme, conèixer el desenrotllament de la societat humana, les distintes formacions socials, per a forjar les conviccions comunistes i poguer tenir confiança i fe d'una manera conscient; per a poguer comprendre el significat de la pàtria socialista pels treballadors i per tot el poble; el significat del camp socialista que els treballadors han creat en les seves lluites històriques);*

...treball consciencios en be de la societat: qui no treballa no menja (Analitzar la significació del treball en el desenrotllament de la societat humana i de l'home; estudiar el treball com factor decisiu en l'educació. Convé considerar, en relació amb això, el discurs que Fidel pronuncià en la inauguració de la CUJAE, el 2 desembre de l'any passat, en el que abordà ampliament aquest tema);

...sollicitud de cada individu per a la conservació i multiplicació del patrimoni públic;

...alta consciència del deure social, intolerància vers les infraccions als interessos socials;

...col·lectivisme i ajuda mútua de camarades; un per tots i tots per un; (l'home

és un ésser social per naturalesa; estudiar el que això significa);

...actitud humana i respecte recíproc entre els individus; l'home es amic, camarada i germà entre llurs semblants;

...honoradesa i sinceritat, puresa moral, sencillesa i modèstia en la vida pública i privada; (detallar aquestes qualitats);

...respecte recíproc en la família i desvetllament per l'educació dels fills.

...intolerància envers la injustícia, el parasitisme, la manca d'honoradesa, l'arribisme i l'afany de lucre;

...amistat i fraternitat entre tots els pobles; intolerància envers l'enemistat nacional i racial;

...intolerància envers els enemics del comunisme, de la pau i de la llibertat dels pobles;

...solidaritat fraternal amb els treballadors de tots els països, amb tots els pobles.

(*El camí del comunisme*, obra citada, pàg. 611)

Ens sembla que en el estudi d'aquestes questions trobariem les suggestions més valuoses per a situar-nos en aquesta perspectiva històrica que Fidel assenyala per a la nostra societat; perspectiva que podrà fer-se més propera a nosaltres en la mesura que afiancen millor els dos elements —tècnica i educació— en la nostra activitat pràctica de cada dia. En això, per la nostra funció, els treballadors de la Universitat i en especial els docents, tenim una responsabilitat especial.

Hem sigut una mica llargs en aquest punt perquè entenem que es d'aquí, del seu contingut, que senyala els fins de la nostra societat, d'on deuen partir totes les demés consideracions que es refereixen a la nostra tasca.

II. IMPORTANCIA D'UNA BONA ORIENTACIÓ PROFESSIONAL

No ens aturarem en considerar les deformacions de l'home en el capitalisme en relació amb la professió.

No hi han predeterminacions hereditàries. Fidel diu que "*hi ha un cert nombre d'intel·ligències universals que poden escollir els estudis d'acord amb les necessitats socials*". Els fets demostren que quasi la totalitat dels nens i nenes que venen a la vida poden assimilar els coneixements que corresponen a la seva edat i que, per tant, es pot abastar l'educació general i politècnica que posi a les noves generacions en condicions de formar-se professionalment a l'activitat que millor convingui als interessos socials. Exclouriem solament els casos mínims que venen a la vida amb deficiències congènites o hereditades, per a les quals la societat estableix l'ensenyament diferenciat. També el socialisme aten millor aquests casos. En els subjectes normals, però, la seva futura activitat professional pot i *deu* orientar-se a través del sistema d'educació.

Hem dit abans que no hi ha predeterminacions hereditàries en relació amb la formació de l'home, amb la seva educació. Volem recolzar el contingut d'aquesta expressió amb unes afirmacions categòriques que fa el destacat psicòleg soviètic A. V. Zaporoshets, en un estudi sobre *Problemes de psicologia infantil preescolar*.
Diu així:

"Cap dels processos psíquics del nen, cap de les seves aptituds, cap de les seves qualitats personals son innades i cap d'elles pot sorgir únicament com resultat de la maduració dels mecanismes nerviosos. Es formen i es desenrotllen al llarg de la infància, sota la influència de les condicions de vida i de l'educació." (El subratllat és nostre).

24 Les condicions de vida les va transformant la Revolució, situant a tots els nens, als adolescents i joves en igualtat de possibilitats. En relació amb l'educació, els mestres i professors tenim un paper important a exercir.

Ara bé, si això es així, si les condicions de vida i el factor educatiu són determinants pel desenvolupament de l'home, quin criteri convé seguir quan es tracta de l'orientació professional?

Fidel ho ha dit. Situar, per damunt de tot, els interessos socials; posar-los en harmonia amb l'interés individual. Desvetllar l'interés individual en relació amb les necessitats socials.

Les noves generacions poden orientar-se segons aquest criteri. Prenem exemples concrets. Es la Brigada de mestres Frank País, els components de la qual escaladaren les muntanyes per a complir una missió que la Revolució reclamava, sense haver tingut abans una disposició especial prèvia per fer-ho. Són les estudiants del Institut Makarenko, incorporades a la docència fonamentalment per la comprensió conscient de les necessitats socials. Es el grup de Batxillers que actuen com professors del plà dels Instituts Tecnològics i al mateix temps segueixen cursos d'Enginyer Agrònom a la Universitat, que s'orientaren vers aquesta direcció per la comprensió d'una necessitat revolucionària que els fou plantejada en el moment oportú. Són altres molts casos els que podrien servir per a il·lustrar la tesi que es planteja, en la direcció senyalada, és a dir, l'orientació professional de la joventut d'acord amb les necessitats socials.

Fidel menciona ja aquesta necessitat a partir del sisè grau per a determinades ocupacions; a partir de la secundària bàsica per a d'altres i finalment, a l'acabar el Preuniversitari assegurant que entrin a les escoles de la Universitat, per tal de formar els quadres tècnics i científics i els professionals del més alt nivell, aquells estudiants que veritablement reuneixin les millors condicions per això, sota l'orientació del professorat en els diferents nivells.

III. UNIVERSALITAT I UNIFICACIÓ DE L'ENSENYANÇA

A Cuba es donen les millors condicions per a realitzar les més grans tasques possibles. El socialisme assegura l'ensenyament a tots els nens per igual, a la muntanya, a la plana i a la ciutat. La Revolució pren les mesures necessàries per a que es compleixi aquest objectiu, d'una manera real, assegurant l'assistència regular, promovent la millor eficiència, la més alta qualitat, cada dia amb més vigor.

Tots els nens i nenes entren en la primària, sis anys. Tots poden seguir en la secundària bàsica o ingressar a determinades institucions a les quals s'els reclama quan es graduen en aquest nivell: Minas de Frio per mestres, instituts Tecnològics Agropecuaris, escoles de pesca, marina mercant. En el futur, segurament no molt llunyà, tots podran passar als estudis preuniversitaris. Això culminarà el cicle d'ensenyament general i politècnica completa. A la Universitat i Instituts superiors podran anar-hi aquells que reuneixin les millors condicions; també els que vagin al treball a les granjes, a les indústries o altres centres de producció, podran seguir els estudis superiors a través de cursos per correspondència o nocturns si així ho desitgen. L'ensenyança s'ha fet universal, sense cap discriminació. Això determina noves exigències, cada dia més grans, en relació amb el professorat, en quantitat i qualitat. Aquest aspecte ens competeix a nosaltres, en gran mesura, com a formadors del professorat per l'ensenyament secundari i superior.

D'altra part, el Ministeri d'Educació està realitzant una gran tasca per la unificació de l'ensenyança a tots els nivells, a través d'una comunitat integrada per mestres de primària, professors de secundària i de les tres Universitats, així com per tècnics del Ministeri. Es tracta de que els programes, la qualitat i la quantitat de coneixements a cada grau, a cada nivell i a cada lloc del país siguin els mateixos, per tal de que les promocions dels estudiants assegurin la qualitat reclamada per assimilar bé els coneixements en cada cas i entots els llocs de la illa. Això es molt important pel futur desenvolupament tècnic i educatiu.

IV. ELS QUADRES DOCENTS

Entrem ara en l'examen d'un dels aspectes al qual Fidel dedicà una singular atenció; la formació del professorat.

"Dedicar un graduat a l'ensenyança es com sembrar una llavor", digué, en frase poètica, d'un gran contingut. L'obratge d'un professor es com una llavor que es sembra; amb el temps creix, sorgeix un arbre, frondós, amb moltes branques, per a donar fruits i noves llavors. Tot això, es clar, si es conrea bé.

La tasca que la Revolució encarrega a un mestre o a un professor és tal vagada la més important i delicada de les tasques pel desenvolupament de la societat. Es tracta de formar les consciències de les noves generacions. Es tracta d'educar els homes i les dones que asseguren la continuïtat històrica del poder proletari.

Tinguis en compte que l'educant, el nen, l'adolescent, el jove o l'home que assisteix les aules, al mateix temps que es capacita en una branca del saber, per adquirir els coneixements que fagin d'ell un treballador qualificat, un tècnic o un científic, es produeix també simultàniament el desenrotllament de la seva personalitat: s'influeix en la formació del seu caràcter, s'afavoreix determinats hàbits en la seva conducta, s'inculquen idees que determinaran la seva concepció del món, de la vida, de la societat. A més, l'alumne és sempre un ser humà que reacciona a l'instant sota els esperonaments del professor.

Ara bé, com ha de reaccionar? Quina mena d'home és el que la Revolució necessita i, per tant, el que ha de formar-se sota l'influència de les condicions de vida i de la nostra educació?

Es molt important tenir claredat sobre aquests problemes. Això significa que el professor ha de reunir ell mateix determinades qualitats personals, sobre les quals en aquest moment no ens podem estendre, però no hem de deixar passar per alt la primera d'elles, la seva total vinculació a l'activitat revolucionària, la seva condició de treballador conscient en la construcció del socialisme.

Fidel reclama la més alta qualitat del professorat a tots els nivells, en totes les matèries. D'aquí cal partir. El domini de la matèria que s'ensenya es fonamental per treballar amb èxit. Per això s'assenyala com una necessitat imperiosa la de formar quadres per a la docència. *"D'aquí la importància que la Universitat es preocupi de seleccionar entre els seus millors alumnes aquells que puguin satisfer aquestes necessitats"*, diu Fidel.

Convé parar atenció d'una manera especial a la condició del nou professor que el socialisme necessita; que sigui capaç de transmetre coneixements i, al mateix temps, que desenrotlli capacitats cognoscitives. Transmetre coneixements i despertar l'afany per conèixer, són dos aspectes que han d'anar paral·lels. Estudi en els llibres i estudi en la vida.

V. LA UNIVERSITAT

Els centres d'estudi superiors també han d'ésser centres d'investigació. Això requereix, és veritat, un estudi especial, perquè té moltes implicacions. L'estudi en els llibres, en els museus, en les creacions dels homes constitueix la base i serveix d'orientació en la formació de l'educant; però no és suficient. Els llibres reflexen sempre i en tots els casos experiències passades. L'ur contingut és l'experiència d'altres persones que ens han antecedit en una tasca. Es clar que per aquí hem de començar, assimilant les creacions tresorejades per la humanitat. La vida, però, mai no s'atura. Tots els dies ens presenta fets nous peculiars, característics, que solsament podem interpretar en la mesura que la nostra sensibilitat estigui suficientment desenrotllada per a captar-los bé, en llur essència i relacions; en la mesura que siguem capaços d'observar, d'acumular dades, d'experimentar, de saber generalitzar. Per això, crear hàbits d'investigació es una gran tasca de la nova educació. Que les nostres escoles siguin veritables centres capaços de formar tals homes.

El Primer Ministre menciona aquests aspectes referits concretament a Ciències Polítiques, a Filosofia, a Ciències Jurídiques. S'hi refereix al parlar de l'activitat de l'Escola d'Estomatologia, de la d'Agronomia, de la formació del professorat, del desenvolupament de la medicina. Hem d'assenyalar aquest contingut per a tots els centres docents. I crida l'atenció dels escriptors i periodistes davant les perspectives que oferirà una societat, com la nostra, quan el nivell cultural de la població s'haurà elevat a un alt grau, quan les exigències de la població reclamin la més alta qualitat.

El Primer Ministre ha senyalat en aquest discurs que es "*necessari treballar per acabar de donar a la Universitat una definició molt precisa de les seves tasques i funcions, d'acord amb el que volem fer en els anys venidors*". Entenem que aquesta ha d'ésser una labor de tots i per això el Comitè Regional del Sindicat amb les Seccions Sindicals manifestem ja amb aquest acte d'avui, la nostra disposició activa i unànim. Ens estimula, en bona mesura, l'actitud del Rector, company Vilaseca, que als pocs dies d'haver pres possessió de la Rectoria sol·licità una reunió amb el Sindicat, amb el Comitè Executiu d'aquesta Regional, en la qual manifesta que les línies generals del programa de treball de la Universitat estaven fixades precisament en aquest discurs de Fidel Castro, el contingut del qual ha de servir de guia per a forjar el veritable esperit universitari, basat en la més sòlida unitat ideològica i política, en la més alta qualitat científica i en la plena compenetració de tots els seus membres al servei de la Revolució, al servei del nostre poble.

Algunes d'aqueixes idees també s'havien plantejat abans. Tenim a la ma un opuscle editat pel Consell Nacional d'Universitats en el 1964, sota el títol *Alguns documents pels seminaris d'evaluació anyal de les universitats*, en el qual es parla de la "*transformació radical*" de la docència, "mitjançant la reeducació del professorat" (pàg. 9). Això reflecteix una necessitat sentida que hem de satisfer. Es tracta ja, ara, de que emprenem bé la tasca.

La responsabilitat que comporta la formació de les noves generacions, els "*nous estudiants de procedència obrera i pagesa*", la necessitat de fer el tipus d'Universitat que la construcció del socialisme reclama, tot això exigeix, de part nostra, la dedicació íntegra del nostre esforç, del nostre pensament i de la nostra acció, a aquesta gran tasca. Amb aquestes orientacions donades per Fidel, col·laborant estretament sota la direcció del Rectorat, podem i devem fer-ho. Tots hem d'esforçar-nos-hi. L'interès de tots està en el desenvolupament de la nostra joventut, en fer que sobresorti tot el que hi ha d'humà en els homes, en tots els homes i dones que venen preparant-se per tal d'ésser més útils al poble, a la pàtria, a la societat.

VI. INTERNACIONALISME

Quina quantitat de tècnics hem de preparar? A aquesta pregunta Fidel respon: "*La més gran quantitat possible!*"

Algunes vegades, també entre nosaltres s'ha formulat aquesta qüestió. Què passaria si tots els joves pretenguessin estudiar a la Universitat? Doncs, que bó seria! —podriem contestar—, no passaria res de dolent, al contrari. L'experiència demostra que res impossibilita que un enginyer, un professor o un metge puguin manejar màquines de tallar canya, si així és necessari, o tallar-la amb una falç (machete) o realitzar qualsevol tasca socialment útil i necessària. Aquí és on està l'essència de la qüestió: realitzar una tasca socialment útil i necessària.

Naturalmente que estem lluny d'aquesta perspectiva. Encara no es donen, per ara, les condicions per a que tothom acabi la seva formació professional a la Universitat i no podem saber tampoc quines situacions es crearan en el futur a l'entorn d'aquesta qüestió.

No importa, però, que es formin més tècnics i científics dels que fasin falta 27

—digué Fidel—. Acomplirem els nostres deures amb altres pobles! Acomplirem amb el principi de la solidaritat humana, transpassarem les nostres fronteres i donarem l'ajut necessari als pobles que lluitin pel seu alliberament, als pobles que combaten l'imperialisme i el poder del capital! Heus aquí també una part de les nostres perspectives.

VII. CONCLUSIONS

Com vostés poden veure, aquest discurs de Fidel és extraordinàriament ric en idees i suggestions. Ací solament n'hem considerat algunes que són medul·lars, a la nostra manera d'entendre. L'anàlisi que vostés fasin i sobretot, l'activitat de les Seccions Sindicals per a deduir-ne els enseyaments del mateix i aplicar-los segons les condicions concretes de cadascun serà una tasca adequada que hem de portar a cap amb decisió. La mateixa manera amb que el Primer Ministre es va referir a l'activitat de l'Escola d'Estomatologia, en la primera part de la seva intervenció, pot constituir el mètode a seguir en cada una de les nostres Seccions.

Proposem que el discurs de Fidel, es situï com a punt de partida d'una activitat planificada, rigorosament organitzada, responsable i decidida, per a la gran tasca de superació tècnica i pedagògica de tot el personal docent, i també del no docent ja que en la Universitat, tothom, sense cap excepció, treballa per la docència.— Junt amb això, considerar les necessitats immediates i les perspectives en relació amb els nous quadres de professors i tècnics, que el país reclama, d'acord amb els senyalaments que es fan, als quals hem d'educar amb l'exemple nostre, amb l'exemple d'una Universitat combativa i revolucionària.

Les conclusions concretes les formularem després de la discussió. Més, entenem que la primera d'elles hauria d'ésser celebrar assemblees generals, a totes les Seccions Sindicals, abans del 26 de juliol i com a tasca commemorativa d'aquesta data, en les quals es plantegin i es discuteixin les questions que es derivin del discurs que estem estudiant.

I com a norma, tenir sempre present que Fidel és un gran mestre. Siguem nosaltres bons deixebles i aprenem del seu exemple.

Olga Badia

LA PENÚRIA D'HABITACIONS A BARCELONA

AL PROBLEMA de l'habitació, agudament plantejat a Barcelona, se li han dedicat ocasionals articles periodístics, declaracions de Ministres i prometençes de "pronta solució". Allí ho han deixat. De quan en quan, algú alça la llebre i durant uns dies torna a ésser tema d'actualitat donant notícies i estadístiques més o menys falsejades per deixar-ho caure, novament, pocs dies després.

Aquest problema s'agreuja cada dia que passa degut a l'enorme moviment migratori que absorbeix la nostra ciutat i a les poques i dolentes mesures preses per tal de resoldre'l. Per a tenir una idea de la seva magnitud recordaré, d'entrada, unes xifres publicades el 20 d'octubre del 1964 al Noticiero Universal:

DÈFICIT d'HABITACIONS:

8.000 barraques
100.000 famílies rellogades

NECESSITATS ANUALS:

6.000 famílies d'inmigració
4.000 famílies de nous matrimonis

O sigui: segons aquestes dades —que segurament queden per sota de les xifres reals— s'arranca d'un dèficit de 108.000 habitacions i d'unes necessitats anuals d'unes 10.000 per acollir les noves famílies que s'instal·len a la nostra ciutat, ja sigui com a conseqüència del moviment migratori o de nous matrimonis. Si tenim present que el ritme de construcció no assoleix aquestes 10.000 vivendes anuals necessàries, veiem que el problema va creixent en proporcions astronòmiques.

QUÍ CONSTRUEIX?

Els constructors de pisos poden englobar-se en dos grups principals: Els de caràcter oficial i l'empresa privada. Entre els primers s'hi troben:

—"Patronato Municipal de la Vivienda"

—"Obra Sindical del Hogar"

—"Càritas Diocesana" (Bisbat)

El segon grup abarca tota iniciativa encara que valdria destacar com la més "social" (permeteu l'ironia) l'anomenada "Construcciones Españolas, S. A."

Aquestes empreses rutllen de la manera següent: Es demana una quantitat X en concepte de "entrada" i uns termes mensuals durant un nombre determinat d'anys, generalment, 20, al cap dels quals s'esdevé propietari del pis.

Generalment, quan hom entrega la quantitat inicial, encara no s'ha començat a construir les cases. O sigui: aquestes quantitats serveixen de capital inicial per a començar a edificar les esmentades cases que mai —o gairebé mai— són acabades abans de dos anys. Els blocs de cases es construeixen als barris extrems o en l'anomenat "cinturón de Barcelona" que conté el Prat, Cornellà, Badalona, Coloma de Gramanet, San Adrià del Besos. En la majoria dels casos constituei-

xen barriades totalment noves. Ho assenyalo perquè més endavant haurem de parlar del que això significa per a les famílies que s'hi traslladen.

Les quantitats que es paguen en concepte d'entrada són molt variades i depenen de l'entitat constructora. Ara bé: mai són inferiors a les 30.000 pessetes, per arribar a quantitats en constant variació, com el cas de "Construcciones Españolas" que en pocs mesos, i pel mateix tipus de pis, ha augmentat la quantitat inicial de 10 o 15 mil pessetes i la total en 50 mil o més. Segurament, a hores d'ara, han tornat a pujar.

Actualment, les quantitats més freqüents demanades per un pis modest, situat a la perifèria de Barcelona, es fixen ja a 150.000, 200.000 i 250.000 pessetes a pagar: 50.000 per un primer terme; 70.000 o més, més endavant i la resta en lloguers mensuals per damunt de 1000 pessetes. Hi han excepcions, però el més corrent són 1.500 i, en molts casos, 2.000 pts. al mes. Fóra ja molta sort trobar pisos en millors condicions.

Recordo el cas recent, relatat per un taxista, que havia intentat comprar un pis en el casc vell de la ciutat (Conde del Asalto) i li van demanar ni més ni menys que 400.000 pessetes. L'home es va esgarrifar tant, que quan jo el vaig veure unes hores més tard, encara no s'havia refet.

Sé molt bé que el problema de l'habítacle existeix arreu, però no pas en la forma que el tenim plantejat a Espanya. Ni els obrers tenen el mateix nivell de vida per a donar-li sol·lució.

COM ES CONSTRUEIX?

Quan es van planificar alguns d'aquests blocs (concretament al sector de la Trinidad) es va pensar que caldria tenir en compte el nombre de familiars per tal de donar a cada família un pis adient. Aquesta idea —bona en principi— va quedar en fumerall a l'hora de la veritat, i avui no es gens estrany trobar matrimonis amb 3, 4 o cinc fills en pisos de 2 cambres i també es corrent trobar dos o més famílies dins el mateix pis. I això no tant perquè tinguin rellogats sinó perquè els fills s'han casat i al no poguer trobar pis propi, viuen amb els pares, produint-se aleshores problemes d'amuntegament i de tensió que, sovint, trenquen l'harmonia familiar.

Aquestes construccions en sèrie tampoc es pot afirmar que hagin estat fetes a consciència. No tenen solidesa. Generalment són construccions barroeres apart de que els materials esmerçats són de baixa qualitat. Conseqüència: al poc temps d'ésser habitades presenten ja les parets esberlades, les rajoles despegades, les portes desconjuntades, les aixetes espatllades, etc. I com podeu suposar, arreglar tot això s'ha de pagar per l'estadant.

QUÍ POT COMPRAR UN PAIS?

Ara, imaginem una família llençada a l'aventura d'assolir un pis. La primera batalla consisteix en trobar, com a mínim, 30.000 pessetes per a pagar l'entrada, després, preparar-se pel segon terme: 20.000 pessetes més i no oblidar que durant 20 anys haurán de pagar un lloguer de 525 pessetes com a mínim. Un petit nombre d'obriers poden trobar els cabdals pel primer terme mitjançant un manlleu al "Montepio" o a l'Empresa on treballen. Ja podeu imaginar que això representa la soga al coll, doncs l'Empresa tindrà al deudor a les seves mans ja que, sigui directament o mitjançant el Montepio, és l'Empresa la que es fa responsable del pagament, avalant la petició de l'obrer. Cada més, del jornal del treballador li treuran la quantitat corresponent al pagament del pis. Tot això en el cas —i no és gens fàcil— de que hagi pogut omplir una sol·licitud a l'Empresa constructora, sigui oficial o privada.

Alguns grups de famílies han creat de 'motu propia' llurs cooperatives i es dediquen a la construcció dels seus pisos (alguns treballen a l'obra els dissabtes i diumenges). Aquesta fórmula ensopega amb tants entrebancs que portar-la endavant equival a una gesta èpica. A Barcelona existeixen algunes d'aquestes cooperatives amb sort desigual. En el millor dels casos, amb retrassos de dos anys respecte de la data prevista per acabar la casa. Altres, ni tan sols han pogut hebre el terreny per començar a construir. En aquest darrer grup s'hi troben els barraquistes de Can Tunis que fa dos anys tramitaren llur petició a l'Ajuntament; dos anys que l'expedient dorm al calaix del Batlle perquè encara no saben, les nostres autoritats, si els terrenys sol·licitats entren en els futurs plans d'urbanització.

Per tot això —cooperativa o no— milers de famílies gasten el que tenen i no tenen; són víctimes de monstruoses especulacions amb terrenys, i en més d'una ocasió, els estalvis i els diners manlevats s'han perdut en escàndols que han enriquit a més d'un capitalista. Imaginem, per un moment, l'angoixa en que viuen les famílies que han tingut "la sort" de signar un contracte per un pis i que viuen amb l'ai al cor, tement, continuament, que el capital reunit amb tants sacrificis, se l'emporti qualsevol pocavergonya.

EL BARRAQUISME

Se n'ha escrit molt sobre el barraquisme i també s'han fet moltes prometençes de sol·lució ràpida, però la veritat és que és un problema que creix cada dia. Tenim a la ciutat nombrosos nuclis de barraques. A Montjuich hi tenim els dos Valeros, Tres Pins, Maricel, Can Tunis, Polvorin, etc. A la platja, Somorrostro, Barrio de Pekin; Camp de la Bota; Francisco Alegre i Monte Carmelo, al peu del Tibidabo, apart d'altres nuclis més petits a la ciutat: Collblanch, Hospitalet, Diagonal, Infanta Carlota, etc.

Dins les barraques s'amunteguen famílies senceres, moltes d'elles arribades fa poc del seu poble i que, davant la impossibilitat de trobar pis o altra sol·lució, momentàniament accepten l'oferiment de parents o amics que els inviten a llur barraca. Un estudi fet l'any 1960 donava les dades següents:

En una barraca de 3 compartiments, hi vivien 15 persones

En una barraca de 2 compartiments, hi vivien 11 persones

En una barraca de 1 compartiments, hi vivien 6 persones

No pensem que avui, les coses vagin millor. Segurament s'han agreujat.

La manera de viure a les barraques es esgarrifosa. Recordo una visita que jo mateixa vaig fer a una barraca del barri de Pekin. En un espai de 24 metres quadrats hi viuen 14 personas. Cada milimetre n'era aprofitat, fins a l'extrem que un dels infants dormia a la nit dins de l'aiguera, damunt de la qual posaven una mena de matelàs. Aquesta promiscuitat engendra tota mena de problemes ètics: l'incest, entre altres.

La majoria dels que viuen a les barraques són obrers que tot i treballant no poden resoldre el problema per qüestions econòmiques. A mi m'ho han dit més d'una vegada: "lloguer de 500 i àdhuc de 1000 pesetes al mes, fent un esforç, podriem pagar-lo però no tenim els diners per a pagar els "traspasos" que ens demanen".

A Montjuich existeix, a més, el problema de centenars de famílies que han anat a parar a l'Estadi o al Pavelló de Bèlgica, famílies procedents de la zona afectada per les riades del Valles de l'any 1962 i que, encara avui, malgrat les prometençes i els milions recaptats per ajudar-los, no tenen pis. També s'hi troben famílies desallotjades de Somorrostro quan es van fer les obres de per-

llongament del Passeig Marítim, i altres afectades pels plans d'urbanització. Les condicions de vida d'aquestes famílies són esgarrifoses.

Res d'això no és nou. D'una o altra forma se n'ha parlat, però cal recordar-ho perquè són problemes que afecten a milers d'homes i dones i reivindicacions concretes que cal tenir en compte. Hem de lluitar no sols per denunciar-ho sinó perquè aquestes famílies tinguin prioritat en la distribució dels pisos. Cal lluitar per a que, mentres hagin de viure a les barraques, siguin resoltes altres necessitats urgents com ho són l'escola pels fills, les guarderies, les cantines, els centres d'assistència sanitària, els mercats, els transports, l'instal·lació de fonts d'aigua potable, l'higiene, etc.

ELS RELLOGATS

Es calcula que a Barcelona hi han 100.000 famílies que viuen rellogades. Per una cambra amb dret a cuina es paga, generalment, 1000 pessetes al mes a la perifèria. Al centre es paga molt més. Les famílies amb criatures es veuen obligades a pagar quantitats astronòmiques per allò de que, "els infants, molesten" i no els volen.

Entre els que "relloguen" hi han dues categories: aquells que fan negoci rellogant part de la casa, i aquells que es veuen obligats a rellogar per a poder pagar el pis. Per aquesta raó no es pot tractar el problema generalitzant. Jo parlaré d'un cas concret: un matrimoni amb dos fills, de 5 i 7 anys, tenia rellogada una habitació molt reduïda en la qual només hi cabia el llit de matrimoni on dormien els quatre. Havien de posar-se al llit enfilant-s'hi pels peus. I així dormien, igual quan estaven bons que quan algun d'ells queia malalt.

I tota aquesta gent tenen un ofici, treballen molt i tenen dret a viure una vida normal.

RESUMINT

El problema podria resumir-se així: Cal moure's per tal de que l'Estat activi la construcció de pisos per fer front a les necessitats plantejades. Cal que aquests pisos estinguin a l'abast dels obrers limitant —millor, suprimint— la quantitat a entregar en concepte de "entrada". Caldria que el lloguer anés d'acord amb els jornals del obrer. Caldria tenir present, per l'assignació de les vivendes, els casos més urgents (cosa que avui s'ignora olímpicament). Abans d'encetar la construcció de nuclis d'habitació s'han de preveure totes les instal·lacions necessàries a les famílies que s'hi traslladen. A les famílies desallotjades de llurs habitacles —pisos o barraques— degut als plans d'urbanització, s'els ha de donar pis sense obligar-los a pagar cap quantitat. Caldria un control rigorós sobre les immobiliàries per evitar abusos, estafes, etc.

Naturalment, tot això només podrà portar-ho a terme un Govern preocupat pel benestar dels obrers.

Barcelona, 1965

Nota de la Redacció: Malgrat el seu interès, ens hem vist obligats a reduir aquest estudi de O.B. que també tractava dels problemes sanitaris, escolars i d'abasts dels barris de Barcelona. Aquestes són questions que aniren tractant en *NOUS HORIZONS* i sobre les quals demanem també la col·laboració de la nostra amiga O.B.

Núria Pla

ELS INTEL.LECTUALS DELS EE.UU. DENUNCIEN:

EL DIA 3 de novembre de 1965, un nordamericà anomenat Norman Morrison, de 32 anys es va cremar viu davant milers d'empleats del Pentagon a Washington. La seva vidua comunicava unes hores més tard:

“Norman Morrison ha sacrificat avui la seva vida per expressar la seva angoixa davant les pèrdues humanes i els sofriments provocats per la guerra al Vietnam. Protestà contra la intensa participació del nostre govern en aquesta guerra. Considerava que tots els ciutadans deuen expressar llurs conviccions sobre tot allò que fa llur país”

Abans de donar-se la mort, Norman Morrison havia participat ja en manifestacions per la pau al Vietnam. El cas de Norman Morrison no és ja únic en la història dels EE.UU. Els manifestants per la pau són lligiò. Augmenten cada dia. Entre ells i a la capdavantera, la part més sana de la intel·lectualitat de Nordamèrica.

¿Qui són aquests intel·lectuals? ¿Què volen? Tractaré de contestar en la informació que segueix:

El dia 23 d'octubre del 1965, David Ray, nordamericà, escrigué al diari *The New York Times*, i desde Madrid, la carta que traduïm:

“Louis McLean escriu al vostre diari que els estudiants nordamericans que s'oposen a fer el servei militar, són moguts per la covardia i no per la ideologia. Això no és cert encara que sigui una opinió estranyament generalitzada. Els estudiants “oposants” que jo conec es neguen a fer el servei militar perquè no volen matar. No volen matar, particularment, pagesos pobres que durant 35 anys tracten de fer de llur miserable país el que ells voldrien fer-ne. Molts dels manifestants contra la guerra són els mateixos que exposaren llur vida a Alhabama i al Mississipi en lluita genuïna per la llibertat i els principis democràtics. El senyor McLean desbarra: aquests homes no són covards”.

La revista semanal *Time* del 29 d'octubre, publicava en les pàgines centrals una ampla informació titulada “*The Vietniks*”, que és el nom que donen als que lluiten als EE.UU. per la pau al Vietnam. En aquesta informació es deia, textualment:

“Els que cremen la convocatòria al servei militar no són la majoria però estan produint un estat d'ànim de descontent i disgust en tot el país:”

SÓN PURAMENT PACIFISTES?

Time diu:

“En l'actual moviment per la pau hi han, naturalment, molts pacifistes però uns pacifistes especials. Si haguessin nascut trenta anys abans s'haurien fet voluntaris a la Brigada Lincoln per anar a combatre a Espanya i, amb tota certesa, haguessin lluitat contra Hitler en la Segona guerra mundial”.

SÓN ANTI-AMERICANS?

Time contesta:

“Conèixer els Vietniks no vol pas dir estimar-los. En el millor dels casos actuen inspirats pels drets cívics de la Revolució americana o pels principis de Ghandi que prossegueix el Dr. Luther King. Però el que és irritant [diu *Time*, no pas nosaltres] és que proclamïn tenir el monopoli del humanitarisme. Al justificar la desobediència cívica o al gosar desafiar la llei, insisteixen en el Dret Internacional que fa que un individu sigui responsable dels crims comesos pel seu govern. S'agafen a Nuremberg, al procés contra el naciisme i els seus crims, comparant-los amb l'acció del govern USA en la guerra del Vietnam i diguent que els soldats també són responsables dels crims.”

ELS HOMES DE PRIMERA FILA:

● Morris W. Hirsch, 32 anys, professor de . 33

matemàtiques a la Universitat de Berkeley (California). Ha organitzat un Comitè *Día del Vietnam*. Encapçalà grups d'estudiants per aturar el tren que transportava soldats pel Vietnam del districte militar de Oakland i una manifestació contra la visita de Maxwell Taylor, Embaixador dels EE.UU. al Vietnam. Hirsch declarà a la premsa:

“S'ens diu que la guerra és per aturar el Comunisme però ho és per impossibilitar la llibertat al Vietnam del Sud. Llibertat no n'hi ha al Sud del Vietnam, hi ha la tirania. No és de la competència dels EE. UU. fer de gendarme mundial, reprimint els moviments populars cada vegada que a nosaltres no ens agraden”.

● William C. Davidson, 38 anys, Professor de Física del Haverford College a Philadelphia, participant a una manifestació de 30 hores a Morton, on hi han les fàbriques dels Boeing Vertol que fabrica helicopters pel Vietnam. Durant dos dies s'imposà una dieta de suc de taronja resistint la manifestació. Declarà a la premsa:

“Dedicar-se als assassinats massius de persones humanes no pels interessos d'aquestes persones sinó pels nostres, es un acte monstruosament immoral”.

● Stuart Hughes, professor d'Història de la Universitat de Harvard, vicepresident del Comitè Nacional “Per una política nuclear sana” ha protestat contra l'ús dels bombardejos como a mitjà de combatre les guerrilles. Ha declarat esgarriat:

“Es el meu país el que fa això?”

● Arthur Miller, escriptor, dramaturg, mundialment conegut i respectat per la seva obra literària, fou invitat a la Casa Blanca pel President Johnson el 26 de setembre. Miller s'hi negà. Amb el rebutg escrigué una carta que donà a la publicitat. En la carta es deia, entre altres coses:

“Fa cinc mesos i mig que la ràdio de Hanoi va donar a conèixer les condicions per una pau negociada. El President no ha donat una resposta concreta. Mentrestant, les baixes americanes augmenten al Vietnam. La nostra aviació causa sofriments horribles a la població civil del Vietnam i la mort de dones i infants innocents. Quan els canons tronen, les arts moren i aquesta llei de la vida es més forta que la llei imposada pels homes”.

QUÈ HI FEM AL VIETNAM?

A nombroses Universitats del EE.UU. s'han organitzat i s'organitzen reunions de discussió (*teach-in*) ens les quals, estudiants i professors demostren no sols la seva indignació

pels crims al Vietnam sinó que busquen la forma de combatre'ls.

El bressol d'aquest moviment ha estat la Universitat de Berkeley. El 21 de setembre d'enguany, Angel Zuñiga va escriure una crònica per *La Vanguardia* de Barcelona en la qual, parlant de la seva estada a Califòrnia, no pogué per més que escriure el següent:

“Me ha sorprendido el llamado movimiento de la nueva izquierda del país. Se ha venido reflejando profundamente, como he dicho en crónicas normales, en las Universidades, sobre todo en la de Berkeley, que se halla frente a San Francisco, en la otra orilla de la bahía, con la cárcel de Alcatraz en medio, definitivamente vacante. Las airadas protestas estudiantiles han motivado multas y detenciones”.

Més endavant, tornant al tema, Angel Zuñiga afegeix:

“Los acontecimientos en el Vietnam han sido como leña para su fuego”.

El 15 d'octubre, es van organitzar —malgrat un espectacular aparell d'intimidació psicològica i concreta— manifestacions per la pau al Vietnam a 8 Universitats dels EE. UU. i, simultàniament i en solidaritat amb elles, tingueren lloc accions a Roma, Londres, Bruxelles, Amsterdam, Mèxic, Oslo i altres ciutats que fóra llarg anomenar.

Un dels escriptors nordamericans contemporanis més importants és Saul Below, Premi Internacional de Literatura pel seu magnífic llibre *Herzog* (traduït i editat al castellà per una Editorial de Barcelona). Aquest gran literat dels nostres temps ha posat el seu nom i el seu pretigi al servei d'aquesta lluita creixent per la pau al Vietnam. En una lletra adreçada el 19 d'octubre al diari *The New York Times*, Saul Below diu, entre altres:

“En tant que patrocinador de la manifestació a Washington del dia 27 vull remarcar que el nostre propòsit és recordar al President Johnson el seu propi oferiment de negociar, i empenye'l a posar fí ràpidament a la guerra.

“Jo no crec que les reunions i el *teach-in* i assemblees ajuden l'enemic.

“Els protestataris i els manifestants han estat acusats de posar el nas dins les operacions governamentals. Fer aquesta afirmació mostra, penso, una arrogància i una grosseria considerables.

“El govern fa malament en atacar les llibertats polítiques d'aquells que volen discutir la seva política. El poble té dret a exigir una discussió més ampla, més franca i més responsable.

“Es difícil creure que els funcionaris més responsables, després de 20 anys d'es-

merçar tants diners en el control de les activitats comunistes, vulguin fer-nos creure actualment que els comunistes es troben en el fons de l'oposició a la política governamental al Vietnam. L'acusació de "comunista" ha esdevingut molt perillosa. Produirà temor. La gent no gosarà expressar la seva opinió. Esperem que la guerra al Vietnam no produirà a casa nostra una crisi de les llibertats cíviques".

Aquesta lletra, d'un eminent escriptor ben lluny del Comunisme, és, no obstant, una denúncia ben clara dels mètodes antidemocràtics del govern dels EE.UU. que diu defensar la democràcia. En aquest sentit, la carta del senyor Lee E. Holt, de Springfield a Massassuchets del 28 d'octubre al *The New York Times* es també una denúncia ben concreta i àdhuc corprenedora.

Diu el senyor Holt:

"¡Quina tragèdia per a nosaltres, nord-americans, que sabem el que és estimar la pàtria i lluitar per ella, trobar nos avui matant aquells que estimen llur país i lluiten per ell!"

Hi han intel·lectuals als EE.UU. que van encara més lluny en la denúncia i el compromís a fons amb la lluita per la pau al Vietnam. El Professor de filosofia de la Universitat de Harvard, Corliss Lamont, ha escrit, el mes de novembre, al seu antic company d'estudis Cabott Lodge invitant-lo, clarament, a presentar la dimissió del seu càrrec d'ambaixador a Saïgon. En la seva lletra, el professor de Harvard diu ben clar que els EE.UU. després d'haver violat els acords de Ginebra del 1954 que estipulaven que la divisió del Vietnam era provisional i que s'haurien de celebrar eleccions lliures al 1956, han trencat la seva paraula, han impossibilitat les eleccions i han fet la guerra per tal de que Ho Chi Min no guanyés les eleccions. El senyor Lamont, en la seva lletra a Cabott Lodge, acusa als EE.UU. d'haver atacat i envaït el Sud per tal de justificar els bombardejos; els acusa també d'haver enganyat als nordamericans dient-los-hi que es tractava de protegir la democràcia al Vietnam quan, en realitat, recolzaven governs titelles que regnaven pel terror contra la voluntat de la gran majoria de la població vietnamesa.

Aquest gran i creixent moviment per la pau al Vietnam que està sorgint al món de la cultura dels EE.UU. esdevé una força que ho penetra tot. Es cert que encara no arrosega a la majoria del poble; també ho és el que els obrers no hi participen encara per raons

que no ens proposem esbrinar en aquesta informació. Nogensmenys, el Vietnam es un país cada dia més difícil de rosegat pels imperialistes i té un pes considerable en tota la vida nordamericana.

Les darreres eleccions a l'Estat de Nova Jersey n'han estat la prova. El governador Hugues ha estat reelegit amb 1.030,771 vots contra 339,000 del seu adversari (una victòria que no s'havia conegut en 40 anys) per raons lligades a la pau al Vietnam. Angel Zuñiga, en la seva crònica de Nova York del 4 de novembre, ho explica textualment:

"La cuestión se centraba sobre la famosa declaración de un profesor de la Universidad de Rutgers, Eugene Genovese, quien se había proclamado marxista diciendo que deseaba la victoria de las fuerzas del Vietcong. Estas declaraciones crearon un furor enorme entre las filas de la derecha del Estado de Nueva Jersey. Pedían la dimisión del profesor que enseña en una Universidad del Estado. Pero el gobernador Hugues, elegido ahora por enorme mayoría, después de expresar su sentimiento por declaración semejante, se opuso, con el mismo claustro universitario, a que el profesor Genovese fuera despedido de la Universidad. Se trataba de una cuestión de principio sobre la que está basada esta democracia. Defender el derecho de los demás, a expresar libremente sus puntos de vista".

Per tot el que s'ha exposat i molt més que no podem recollir, és evident que als EE.UU. s'està produint una situació molt semblant a la que, fa alguns anys, mobilitzà la gran majoria dels francesos en la protesta contra les guerres colonials imposades pels seus governs. El braó i la dignitat de la part més brillant i responsable de la intel·lectualitat nordamericana ha d'esser també un esperó per tots aquells intel·lectuals que, com els de casa nostra, sofreixen el pes d'unes lleis antidemocràtiques, uns imperatius polítics que posen entrebancs no sols a la llibertat de creació sinó —fonamentalment— al dret d'actuar com a ciutadans en tot allò que afecta al present i al pervindre de la nació.

Cal admirar i saludar de tot cor la dignitat d'aquests homes i dones que, amb tantes dificultats de tot ordre, obren camí a la possibilitat de salvar el seu país de la vengonya i potser de la guerra al seu propi territori. Al saludar-los, però, no oblidem pas aquells que porten el pes veritable d'aquesta guerra vergonyosa: al poble del Vietnam. No hi ha, avui dia, un poble que contribueixi més a la pau del món.

LA CANCÓ COM EINA DE COMBAT

Què en pensen el grec Theodorakis y el nordamericà Seeger

Dediquem tot el que segueix als creadors i propagadors de la NOVA CANÇO CATALANA, per tot el que aquesta ha donat, dona i pot donar al moviment renovador de Catalunya dins una Espanya que es belluga, exigint justícia, llibertat i democràcia.

Traduim al català les declaracions de dos trobadors del nostre temps, Mikis Theodorakis i Peter Seeger. Abans, però, ¿qui són?

MIKIS EL GREC

Té 40 anys. És grec, diputat de la EDA, president de la Joventut "Lambrakis". Combatent a les rengles de la resistència grega al feixisme, deportat, escapat del carnatge de patriotes grecs que seguí a la insurrecció popular de 1945.

Es mundialment famós per la música de la pel·lícula *Zorba el grec*, però el seu poble canta sempre que lluita, sempre que espera, sempre que sofreix i pensa.

600.000 discs només a França de la música original de Theodorakis per a *Zorba el grec*, el "sirtaki" que es balla arreu. Dos fills de 6 i 5 anys. Un dels 22 diputats de la EDA a Grècia on s'hi troben reunits socialistes i comunistes amb altres demòcrates. És comunista i no ho amaga. President del moviment juvenivol Lambrakis, 80.000 afiliats. Es diu Lambrakis en memòria d'un diputat de l'EDA assassinat el mes de maig de 1963 pels galifardeus de Caramanlis.

Quan Mikis Theodorakis fou exiliat a França creà dos ballets per a Ludmilla Tcherina a París i un pel "Covent Garden" de Londres.

De totes les seves cançons n'hi ha una que ell estima perquè el poble grec la canta. Es titula *Epitaphios*, és el clam d'una mare vora el cos del fill; un obrer assassinat per la policia en una manifestació. ¿Per qué va escriure Theodorakis aquesta cançó? Ell ho explica:

"Mai s'en parlarà prou del dolor de les mares greges, de llur heroisme, de llur participació en els combats. Hi han hagut 60 mil víctimes en el curs de la guerra civil. 60.000 mares ploren encara el fill assassinat."

Era l'any 1948 i jo em trobava a Atenes clandestinament. Era l'època de la llei marcial aplicada amb una esgarrifosa salvatgeria. Aquell que donava aixopluc a un militant, era detingut i ell i tota la família afusellats. Per anar pel carrer sense fer-se sospitos calia anar ben net, ben afaitat, correctament vestit. Problema difícil. Durant un temps, cada nit anava al Conservatori. La porta mai m'hi fou tancada. M'endinsava dins la cambra del fons i tocava el piano. Gairebé sempre dormíem a les obres en construcció, amagats. Cada dimecres, a una hora fixa, convinguda, anava a veure la meua mare. M'esperava en un cafè, amb un paquet a la mà. Jo passava pel davant com si no la veges i entrava a un cine. Ella m'hi trobava. Seiem en la fosca, un al costat de l'altre. Ella plorava. Després, jo prenia el paquet que ella portava i anava als lavabos. Era roba neta. La canviava per la bruta, feia el paquet, tornava a la sala i donava la roba bruta a la mare. Ens feiem un petó i m'en anava depressa. La meua mare encara viu però ja no sap que té un fill. S'ha tornat boja... Boja de tants sofriments per mi; perquè jo vaig anar a parar a la presó".

Per això la cançó de Theodorakis *Epitaphios* té tanta emoció, tanta força lírica, tanta veritat.

A Mikis Theodorakis no s'el veu mai a la televisió grega. És una glòria de Grècia, una glòria nacional. La monarquia reaccionària, però, no n'és orgullosa. Nogensmenys, l'art de Theodorakis trenca tots els entrebancs. Un dia, la seva obra *El barri dels àngels* es interpretada als estudis de televisió. El director s'esgarrifa. No pot aturar-la. Per rabaixar l'efecte de l'impacte damunt la reacció, el locutor anuncia la peça musical dient: "La música que acabeu d'escoltar és d'un dels dos músics grecs més grans, que no es diu Hadjilakis". Els dos grans músics de la Grècia actual es diuen Theodorakis i Hadjilakis, autor, aquest últim, de la cançó *Els infants del Pireu*.

I parlant de Hadjilakis...

També l'autor dels *Infants del Pireu* fou

un home d'esquerra, a més d'un gran compositor. La glòria s'hi pujà al cap. Va claudicar davant el sistema del "vedetisme" comercial. Es va posar a fer "quartos". Un dia es negà a signar una petició en favor de l'Amnistia a Grècia. Fa cinc anys, Theodorakis el va trobar. Li va cantar les cançons que acabava d'escriure amb poemes de Ritsos (Premi Lenin de la Pau). Aleshores, Hadjilakis es va posar a plorar potser per no haver tingut el braó de seguir éssent un combatent.

Mikis no oblidarà mai...

"Vaig éser detingut l'any 1948. Aleshores tocava a la Filarmònica al teatre del Pireu. Melina Mercuri era la vedette de l'espectacle. Només el cap de l'orquestra sabia qui era jo. Feia fred. A força de dormir a les obres vaig agafar una pleuritis. Tenia 40 graus de febra. Un autocar especial ens traslladà a Atenes. Jo ja no podia més. L'autocar va passar pel davant de casa meua. El vaig fer aturar. Una hora més tard arribava la policia. Vaig ésser agafat en plena nit. Vaig tenir sort: al Pireu m'haurien afusellat. Mes tard em van enviar a la presó de Makronissos.

Vull parlar del 25 de març del 1949. La vetlla ens havia visitat la reina Frederica. Recordo tots els detalls d'aquella jornada horrible. Feia molt fred aquell matí. Ens van fer sortir del camp. Erem 300. A la sortida del camp ens van fer seure. Un oficial va fer un discurs. "Si no renegueu, si no us sotmeteu, l'exèrcit us matarà". Ningú va sortir de les rengles. A cops de porra ens van posar en marxa. Ens van fer desfilar davant 10,000 soldats armats que ens van fer jèure. Després, forem obligats a correr dos kilòmetres. Ens trobavem afeblits i ho havíem abandonat tot, tot el poc que teníem. De cop i volta, al cim vam veure centenars de soldats armats de llargs "bambús". Semblava un bosc. Ens van portar vora la mar. Un oficial xop de vi ens feu un altre discurs: "Sotmeteu-vos o la mort".

Nomes tretze acceptaren. Tot seguit s'els proclamara "bons grecs". L'oficial rabiava per no haver assolit més resultats. Baixaren els soldats costa avall i es posaren a colpejar-nos. Aleshores vam correr mar endins, per fugir-ne. Feia fred. Cada cop que sortíem de l'aigua ens esperaven amb els bastons. Va durar hores i hores. Jo vaig tenir una hemorràgia interna i perdí l'esma. Al tornar en sí un capità de gendarmeria eixugava el meu front i deia: "Com et trobes"? Són uns caníbals. Et mataran. Firma això..." Vaig contestar: "Soc de Creta i orgullós com tots els fills de Creta. Si volen que canvi i d'opinions que vinguin a discutir-me-les".

Al vespre, l'especialista en tortura va arri-bar. Em va trèure les sabates i vaig tornar a perdre l'esma. A l'hospital vaig tornar en sí. El doctor va demanar el meu trasllat a Atenes. Mentres esperava, un ca-

marada al meu costat es va tallar les venes del puny. Vaig cridar. Arribà un infermer i el van salvar. Avui es professor a l'Anglaterra.

El botxí vingué a l'hospital. Va posar una ploma a les mans d'un camarada per fer-lo signar. El camarada llençà la ploma. Li van trencar un dit amb una pedra, després un altre. Cinc. El camarada va aguantar.

El meu pare, un alt funcionari, va saber que em trobava a l'hospital militar d'Atenes, secció de presoners. Vingué a veure'm amb el meu oncle, coronel. Tan desfigurat estava jo pels cops i els maltractes que no em va reconèixer fins molt més tard. Al saber que era el seu fill va sortir sense dir paraula. A la sortida va caure plorant als braços de la meua promesa que l'esperava. Després, es va a tancar a casa i no volgué veure a ningú..."

Mikis Theodorakis, el músic

Cada compositor ha de tenir un llenguatge propi. Jo he estudiat totes les sinfonies de Bethoven, tota l'obra de Braams. He transcrit per a dos pianos totes les partitures orquestrals de Stravinsky. He compost nombroses obres. Tenia, però, que trobar un camí que fós el meu. He retornat a les fonts del meu país. Aquesta via m'ha semblat que corresponia millor a la meua batalla política. I aleshores he decidit fer cançons de "buzukis". No era una forma musical molt a l'honor, particularment entre alguns camarades. Els músics de "buzukis" tenien mala reputació. La majoria eren drogats que es reunien a les tavernes per a fugir de la societat. Les paraules de llurs cançons glorificaven la renúncia, el somni i l'evasió que els donava la droga. Però la música n'era admirable i s'endinsava dins les arrels més profundes de la tradició grega.

Durant la guerra civil, les paraules d'aqueixes cançons van canviar. Els textos, sempre simbòlics, es referien a la llibertat, a la dolor de les mares. En els camps de concentració discutíem ferotgement els "pros" i els "contra", mes a la nit, els "pros" i els "contra" ens retrobavem per a cantar junts les mateixes cançons. Els mateixos centinelles les cantaven amb nosaltres, a l'altra banda del fil de ferro. Ningú hi parava molt esment en les paraules. La veritat era en la música. Aleshores vaig comprendre que calia donar un contingut social a aquesta música, més humana tot i conservant les formes poètiques. La renaixença de la música dels "buzukis" començà amb la seva unió veritable amb la poesia. Les meves primeres cançons de "buzukis" les he fetes al meu país o a Paris, on he viscut quatre anys exiliat.

I es així com la cançó ha esdevingut a Grècia un fet nacional, un arma entre les

mans del poble. Jo he fet conferències arreu del meu país i arreu hi canten les meves cançons. Els joves també. Ha estat extraordinària aquesta passió i aquest entusiasme. L'any 1962, el teatre Nacional del Pirèu va presentar una de de les meves obres: *La cançó del germà mort*. Era la primera vegada que hom gosava glorificar obertament, públicament, els guerrillers. Fou prohibida. Hi hagueren veritables manifestacions amb 50,000 persones contra la prohibició. I el poder hagué de recular.

Mikis Theodorakis, el combatent

Jo anava prenent consciència de que la meva activitat musical tenia de contribuir a la lluita patriòtica i política dels meus compatriotes. Al meu retorn a Grècia, la meva música era coneguda però Caramanlis i els seus ho feien tot per posar entrebancs a la seva difusió. Jo vaig endinsar-me en la realitat del meu país servint-me de la meva condició de músic ja conegut. Arreu, en els cercles dels treballadors, militants o intel·lectuals, em cridaven perquè els parlés. Allò donava lloc a veritables reunions on es discutia de valent. Fins a les invitacions de les princeses responia. Continuava en dos fronts: l'acció i l'art.

A Grècia, la cançó es un fet nacional autèntic i mobilitzador. Existeix un festival anual de la cançó. Vaig decidir participar-hi mentre Caramanlis prohibia les meves obres a la ràdio i televisió. Les condicions en aquelles circumstàncies eren tals que tots em donaven per vençut abans del combat. Jo em trobava aleshores a Epidaurà treballant. Vaig participar al Concurs i vaig guanyar. Un editor de discs havia preparat ja la sortida de la "cançó premiada" doncs tot ho tenien mastegat. Jo vaig participar, malgrat tot, i vaig guanyar.

Per entendre tot això caldria parlar de com s'escolta la música a Grècia, en els llocs més allunyats. De com s'hi comunica, de com s'actua gràcies a la música. Per això era lluita el meu oratori *Sigues Digne* i l'opera de *La cançó del germà mort*. On per la primera vegada s'hi veia en escena un resistent, un comunista.

Jo he guanyat un lloc en la vida política i en la música. Ara he de lluitar per conservar-lo. El nostre poble ho mereix magníficament. Això és, en el fons, lo essencial. Actuar per ésser-ne digne.

La darrera cançó 1965

La va escriure fa poc pel seu amic Sotirios Petrulas, un estudiant del moviment "Lambrakis" assassinat el mes de juliol en el curs d'una manifestació per la democràcia. Mikis Theodorakis en parla:

"La vetlla del seu assassinat vaig fer un

discurs al carrer, damunt les seves espatlles. Era un xicot molt alt i ferm; ¡quin camarada!"

Ara la canten tots els nois i noies la cançó per Petrulas. L'autor n'és Mikis Theodorakis, mundialment famós per la música de *Zorba el grec* però estimat i admirat al seu país perquè ha posat el seu art meravellós al servei de la justícia i la democràcia.

PETER SEEGER I "WE SHALL OVERCOME"

El cas de Peter Seeger, el cantaire i compositor popular nordamericà no té el mateix relleu que el de Mikis Theodorakis. Es un cas més modest, més corrent, més possible. Tampoc el poble nordamericà es troba en el mateix grau de maduresa política i de combativitat que el poble grec. Tampoc els EE UU tenen la tradició artística de la vella Grècia. Nogensmneys, el cas de Peter Seeger es també un exemple en el nostre temps i en el terreny de la música.

Peter Seeger fa cançons i ell mateix les canta, acompanyat d'una guitarra. Allí on es lluita pel dret del poble negre, per la justícia, per la pau al Vietnam, allí hi trobareu a Peter Seeger. La seva cançó *We shall overcome* (Prevaleixerem) esdevingué un himne de tots aquells que lluiten per la igualtat racial.

Recentment, un diari parisenc li ha preguntat:

"¿Quan canteu les vostres cançons al Sud dels EEUU, no teniu por d'ésser víctima del racisme?"

Peter Seeger: Canto a les petites esglésies dels negres, només entre ells m'hi trobo segur. No vaig mai sol pel carrer a les ciutats on canto. Totes les meves cançons parlen de les necessitats i els problemes dels homes, particularment dels EEUU. De vegades, una d'aquestes cançons dona en el clau i toca el punt sensible. En aquest moment és el Vietnam i la cançó que en fa referència. La cançó es inspirada en la carta d'un soldat americà de 20 anys mort al Vietnam. Diu la lletra:

*Aquí no tenim amics. Ni un.
Només tenim uns generals
que volen els nostres fusells.
De les nostres tropes he de tenir por
i dormo amb el revolver sota el coixí.*

Aquesta cançó coneix un gran èxit als EEUU i al cantar-la, es lluita per posar fi al crim contra el Vietnam.

D'on surt la nova cançó americana?

Peter Seeger ho diu: "No és pot encara

parlar de moviment de la cançó però tenim anualment un festival a Newport on ens hi trobem tots. La nostra unitat sorgeix de les fonts de la tradició nacional.”

Peter Seeger ja té un públic. Arriba a una ciutat, a una universitat o barri sense tenir un programa establert. Cantant conversa amb el públic i canta el que li demanen. També improvisa. Hi han cançons que només duren un dia, un moment. Altres perduren.

Peter Seeger ha gravat per *Le Chant du Monde* de Paris i les seves cançons comencen a ésser conegudes a Europa. El *We shall overcome* es ja història, història de la lluita dels homes per la justícia amb l'emoció mobilitzadora de la cançó.

I A CATALUNYA?

Nosaltres també la tenim una cançó al servei de la justícia, clam d'un jovent que no es resigna a la foscor. No tenim un Theodorakis però potser sí un Seeger. Milers de joves catalans, nois i noies, en diferents ciutats de Catalunya han rebut les cançons dels primers temps d'un Raimón com es reb una encaixada de mà fraternal i ferma. Amb ell han cantat i han cridat aquell *diguem no!* que simboliza, al nostre entendre, tot un desvetllar i tota una sacsejada a casa nostra. Per això en cloure aquest reportage sobre els nous trobadors, reproduïm el text de la cançó signada: Raimón:

AHIR (DIGUEM NO)

*Ara que som junts
diré el que tu i jo sabem
i que sovint oblidem:*

*Hem vist la por
ser llei per a tots.
Hem vist la sang
—que sols fa sang—
ser llei del món*

*No,
jo dic no,
diguem no.
Nosaltres no som d'eixe món
[bis]*

*Hem vist la fama
ser pa per a molts:
Com han fet callar
a molts homes
plens de raó.*

*No,
jo dic no,
diguem no.
Nosaltres no som d'eixe món.*

JOCS FLORALS DE LA LLENGUA CATALANA

DISCURS DE GRACIES ALS JOCS FLORALS DE LA LLENGUA CATALANA, PRONUNCIAT PEL PROFESSOR PIERRE VILAR

El publiquem íntegre, amb l'autorització de l'autor i mercès a l'amabilitat dels Organitzadors dels JOCS que ens han fet arribar el text.

SENYORES, SENYORS: Els amics que m'han fet l'honor d'encarregar-me del tradicional discurs de gràcies dels JOCS FLORALS han afegit a llur demanda una exigència que m'omple al mateix temps de joia i d'inquietud: han desitjat que jo us parli en català.

Aquesta confiança m'honora, i tinc l'obligació de respondre-hi, per reconèixer un deute: és a Catalunya, a la Catalunya treballadora, emprenedora, creadora, activa, que s'ha inspirat, des de fa quaranta anys, tota la meua vocació d'historiador, que he d'ocupar demà, en aquesta mateixa casa de la Sorbona, una càtedra d'història econòmica de gloriosa tradició. Endevinareu que aquesta coincidència té per a mi un sentit commovedor.

Però el meu goig no és exempt de preocupació. Muntaner mesurava l'assimilació dels catalans d'adopció a la manera amb que parlaven el català. Deia que Roger de Llúria parlava "lo pus bell catalanesc del mon". Jo no parlo —desgraciadament— "lo pus bell catalanesc del mon". I temo d'ésser ben poc digne dels JOCS FLORALS que per definició, són la festa de la llengua, l'exaltació d'aquesta llengua, com a signe fonamental de l'existència d'una cultura i d'una pàtria.

M'ha ocorregut, fa molt temps, d'escriure que la renovació i la reconquesta de la llengua catalana, en els segles XIX i XX, havia seguit i no precedit la renaixença del sentiment de la comunitat, la restauració plena del patriotisme dels catalans. La data dels primers Focs Florals sembla que no em donaria la raó. Alguns amics m'ho han dit, i segueixen fidels a la tradició que fa de la llengua, de la conservació de la llengua, de l'amor a la llengua, no solament la condició, sinó la *font mateixa* de les permanències nacionals i dels sobresalts de consciència dels catalans, segons la fórmula mistraliana que André Chamson, ara fa sis anys, no va mancar de recordar en aquest mateix lloc:

*Car de mourre bourdoun qu'un poble tounge
[esclau
Se tén sa lengo, tén la clau
Que di cadeno lou dellieure...*

Això és veritat. Però una clau, després de tot, no és més que un instrument. I un instrument no es mou per ell mateix. Una llengua no seria capaç de trencar cadenes, si no fós animada per una gran voluntat, tan instintiva com conscient, tan popular com sàvia, tan col·lectivament mantiguda en l'exercici de cada dia, com encarnada individualment en les obres grans. I és l'existència de tals voluntats col·lectives la que constitueix el problema sociològic, el problema per a l'historiador.

En realitat, es pot pensar que en aquesta controversia entorn de la cronologia de la Renaixença, tampoc els meus contradictors, com jo, no podien tenir completament raó, perquè mai no han d'atribuir-se els moviments històrics a unes causalitats unilaterals, ni als factors històrics qualsevol prioritat absoluta. Tot és acció recíproca, "interacció". La llengua fa la pàtria. La pàtria fa la llengua. Per això, la llengua i la pàtria, abans que tot i a cada moment, fan de *testimonis* l'una de l'altra. Ací comença la gran lliçó d'història que dins l'Europa contemporània donà ço que podríem dir, per parlar com els catalans de 1713, "the case of the catalans".

Però un "cas" no té valor més que per la comparació. Jo no m'hauria interessat tant, como ho he fet, a l'experiència catalana si no hagués viscut, com a francès de llengua d'Oc, l'experiència contrària.

Es que hem de constatar —i l'historiador constata primer, si no li està prohibit de somniar, d'enyorar, de jutjar— hem de constatar que a França des del temps dels Jocs Florals i del Felibrigi, la formidable capaci-

iat d'assimilació de Paris (que el mateix Mistral mesurava perfectament) no ha deixat de reduir les nostres llengües meridionals a llengües — anava a dir llengües per a Jocs Florals. Enteneu ço que jo vull dir. No tinc el menor desdeny per la festa d'avui. Però tots vosaltres sabeu ben bé que si els Jocs Florals de la Llengua Catalana fossin únicament l'afirmació d'uns quants fidels obstinats, d'uns quants poetes atrets per les grandeses del passat, podrien ésser grans poetes, els escoltariem potser amb tanta fervor però no donariem als Jocs Florals el sentit que tenen avui, a mitjans del segle XX, per a la llengua catalana. Aquests Jocs Florals de la llengua catalana no són la festa del passat són —com ho ha recordat ja el nostre President— la festa de l'esdevenidor, no són una festa del recordar, sinó la festa de l'esperança.

Ho són, i això també és *constatació*, no afirmació gratuïta o benèvola, ho són perquè, en un dels punts de major intensitat humana de les vores del Mediterrani, i dels punts més productius, més actius d'Espanya i d'Europa, un poble sencer parla català: els últims anys, els últims mesos en donen la prova més colpidora.

La lliçó de Catalunya no és, doncs, solament, una lliçó literària o una lliçó moral, sino també, i abans de tot, una lliçó històrica, una experiència sociològica concreta. Com ho he dit ja, jo li dec d'ésser historiador. Al principi, jo havia considerat Catalunya en geògraf, com una realitat regional, física, natural —i això tampoc no és inútil—. Però no és suficient. Després he descobert Catalunya com una realitat humana, amb les seves permanències lingüístiques, folklòriques —és a dir com una comunitat estable, de llarguíssima duració— i això també s'ha d'es-

tudiar, com la condició primera d'una *possible* nació. Però finalment, Catalunya m'ha après que una nació no és pas una realitat eterna o prefabricada sinó que és una realitat *històrica*, que es fa i es desfa al ritme dels temps, perquè té a cada moment les seves forces i les seves febleses, les seves possibilitats i les seves impotències, els seus renunciaments i els seus ressorgiments. Una nació, doncs, no es pot definir sinó relativament al temps, i a *totes* les circumstàncies que determinen la història, tant internes com externes, tant materials com morals, tant econòmiques com polítiques o espirituals: el destí històric és una totalitat.

Afegim: una totalitat diversa i estructurada. Endins, Catalunya, com qualsevol nació, té les seves divisions socials, les seves lluites. A fora, hi ha Espanya, hi ha Europa, hi ha el món. I ni el món, ni Europa, ni Espanya, a mitjans del segle XX, són el món, l'Europa o l'Espanya del segle XIX, o del segle XIII. Catalunya s'ha revelat allò que és història. La història ens ha d'explicar, a tots, ço que és i ço que pot, Catalunya, a cada moment.

Fa cent anys, quan es restauraven els Jocs Florals i el Gai Saber, les nacions, en els seus ressorgiments, depenien del que es deia minories selectes, forces vives, classes dirigents. En els ressorgiments del segle XX, els responsables de les nacions són les masses, és el poble.

Permeteu que, en aquest discurs de gràcies dels Jocs Florals, als seus organitzadors, als seus amics, als seus premiats, les gràcies es dirigeixin també al grant absent — al gran present: el poble de Catalunya.

Paris, octubre 1965

ELS JOCS FLORALS foren creats l'any 1395 sota el reialme de Joan I i es celebraren amb la protecció real a Barcelona, per primera vegada, el dia 25 de març d'aquell any.

Aquest certàmen literari —que és un dels més antics d'Europa— prengué de model el concurs literari implantat per la Sobregaya Companyia dels Trobadors de Tolosa, i continuà durant una vintena d'anys. Mort Joan I, els seus successors Martí l'Humà i Ferran d'Antequera, en foren encoratjadors.

Mancats d'ajut oficial, els Jocs poc a poc emmudiren i calgué la meravellosa Renaixença Catalana, del segle passat, per a veure'ls reparèixer amb gran esclat l'any 1859.

Cal considerar la restauració dels Jocs, no solament com l'impuls iniciador de la Renaixença literària sinó també com l'avançada de la total Renaixença a Catalunya.

Amb el borbònic decret de Nova Planta de l'any 1716, que foragità la llengua catalana de les corporacions públiques, va començar la decadència de la nostra parla. La llengua catalana, segons els historia-

CRÒNICA DELS JOCS FLORALS

Any CVII de llur restauració

PARIS, 17 octubre de 1965. Anfiteatre Richelieu de la Sorbona. Es celebren els Jocs Florals de la Llengua catalana prohibits al seu bressol, Barcelona, d'ençà que Franco tirantitza a Espanya.

Ja fá vint-i-cinc anys que aquest aconeteixement literari, creat a Barcelona l'any 1393 i restaurat al 1859, ha de tenir lloc a l'exili. A l'acte d'avui hi acudeixen molts catalans no sols de França sino també d'altres països. Nombrosos són els que venen de Catalunya.

La fidelitat a la llengua mare, l'enyor de la terra, la voluntat de conservar les arrels vernacles lluny del bressol, no és prou per fer avançar una llengua. El català, com expressió del pensament català —oral i escrit— s'ha d'obrir camí —s'está obrint camí— a Catalunya, en lluita per la llibertat de tota Espanya. Aquesta és la lliçó d'aquests Jocs Florals celebrats avui a París.

De les obres presentades enguany, més del 80% procedeixen de Catalunya. Dels vint-i-dos autors premiats, uns 15 són de Catalunya. La resta exiliats. S'han llegit les tres obres premiades i només una —en tota la festa— ha posat al públic dempeus amb llàgrimes als ulls, no pas les velles llàgrimes d'enyorança sino les noves llàgrimes de goig al comprovar que la llengua catalana serveix a una noia de vint anys, que viu a Catalunya, per a dir allò que el jovent d'ara VOL DIR.

La revelació d'aquests JOCS FLORALS es diu

Coloma Lleial i Galcerán, estudiant de Badalona. L'obra presentada per ella i que ha obtingut l'ENGLATINA D'OR, es titula: *Plany a quatre veus*. Els versos els ha llegit l'autora i aleshores s'ha posat de relleu, no sols la força d'una llengua opresa, sino l'esforç del jovent contra una opressió que no és únicament nacional sino, fonamentalment, social.

Plany a quatre veus és publicat íntegrament en aquestes pàgines de NOUS HORIZONS. Els comentaris que poguem fer-ne sobren. Cadascú farà el seu. No és un monument de literatura, però ha posat tot el públic dempeus i l'ha fet plorar. Es el plany d'una noia de vint anys que no es resigna, a la que no enganyen les aparences de bonança turística. I ho diu en català, un català fresc, de cada dia, sincer, sense teranyines.

Per això ha estat la revelació. Els altres poemes llegits, amb tot el respecte per llurs autors, tenien la preocupació formal, una mica tronada. Les boniques paraules catalanes no deien rés. No emocionaven.

La noia de Badalona ha dit alguna cosa encara que les paraules emprades fossin més grises, menys monumentals. La preocupació, en ella, no ha estat la forma sino el contingut. I s'ha fet seu el públic, un públic —no ho oblidem— català de soca i arrel però no pas novell en la seva majoria. I aquest públic un xic "rovellat" ha estat sensible a la frescor i l'audàcia d'una noia de vint anys, que fa versos en català, a Badalona.

---

dors, va caure en un estat de descomposició del qual semblava no podria reeixir. I en la tercera dècada del segle passat es produí el miracle que aquella llengua arreconada i literàriament morta, tornés a revifar-se. Apareixeren els primers poetes, que, inspirats per l'hàbit de la terra, començaren a emprar la llengua vernacle, afanyant-se per reintegrar-li la seva antiga i esplendorosa puixança. I de la concreció dels seus afanys va esdevenir-ne la Restauració dels Jocs Florals.

Després de l'acabament de la guerra civil espanyola, els Jocs Florals de la Llengua Catalana han tigit d'exiliar-se. Des de l'any 1941, els Jocs són celebrats als països d'Europa o d'Amèrica on hi ha colònia catalana".

(Extracte del Butlletí del
CENTRE CULTURAL CATALA
4, rue st. Jacques
Marseille, (6e.)
França)

PLANY A
QUATRE VEUS

Jo
que sóc
més aviat
de naturalesa
pacífica
i que voldria
passejar
tranquil·lament
sota
la lluna
o bé
llegir
pausadament
l'últim poema
sota un fanal
m'he trobat
de mica
en mica
submergida
en un món
amb guerres,
soldats,
burgesos,
policies,
feixistes,
cabdills.

en un món
oprimit
empresonat
pressionat
alienat

en un món
amb fam
misèria
analfabetisme
prostitució

en un món
amb por

però sé
que no puc
fugir-ne

que no vull
fugir-ne

i vull cantar
aquí
he de plorar
aquí
vull estimar
aquí
he de lluitar
aquí

en aquest món
rebel
inquiet
salvatge

en aquest món
variable
renovable
superable

en aquest món
ja que no en tenim
d'altre

2

Hi ha massa
soldats
al meu poble
conservant
un mode de viure
que ens és estrany

hi ha massa
soldats
al meu poble
encadenant
a tot aquell
qui es mou,
amordassant
a tot aquell
qui parla

hi ha massa
soldats
al meu poble
defensant
un món
que no és
el nostre
hi ha massa
soldats
al nostre
poble.

3

Tenia
unes mans
molt fortes

però
les hi van
lligar

volia llaurar
una terra
nova
amb un poble
nou

però
les hi van
lligar

tenia
una llengua
clara

però
la hi van
tallar

volia dir
paraules
noves
a un poble
nou

però
la hi van
tallar

tenia
unes orelles
fines

però
les hi van
tapar

volia sentir
tantes coses
noves
de tots els pobles
nous

però
les hi van
tapar

ara
té només
uns ulls

de mort
una mirada
espantada

ara
diuen
que és feliç
i que ja
no té
problemes

però sempre
que somriu
ensenya
la llengua
tallada

4

Han submergit
la pau
en un pou
fosc
i brut
d'on no surt
ni un lament

ni un cant

han escampat
la pau
pels aires
com si fos ja pols
de nosaltres
morts

han desat
la pau

al racó
de les paraules buides
toves
foradades

n'han fet
només
una paraula
com tantes
d'altres

n'han fet
tan sols
una paraula
sense sentit.

K. L. REICH, per J. Amat-Piniella. Editorial "Club de novel·listes". Barcelona.

Enguany s'ha recordat el vinté aniversari de l'alliberament dels camps de concentració hitlerians. Amb aquest motiu, i tenint sempre present aqueix període dramàtic de la història, comentem el llibre de l'escriptor català J. Amat-Piniella, *K. L. Reich*, editat a Barcelona pel Club de novel·listes, en català, i per Seix i Barral, en castellà.

Es un llibre important en la literatura catalana actual. Ho és pel tema i també per la forma de tractar-lo. El primer fet a saludar és que un llibre que denúncia, amb tanta força, els crims monstruosos del nazisme, hagi pogut ésser publicat a Espanya on encara hi fa la llei el còmplice de Hitler i els seus crims: el General Franco. Es un fet alenador perquè palesa els canvis que ha anat imposant la lluita del poble contra les pràctiques i les idees feixistes. També és alenador el que un català que ha viscut els inferns hitlerians tingui avui el coratge, i senti la necessitat, d'escriure, no sols una història d'extermini sistemàtic d'homes i ànimes sinó també un cant a la voluntat i a la dignitat humanes.

Cal dir —abans d'endinsar-nos en el llibre— que els comunistes hi som presentats per part d'un escriptor no comunista i que no sembla pas haver tingut ganes d'ésser-ho. Nogensmenys, malgrat això i potser a causa d'això, el paper dels comunistes espanyols als camps d'extermini hi és explicat en allò que és fonamental, en allò que ningú ni mai podrà callar ni canviar; el fet de que els comunistes foren els més organitzats, els més fermes i els més esperançats en aquells camps de mort i de vergonya. El que J. Amat-Piniella hagi, en alguns indrets del llibre, parlat d'un militant comunista degenerat, no té més força que la crítica que els seus camarades fan del seu comportament, del rebutg unànim del partit davant un cas semblant, i l'activitat en progressió dels comunistes i altres antifeixistes en l'organització de la resistència al hitlerisme i pel manteniment d'una moral i d'una dignitat que la màquina d'extermini científicament concebuda pels nazis, volia aixafar per sempre.

J. Amat-Piniella parla del paper que jugà l'organització de la resistència dins els camps en un tó que, sovint, no correspon als fets que descriu. Als comunistes ens califica de "proselitistes", de "pesats", de "dogmàtics" però aquest proselitisme, aquesta pesantor, aquest dogmatisme, tenen resultats que l'escriptor descriu i enlaira: mantenir dempeus una fidelitat, una dignitat; sobreviure i fer sobreviure a la major part dels homes més

valuosos, impedir l'anarquia i la disbauxa davant la desbandada dels botxins nazis, unir les diferents tendències dels presoners espanyols per tal de mantenir el nom d'Espanya en un lloc digne i segur, després del deslliurament, un camí d'unitat. Per tot això, fins el to i la forma es pot admetre d'un escriptor no comunista i un xic escèptic que no podia emprar un to i una forma diferents al parlar dels comunistes. El fet és que, Amat-Piniella *no ha fugit* dels comunistes com molts escriptors que prefereixen ignorar-los o embrutar-los. L'essencial és *el que fan* els comunistes a Mathausen, no pas la manera de narrar *com ho fan* o les intencions que s'els hi suposen. El lector menys politizat pot veure, en el llibre d'Amat-Piniella, un període històric del que Franco no voldria sentir-ne parlar; uns homes concrets davant aquest moment històric i enmig d'uns i altres, com l'aire mateix, un ambient que és podreix o és saneja segons l'actitud dels presoners, el grau de llur consciència i els cops que reben els botxins als fronts de guerra i per la resistència dels pobles i els homes que havien cregut poguer destruir.

L'experiència vital

El llibre *K. L. Reich* té, per altre costat, una experiència vital que la nostra literatura catalana encara no conté. En aquest aspecte, Amat-Piniella fa una aportació important. El seu llibre té un gran interès humà i la problemàtica moral hi és en cada pàgina. S'hi troba l'experiència d'un home en una vida excepcionalment complexa, difícil i confosa, en la que l'home concret gairebé mai pot estar en pau amb la seva consciència. Nogensmenys, veiem aquest home en el seu concepte genèric: lluitar per tal de no ensorrar-se, per tal de seguir tenint una mica de vergonya, arrapat a la idea obsessiva de que l'enemic, allò que vol, és la seva consciència i de que si arribés a tenir-la, l'home deixaria d'ésser-ho per esdevenir, senzillament, una bèstia.

Han hagut de passar vint anys abans de que Amat-Piniella, supervivent de Mathausen (6,500 espanyols exterminats) pogués descriure aquell infern. Vint anys durant els quals els recorts de dies d'esglai s'han barrejat amb l'experiència de l'home "lliure", i ho posem entre cometes perquè la llibertat a casa nostra es una llibertat entre cometes. Amat-Piniella no ha escrit això és evident amb cap afany de venjança, ni amb odi vers els botxins, assassins d'amics seus entranyables. Ha descrit aquell infern i la lluita de l'Home per sortir-ne, amb una mena de fàstic esmorteït, amb una mena de cansanci de l'esperit, amb certa melangia, amb un punt de nihilisme, però amb un definitiu optimisme, com ho és el que ell anomena "Cant final a l'Home" amb el que posa fi al seu llibre.

De l'autor de *K. L. Reich* no sé més que allò que en diu la presentació del llibre: que té 52 anys, que és escriptor de professió i que l'any 1940 fou deportat a Mathausen trobant-se refugiat a França como a republicà espanyol. Tampoc tinc cap motiu per afirmar que Amat-Piniella és Emili, protagonista principal del seu llibre, doncs potser és el conjunt dels diferents personatges de la novel·la. El que sí pot afirmar-se és que *K. L. Reich* és xop d'experiència vital i no pot deixar indiferent a ningú, absolutament a ningú.

La forma

En la forma, les opinions també poden variar. Ja es diu que contra gustos no hi ha res escrit. La part estètica del llibre que comentem correspon, al meu entendre, als fets que descriu i si a mi no m'ha agradat, per exemple, el naturalisme descarnat de la meticulosa descripció de la fam del pobre Vicenç, en "València", sí trobo magnífica la descripció de les escenes de l'alliberament del camp per les forces aliades, no sols pel seu tò patètic sinó per la força d'un ambient que esquença, encara avui, el moll dels ossos.

Amat-Piniella, malgrat aquells cinc anys que visqué enmig d'un món infernal, irracional i monstruosament brut, ha mantingut —el final del seu llibre ho demostra— una fé profunda en l'Home, l'home corrent, el més insignificant dels homes. Ha sabut descriure la capacitat d'abnegació i la solidesa moral èpica de l'Home. Ha sabut encomanar al lector aquesta confiança perquè artísticament Amat-Piniella ha trobat el tò i la forma adients, possibles només en un escriptor que creu en el que diu.

Com a conclusió d'aquesta opinió del llibre *K.L.Reich* (que no pretén ésser crítica literària) diria que l'hora és arribada a Catalunya per donar a la novel·la temes candents, per difícils que siguin; temes considerats potser "intocables"; temes dels nostres temps. Cal fugir de la literatura per la literatura, d'escriure el català per escriure català. En català es pot dir tot. Absolutament tot. Tractem de dir-ho en tant que protagonistes d'un temps històric tant apassionant i ric com ho és el nostre.

[T.P.]

NARRACIONS D'AVUI, Edicions d'aportació catalana, Barcelona.

El Jurat del premi "Francesc Puig i Llena" concedit per la revista *Recull*, de Blanes, va considerar —segons diu el seu President, Josep Faulí— que quatre de les quaranta-una obres de les presentades a concurs tenien un interès immediat que aconsellava la seva publicació.

Per aquest motiu hem pogut llegir els quatre treballs finalistes (quatre i no cinc com anuncia la presentació per raons que

ignorem) en un llibret d'Edicions d'aportació catalana. Dels quatre autors, el guanyador, pare Jaume Reixach, enceta una activitat literària oberta. Els tres restants ja són coneguts i àdhuc consagrats per premis tan importants com ho és el "Victor Català" otorgat la nit de Santa Llúcia.

Al pare Reixach l'endevinem jove per la narració que ell titula: "Funció de titelles per a gent gran". Si no és jove mostraria una sensibilitat juvenívola per tractar el problema que toca. La narració té sis personatges: tres vells i tres joves. El tema recau en allò que algú anomenà "conflicte de generacions", i que tot i essent candent no és exclusiu d'una època determinada sinó de totes. Nosaltres, marxistes, fugim d'aquesta formulació de "conflicte generacional" i el veiem com un factor humà de l'empenta dialèctica d'allò que neix enfront d'allò que mor. Aquest problema pot tenir més o menys acuitat segons el grau de llibertat que tingui el jove per obrir-se camí en la societat; segons la mateixa actitud que, davant la societat, tinguin els pares i els avis. ¿Com ho presenta el Pare Reixach?

Als personatges els situa en un país i en una època concretes; el nostre. Avui. Els tres joves viuen en un món sense aire, un món de saló burgès arnat; de sacristia a la que no hi ha entrat el seny i el cor de Joan XXIII; de jerarquia oficial acomodada. O sigui; l'autor ens porta a una classe social determinada: la burgesa. Tot hi és rutina, prejudicis i bones intencions. L'horitzó pels joves hi és tancat i barrat. Els grans fan projectes pels joves i la perspectiva és concretament: la fàbrica de "papà" per a seguir explotant obrers; la clientela rica del metge enriquit i allunyat dels veritables drames humans dels suburbis sense assistència mèdica o repetir les lletanies de l'oncle rector en les quals el jove no creu. Els assenyats projectes dels grans troben l'entrebanc d'una vocació juvenívola diferent. Un dels nois és socialista, l'altre es vol fer músic de jazz i el tercer no pensa posar-se la sotana sinó casar-se, tenir fills i fer-ne homes.

El pare Reixach no va massa lluny ni molt endins en el plantejament d'aquest conflicte. Segurament no és degut a la brevetat de la narració únicament sinó també a l'existència a casa nostra d'una censura que no ho deixa dir tot. L'esforç d'aquest sacerdot per a *dir coses avui, a casa nostra*, és molt lloable i, artísticament, literàriament parlant, és una demostració de que la preocupació per la forma i la minuciositat no és avui per avui, allò que ha de predominar en la creació literària sinó *un tema, una problemàtica una situació* que constitueix el fré principal al desenvolupament de tota obra creadora, plenament creadora.

No fóra correcte, per part nostra, atribuir a l'autor unes intencions no explícites i ens guardarem prou bé de dir que el pare Reixach amb la seva narració es proposava dir això

o això altre. Es aquesta una opinió de lector, de lector marxista i català, i com a tal penso que aquesta breu narració "Funció de titelles per a gent gran" té elements com a descripció d'una certa burgesia agonitzant que tracta —inútilment— de perpetuar-se en els fills. Els fills, però, tenen llurs pròpies vocacions i no en volen d'imposades. Si el socialisme els atreu com a sistema social més just i més humà, es farà socialista malgrat els projectes de "papà", un pare Alcalde franquista que té amb el fill aquest diàleg:

—No aniràs a estudiar a fora. I no vull tantes suscripcions de revistes. Ni vull que continuis portant barba. Ja has fet parlar massa. Ocupa't de la fàbrica. I comença a pensar una mica en l'Alcaldia. Tu seràs Alcalde, sents?, jo t'ho prometo.

—Mai. M'entens, pare, Mai! Perquè si em deixes la fàbrica t'ho capgiraré tot. I, d'Alcalde, no en seré mai, perquè primer haurieu de canviar tot el sistema i la men-

talitat. I això, per desgràcia, no ho fareu mai.

Només aquest diàleg és prou expressiu per a que no calgui insistir més en allò que deia abans.

En la presentació d'aquest llibre, el senyor Josep Faulí diu, textualment, que el pare Reixach "duu a la seva sotana l'empremta de l'aggiornamento que Déu ens permet de viure... de mica en mica".

Nosaltres afegiríem que de tots depen el que aquest aggiornamento saludat per la gran majoria de catòlics i no catòlics (entre aquests darres els comunistes) sigui una realitat.

Les altres narracions, de Joaquim Carbó, Carles Macià i Estanislau Torres respectivament, mereixen una crònica apart cadascuna d'elles. No és aquest el moment ni tenim espai per a fer-ho. De totes maneres, direm, de passada, que totes elles són expressió d'un esforç molt saludable per posar la literatura catalana... al dia. [T. P.]

XOLOJOV, PREMI NOBEL DE LITERATURA

Amb motiu d'haver-li estat otorgat a Mijail Xòlojov, el premi Nobel de literatura 1965, ens ha semblat interessant reproduir una crònica enviada a NOUS HORIZONS des de Moscú, pel nostre company Emili Vilaseca, crònica d'activitats literàries a la Unió Soviètica entre les quals, la celebració dels 60 anys del gran escriptor ucranià. Serveixi aquesta crònica d'homenatge i salutació a Mijail Xòlojov per la merescuda distinció de que ha estat objecte.

NO S'ESCAU gaire sovint que un escriptor en vida y en plena activitat creadora vegi i gaudixi la glòria universal. Un dels escassos privilegiats n'és l'autor de *El Don Tranquil*, *Camps Eixarmats*, *El destí d'un Home*, i tantes altres obres, temps ha famoses dintre i fóra de la Unió Soviètica. Quan, als 18 anys, Xòlojov publicava la seva primera obra, començava la reconstrucció del país que ell, infant encara, havia vist en runes i cendres fumejants. Davant seu s'alçava, doncs, un poble que amb ànima de gegant, guiat pel geni de Lenin i pel Partit dels bolxevics, anava posant amb esforços i sacrificis mai vistos els fonaments de la nova societat socialista. Deixeble de Gorki, amb l'estel del realisme socialista per guia, Xòlojov relata en la seva obra, amb un humanisme corprendor, la gesta dels constructors de la nova vida. I és per això que de molt jove es veu envoltat d'una aureola, que per a ells voldrien molts dels vetusts autors enfrontats amb el realisme.

Hom ha d'estar d'acord amb aquesta inspirada imatge de Pau Neruda, sorgida espontàniament durant l'acte de la Sala de les Columnes: "*Hom s'havia fet la idea, per la irradiació de l'obra de Xòlojov, de que tenia més de cent anys*". Es cert. Tan copiosa, original, rica, pregonament humana i universal és l'obra del jove autor soviètic homenatjat. El seu humanisme socialista va semblant per les terres eixarmades de tots els continents, la llevor que va començar a escampar Màxim Gorki, de l'amor de l'Home, anihilant les relacions creades pel capitalisme que fan de l'home un objecte de compra i venda. Aquest humanisme és el que por-

taven aquells soldats soviètics que plantaren la bandera roja de la llibertat en el cor mateix de l'Europa alliberada de la negra nit feixista.

L'acte jubilar es transformà en una manifestació de germanor i solidaritat de tots els pobles i nacionalitats que poblen la URSS. Embaixadors extraordinaris de totes les repúbliques federades i de totes les nacions del puixant Estat multinacional soviètic, s'aplegaren al voltant del meravellós escriptor de llengua russa. Li feien emocionants presents treballats pels millors artesans. Però allò que, en la nostra opinió, corprenia més pregonament l'autor del Don, era rebre de mans de la jove intel·lectualitat dels més diversos pobles les noves edicions de les seves obres, traduïdes en llengües moltes de les quals abans de la Revolució Socialista ni sisquera tenien gramàtica.

De més enllà de les fronteres soviètiques venien a saludar a Xòlojov ultra Pau Neruda que ja hem assenyalat, representants de la intel·lectualitat polaca, txeca, hongaresa, búlgara i molts d'altres que portaven el missatge de milions de lectors de l'obra de Xòlojov traduïda als seus idiomes. Sí; l'escriptor del Don bla té molts admiradors i amics arreu del món. Són els amics de la Unió Soviètica, els amics del poble que construeix triomfalment el comunisme. Escoltant les emotives salutacions que li adreçaven els seus moltíssims amics, hom es sentia corprés i hauria volgut dir-li, en català, en el català de Salvat Papasseit, l'admiració del nostre poble, dels molts amics que té Xòlojov, que té la Unió Soviètica a Catalunya.

RESPOSTA DE GREGORI LOPEZ RAIMUNDO

a tres preguntes de Radio Espanya Independent

A darrers d'octubre del 1965, un redactor de Radio Espanya Independent va fer una entrevista a Gregori Lopez Raimundo sobre algunes qüestions de la lluita a Catalunya contra la dictadura i del paper del PSU de C en aquesta lluita. Heus aquí la segona part d'aquella entrevista.

REDACTOR DE REI: *El P.S.U. ha estat, des de la seva fundació, un combatent conscient i eficient pels drets nacionals de Catalunya, part integrant de les llibertats democràtiques dels pobles d'Espanya. En el curs de la guerra contra el feixisme, el P.S.U. fou el més ferm lluitador per la causa de la República, que era la causa de les llibertats catalanes. Brutalment segrestades aquestes, el P.S.U. proseguí el combat, en la clandestinitat, contra la dictadura, cosa que equivalia a proseguir la lluita per Catalunya. S'ha creat una nova situació. Apareixen altres forces, concretament entre la burgesia catalana, que s'incorporen a la lluita per les llibertats democràtiques i nacionals. Com veu avui el PSU aquest problema?*

RESPOSTA DE GLR: Per fortuna quedaren en rera els temps en que els comunistes lluitàvem sols o gairebé sols. Com ja he dit en la primera part d'aquesta entrevista, avui, a Catalunya hi ha un ample moviment obrer de caràcter unitari i, en la lluita democràtica, hi participen extensos sectors burgesos. De tot això els comunistes ens en felicitem sincerament. En gran mesura, és un resultat del nostre combat solitari en els anys terribles. Si durant aquells anys els comunistes mantinguérem sols la torxa de la resistència al preu de sang i de sacrificis indescriptibles, fou, precisament, perquè confiàvem en que la classe obrera ens seguiria i perquè esperàvem que altres nuclis del poble —interessats també en posar fi a la dictadura— es sumarien a la lluita per la democràcia. Veiem, doncs, la presència d'altres forces en la lluita, com un resultat de la nostra pròpia acció.

Allò que sí ens sap greu als comunistes és que els dirigents d'aquestes altres forces no mostrin major decisió en la lluita i que, amb excuses diverses, es neguin a constituir un front o coalició de forces antifranquistes d'esquerra i de dreta, sense cap exclusió, amb la qual actitud retrasen l'hora de la liquidació de la dictadura.

Perquè, ¿quants partidaris té el règim franquista? Evidentment, molt pocs, i encara que aquests siguin poderosos, no hi ha dubte que, acordant les nostres forces, els antifranquistes podríem imposar, a curt terme, un canvi democràtic. Adhuc els cecs poden veure que la

pervivència del franquisme es deguda, sobre tot, a la desunió dels seus adversaris.

Les vacil·lacions d'aquests dirigents no constitueixen, no obstant, cap novetat doncs reflecteixen l'egoisme de classe i la ceguera de que sempre donà proves la burgesia catalana.

La burgesia catalana és la principal responsable de que a Espanya no es portés a terme —i al seu temps— la revolució burgesa. Per temor a la classe obrera, la nostra burgesia renuncià, una i altra vegada durant els darrers cent anys, a arrabassar el poder als terratinents i a destruir el règim semi-feudal imperant, en el qual sempre trobaren protecció per a rebutjar les llegendes aspiracions dels treballadors.

Més si en el pasat aquesta conducta fou covarda i desmanyotada, avui es suïcida doncs el perill més immediat per a l'existència de la burgesia nacional no vé pas dels treballadors, sinó dels monopolis. El que fa desaparèixer —o amenaça de mort— a les petites i mitjanes empreses no és pas el socialisme —l'hora del qual encara no ha tocat al nostre país— sinó el ràpid procés de concentració monopolista que s'està operant amb el beneplàcit i ajut del poder dictatorial franquista.

L'opció per a la burgesia nacional no és pas ésser engullida pel monopoli o bé ésser escombrada pel Socialisme, sino entre la primera o bé la supervivència durant tot un període, la seva integració gradual, en el Socialisme. Per això ens produeix satisfacció veure que altres forces s'incorporen a la lluita antifranquista doncs les tenim per aliats potencials, no sols en la lluita actual per la democràcia, més també en la marxa posterior vers el Socialisme.

REDACTOR DE REI: *¿Com concebeix el PSU el procés de triomf i desenrotllament de la revolució democràtica i la marxa vers el Socialisme?*

RESPOSTA DE GLR: Els comunistes no amaguem que lluitem pel triomf del Socialisme. Hem dit, però, i repetim, que per avançar vers el Socialisme s'ha de portar a terme la revolució democràtica, interrompuda a sang i a foc per la sublevació feixista del 1936. Hem dit i repetim que la liquidació del franquisme ha

d'obrir pas a un poder popular, basat en els treballadors, els pagesos, els intel·lectuals i la burgesia no monopolista; que restableixi les llibertats democràtiques sense restricció i porti a terme les transformacions econòmico-socials indispensables per a que Espanya esdevingui un país modern i pròsper. Aquest règim no serà encara el Socialisme. Serà una democràcia política i social en la qual coexistiran un puixant sector econòmic de caràcter estatal i un sector privat o capitalista, i que, travessant una etapa la duració de la qual no és pot prevèure avui, prepararà les condicions pel pas al Socialisme.

Els comunistes hem dit també, i repetim, que volem anar vers el Socialisme respectant la pluralitat de partits i en col·laboració amb els grups i sectors socials que volen construir una societat socialista, encara que tinguin una concepció diferent de la nostra sobre les vies per arribar-hi.

REDACTOR DE REI: *Les forces reaccionàries i els "ultres" del franquisme encara pretenen enganyar a certs sectors de la població, fora de Catalunya, diguen-los-hi que la lluita d'aquesta pels seus drets nacionals equival a la "secessió", al separatisme, a la ruptura de la unitat dels pobles d'Espanya. ¿Com el considera aquest problema el PSU?*

RESPOSTA DE GLR: Els comunistes considerem que la lluita del poble de Catalunya pels seus drets nacionals forma parte de la lluita general de tots els espanyols per la democràcia. A casa nostra no es concebeix un règim democràtic que no doni satisfacció a les aspiracions nacionals de Catalunya, Euzkadi i Galícia.

El Partit Socialista Unificat i el Partit Comunista d'Espanya, preconitzen que, en el procés de recuperació de la democràcia, siguin retornades a Catalunya i a Euzkadi les llibertats autonòmiques assolides sota la República, i que a Galícia li sigui otorgat un Estatut autònom, cosa que obriria totes les possibilitats per a satisfer les justes aspiracions d'aquest pobles a l'auto-govern i a l'exercici del dret d'auto-determinació.

En el llibre de Santiago Carrillo *¿Después de Franco, qué?* en descriure allò que ha

d'ésser la democràcia política i social que preconitzem els comunistes, es diu el següent: *"Nosaltres concebim aquesta democràcia política i social com un Estat multinacional, proclamant sense reserves els drets nacionals de Catalunya, Euzkadi i Galícia, integrades en ell no pas per la coacció i la imposició del poder central, sinó per llur decisió lliure i voluntària"*.

El separatisme, com ideologia o corrent política no ha tingut mai, ni te avui a Catalunya, una base de masses. El separatisme ha existit i existeix com expressió desesperada de la protesta contra l'opressió nacional i està condemnat a desaparèixer en la mesura que desapareixi l'opressió nacional que el provoca.

La història i el desenvolupament econòmic han creat lligams indestructibles entre els pobles d'Espanya. El mercat espanyol constitueix avui un tot únic. La prosperitat d'una zona qualsevol del país està lligada a la prosperitat de les altres, a l'ampliació d'aquest mercat únic i al manteniment de la unitat econòmica que constitueix Espanya. La separació de Catalunya és un absurd, no sols perquè el poble no la desitja, sinó també perquè no interessa ni tan sols a la gran burgesia catalana, integrada totalment en el sí de l'oligarquia financera única de tota Espanya.

Cap dels partits o corrent de l'oposició catalana preconitza la separació de Catalunya. L'Abat de Montserrat, que és una de les personalitats que han exposat amb major claretat les aspiracions del moviment nacional contemporani de Catalunya, declarà a un periodista aquest estiu: *"l'aplicació i el respecte de l'Estatut d'autonomia votat per les Corts de la República, constitueix l'aspiració del conjunt de la població de Catalunya"*.¹

El perill separatista és, per tant, un espantall que la reacció emprà en el passat i emprà avui per tal de justificar la supressió, no sols de les llibertats nacionals de catalans, bascs i gallecs, sinó de la totalitat de les llibertats democràtiques pel conjunt dels espanyols.

El comunistes estem convençuts de que la satisfacció de les justes aspiracions nacionals dels pobles de Catalunya, Euzkadi i Galícia, lluny de fomentar el separatisme, constitueix la via més segura per a forjar una autèntica unitat entre els diversos pobles d'Espanya.

CARTA AL RECTOR DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

Excel·lentíssim i Magnífic Senyor Don José María García Valdecasas,

Rector de la Universitat de Barcelona.

Excel·lentíssim i Magnífic Senyor:

Tot el que ha passat en la nostra Universitat des dels inicis del present Curs i que ha contribuït a perturbar el normal desenrotllament de les activitats universitàries, ens mou a nosaltres, estudiants i professors, a expressar a V.M.E. d'una manera unànim, com a persones plenament responsables i conscients de la nostra missió dintre de la Universitat i de la societat de la qual formem part, la nostra postura respecte dels dits aconteixements i la nostra disconformitat per la política desenrotllada pels màxims organismes rectors de la nostra Universitat.

La celebració d'eleccions lliures pels càrrecs d'un autèntic sindicat d'estudiants va tenir una expressiva significació. En l'exercici del dret a la llibertat sindical, la immensa majoria dels estudiants van expressar la nostra decidida voluntat de reactualitzar i perfeccionar les institucions representatives d'un sindicat que garantitzi la defensa dels nostres interessos dins d'un clima de llibertat i justícia.

Que per a nosaltres la llibertat i la justícia no estan garantides per les anomenades "Associacions Professionals d'Estudiants" queda demostrat en la rotunda abstenció en les eleccions imposades, sense candidats voluntaris, amb la massiva renúncia dels proposats, i essent en casi la seva totalitat nul·les les votacions; manifesta voluntat que en res modifica les clares mesures coactives adoptades per V.M.E., exigència de justificants, que essent una retracció de la decisió prèvia lliurement acceptada, no ha fet sino semblar confusió i incitar a la falsetat col·lectiva.

Devem fer constar, per altra part, que aquesta la nostra unànim decisió ha estat sempre presidida per una ferma voluntat de diàleg amb les nostres autoritats acadèmiques, diàleg que, amb prou feines iniciat, en el present Curs, ha estat trencat unilateralment prescindint tant de l'opinió de l'estament docent com de l'alumnant, amb la in-

coació d'expedients disciplinaris a nombrosos representants nostres electes, sota l'acusació d'exercir una representació de la qual només som responsables aquells que els l'hem concedida.

Per tot això AFIRMEM:

1. La nostra conformitat amb els principis lliurement establerts en les Assemblees del Curs 1964-65, per les quals es defineix el caràcter del Sindicat d'Estudiants, i el nostre suport decidit envers la consecució del mateix expressat unànimement amb l'elecció dels representants sindicals en la majoria dels centres d'aquest Districte.

2. La nostra negativa a acceptar qualsevol Decret o Reglamentació del Sindicat Universitari, sense la participació activa dels propis interessats i imposat sota amenaces i procediments coactius.

3. La nostra profunda indignació pels dits aconteixements així com per les sancions imposades que s'han dut a terme en les persones de diversos Delegats de Centre i nombrosos representants dels estudiants.

4. La nostra disposició de diàleg amb les autoritats en l'única forma en que pot ser dut a terme, es a dir, amb els representants lliurement elegits pels estudiants.

5. La necessitat de

a) La retirada immediata de l'actual Llei d'Expedients Disciplinaris per considerar-la una reglamentació injusta, una coacció sobre el normal desenrotllament de la vida universitària.

b) L'acabament immediat de la política de repressió que duen a terme certes autoritats acadèmiques per tal d'anular tota activitat sindical i imposar una associació aliena als interessos universitaris.

c) L'anul·lació dels expedients incoats als nostres companys.

d) El lliure exercici de les funcions dels representants del nostre Sindicat.

e) La presència en els organismes rectors de la Universitat de persones autènticament representatives de tots els sectors de la vida universitària.

Deu guardi a V.M.E. molts anys.

Barcelona, 2 de desembre del 1965".

[Aquest document ha estat entregat al Rector de la Universitat de Barcelona amb les signatures de varis milers d'estudiants, més d'un centenar de professors no numeraris i diversos catedràtics.]

DECLARACIONS A LE FIGARO DE DOM A. M. ESCARRÈ

El mes de setembre proppassat, Dom Aureli Maria Escarrè, Abad de Montserrat, rebia un periodista del diari parisenc «LE FIGARO», el qual publicava en la seva edició del 24-9-65 el següent text de la conversació que tingué lloc:

PREGUNTA: *La vostra sortida d'Espanya ha estat la conseqüència d'una decisió de Roma o de les pressions del Govern espanyol prop del Vaticà?*

RESPOSTA: Al meu entendre, cap decisió d'ordre jurídic no ha estat presa al meu esguard, ni per la Santa Seu ni pel Govern espanyol. En tant que religiós, m'he trobat nogensmenys en l'obligació de satisfer al vot d'obediència.

PREGUNTA: *Penseu encara, tal como ho declaraveu fa prop de dos anys, que «...Espanya no viu en pau, sinó ben bé sota la dura llei dels vencedors de la guerra civil...»?*

RESPOSTA: Fa més de sis mesos que he sortit d'Espanya. Ja no tinc doncs, en tota objectivitat, els elements necessaris que em permetrien pronunciar un judici honest. Em sebla, però, a la llum de les informacions que m'arriben, que una certa evolució està en camí de manifestar-se en el si del poble, en raó de la multiplicació dels contactes entre el nostre país i Europa, igualment com això es produeix amb la mateixa URSS a l'hora actual. Estimo, en canvi, que el règim i el «Movimiento» segueixen fidels a llurs principis.

PREGUNTA: *No estimeu que en el pla social, precisament, una evolució sensible ha estat enregistrada en el vostre país en el transcurs dels cinc darres anys?*

RESPOSTA: Igual com l'ambient general del país ha sofert la inexorable influència de les idees europees, igual el clima social ha indiscutiblement millorat, però jo plantejo el meu torn la qüestió següent: Quantes hores ha de treballar l'operari espanyol per a obtenir un nivell de vida que tendeixi a apropar-se al del treballador europeu? D'altra banda, si les meves informacions són exactes, i sobre això insisteixo, resulta que un per cent només de fills d'obrers poden accedir a la Universitat de Madrid.

PREGUNTA: *Quin esdevenidor polític desitjariu pel vostre país?*

RESPOSTA: Jo no entenc res a la política. Però les meves conviccions religioses m'empenyen a adoptar els principis exposats per Joan XXIII en l'Encíclica «Pacem in Terris». Tinc interès en recordar-los aquí. Tenen per nom: «Justícia, veritat, llibertat, fraternitat

humana». Tal és, a més a més, al meu entendre, la millor definició de la veritable democràcia.

PREGUNTA: *Creieu que, seria possible, a Espanya, passar brutalment de les estructures actuals a la democràcia integral?*

RESPOSTA: Jo crec en la democràcia, la base de la qual és aquesta llibertat acordada als homes per Deu a fi i efecte que ella els doni el sentit de les responsabilitats com les millors probabilitats de promoció en llur existència temporal. Per arribar a una tal democràcia, convindria obrir-ne els camins al conjunt de la nació i prepara-hi el més aviat possible el poble per mètodes adients.

PREGUNTA: *La noció mateixa de «separatisme català», no us sembla singularment passada dins l'Europa de 1965?*

RESPOSTA: De fet, no hi ha «separatisme català» en tant que tal, però si ens considerem tots com espanyols, és en canvi evident que no som pas tots castellans. Convé d'evitar, en efecte, el confussionisme tradicional que assimila la noció d'unitat amb la d'unificació. Catalunya posseeix la seva llengua, les seves lleis, els seus costums, la seva cultura, la seva història, que li són ben pròpies i li donen, sense cap contestació possible, una personalitat ètnica de primer pla. Apareix, doncs, lògic que demani que s'aporti una solució als seus problemes polítics, gràcies a la qual un greu problema del qual Espanya pateix des de fa tants anys, es trobaria al mateix temps resolt. Aquest és l'únic camí susceptible d'obrir certament al nostre país les portes de la nova Europa.

D'altra part, jo em pregunto, i sense portar un judici sobre els orígens de la guerra civil si existeix una raó que justifiqui encara la presència de l'Estat totalitari que s'instaurà a Espanya fa 25 anys.

PREGUNTA: *Us sembla concebible que les ordres conventuals, i particularment llurs quadres, participin a una acció política, qual-sevulla que sigui?*

RESPOSTA: Certament no a la política, en el sentit estret en que l'entenen els partits i sense buscar un poder econòmic i polític, àdhuc en favor de l'Església. Nogensmenys respondré afirmativament si es tracta d'una

acció tal com l'ha definida Joan XXIII. L'Església deu de participar en l'edificació del pont que reuneixi les diferents tendències escampades pel país i que reconciliarà un dia l'esquerra i la dreta clàssiques, o més exactament els germans enemics d'ahir, vencedors i vençuts.

El nostre objectiu ha d'ésser el d'assolir una unitat lliurement consentida, a fi i efecte de no retornar al passat. Pensó que tinc particularment el dret d'evocar la noció mateixa de perdó en la mesura en que la meua família, entre tantes altres, i subratllo que era de dreta en la seva totalitat, ha pagat el seu

tribut a la guerra civil. El meu pare morí de resultes del seu empresonament pels «rojos», i el meu germà sofrí, del 1936 al 1939, les rigors d'un camp de concentració de represàlies, en zona republicana.

Jo no veig en l'esdevenidor d'Espanya més que una solució constructiva: la reunió sincera i fraternal de tots els homes de bona voluntat del nostre país, vinguin de l'horitzó polític que vinguin. Trobarien així la pau i la justícia, en el florir econòmic i social de la nació; com el respecte dels valors morals, en primera fila dels quals situo la dignitat i la llibertat dels homes.

MISSATGE DELS CATÒLICS DE BARCELONA ALS PARES CONCILIARS

CATÒLICS de diverses parts d'Espanya, clergues i laics, han assabentat els pastors de l'Església reunits en el Concili, en forma privada o pública, individual o col·lectiva, la seva preocupació pels problemes que afecten a l'Església a Espanya.

Els catòlics de l'Arxidiòcesi de Barcelona signants del present document, volem contribuir a aquest aclariment de l'opinió pública catòlica i, en primer lloc, dels pares conciliars. Ho considerem un deure greu de consciència imposat per la nostra responsabilitat eclesial, preocupats com estem pel present i l'esdevenidor de l'evangelització del nostre poble. Sobretot tenint en compte que aquells que podrien informar millor que nosaltres experimenten certes dificultats en fer-ho. Finalment ens veiem obligats a manifestar-nos públicament perquè els Pares del Concili no s'enganyin davant certes opinions, que passen com a vàlides, sobre el catolicisme espanyol, de caràcter més oficial que real.

1. La situació religiosa del nostre poble es caracteritza, abans que res, per un procés creixent de descristianització, especialment accentuat entre els intel·lectuals, la classe obrera i la joventut. Malgrat de certes aparències enganyoses, Espanya no és una excepció, religiosament parlant, dins els pobles d'Europa occidental. Més encara, el percentatge de pràctica religiosa dels catòlics espanyols és notoriament més baix que el dels catòlics d'altres països on la Religió Catòlica no ha tingut ni té caràcter oficial ni obligatori.

2. Aquest estat de coses es veu agreujat pel tipus d'unió o millor assimilació de l'Església i l'Estat, vigent a Espanya sobretot en aquests últims anys, les característiques del qual són: unió de l'Església amb els detentors de poder, poder temporal de l'Església, inflació religiosa en la vida pública, confessionalisme legal com expressió de la religió de l'Estat, desencarnació de l'Església,

inoperància dels Principis Catòlics relatius a la vida pública i social, i a la dignitat i drets de la persona humana.

3. En el centre de la greu crisi religiosa que constatem trobem el fet gravíssim de la guerra civil (1936-1939) que ha divitit Espanya en dos bàndols. L'aliniació de la major part de l'Església Oficial, en contradicció amb les seves promeses i declaracions,¹ al costat d'un dels bel·ligerants,² perllongada després per l'adhesió al règim polític dels vencedors, ha fet impossible, un cop acabada aquella guerra, reprovada i lamentada per Pius XI³ i qualificada per Joan XXIII de

¹ "Fossin quines fossin les afflictives circumstàncies en que vegem submergida l'Església, no temeu ni preteneu exercir la vindicta que correspon només al Senyor" (Declaració col·lectiva de l'Episcopat Espanyol, 20-12-1931; "Colección de Encíclicas y otras cartas de los Papas", Madrid, 1935).

No caiguen en la temptació de la ira per una vindicta que correspon només a Deu" (Declaració col·lectiva de l'Episcopat espanyol 25-5-1933; idem).

"Estava bé assabentat (el Govern de la República espanyola) de les bones disposicions, tant Nostres com vostres, Venerables Germans, per a secundar el manteniment de l'ordre i de la tranquil·litat social. I amb Nos i amb l'Episcopat estaven d'acord no sols el clergat tant secular com regular, sinó encara els catòlics seglars, o sigui la gran majoria del poble espanyol; el qual, malgrat les opinions personals, malgrat les provocacions i vexacions dels enemics de l'Església, ha estat allunyat d'actes de violència i represàlia, sense donar lloc a desordres i molt menys encara a guerres civils". (Encíclica DILECTISSIMA NOBIS, de Pius XI, 3-6-1933; AAS 25 1933 227).

² El nou Govern espanyol va prohibir a l'Arquebisbe de Tarragona, Cardenal Vidal i Barraquer, mort en l'exili, de tornar a Espanya un cop acabada la guerra civil, perquè es va negar amb d'altres prelatos, a signar la carta redactada per indicació del Govern de la zona nacionalista (rebel), en la qual hom anomenava "croada" la guerra civil.

³ Missió (la de defensar els drets religiosos), hem dit, difícil i perillosa, també perquè amb massa facilitat el compromís i la dificultat de la defensa, la fan excessiva i no plenament justificable, sense comptar que amb no menor facilitat, intencions no rectes i interessos egoïstes i de partit hi entren a enterbolir i alterar tota la moralitat de l'acció i totes les responsabilitats. El nostre cor paternal no pot oblidar, sinó que recorda més que mai en aquest moment i amb els sentiments del més sincer reconeixement paternal, tots aquells, qui, amb puresa d'intencions i amb sincers

deplorable i lamentable,⁴ la reconciliació de les dues parts, invocada per Pius XII⁵.

Creiem que, per al nostre cas i amb més raó encara, són vàlides les profètiques paraules de Joan XXIII sobre la unió amb els germans separats.

“No volem fer un procés històric, no volem saber qui tenia raó i qui no en tenia. La culpa és de tots. Nos només diem; Unim-nos i deixem-nos de baralles”.

La reconciliació és una exigència missionera per a l'Església espanyola i no hi pot haver reconciliació, mentre l'Església, com a mare, no s'atansi al nostre poble en la llibertat i en la humilitat, perquè tots i en primer lloc ella mateixa demanin i s'otorguin mutuament el perdó. Creiem també que no n'hi hauria prou amb la reconciliació de paraula sinó anés acompanyada de la remoció dels obstacles que actualment la impossibiliten. Entre ells esmentem:

A] La manca absoluta de respecte pels drets i llibertats de la persona humana en la vida pública i política (*dret d'associació, expressió, sufragi, dret a institucions representatives, etc...*)

B] L'absència de promoció humana i social del món del treball i dels drets socials elementals (*dret a la llibertat sindical, dret de vaga, dret a les reformes socials, reforma agrària, etc...*)

C] Com a membres de l'Església de Barcelona “i ciutadans de la terra de Catalunya,⁶

propòsits han tractat d'intervenir en nom de la humanitat. El nostre reconeixement no ha minvat tot i haver hagut de constatar la ineficàcia dels seus nobilíssims esforços” (Discurs de Pius XI a pròfugs espanyols de la guerra civil, 14-9-1936; AAS 28 1936 380).

⁴ Carta de Joan XXIII a l'Arquebisbe-Bisbe de Barcelona (ECCLESIA —de Madrid— 1961-2° semestre, pàg. 1328).

⁵ On perduessin l'odi i la rancúnia, no hi hauria lloc per aquell Cor, que ardentment desitja l'amor i si cal la reconciliació entre els germans”. (Radiomissatge de Pius XII a Espanya, 18-11-1945; AAS 37 1945 323).

⁶ Discurs de Pau VI a la Peregrinació Diocesana de Barcelona (L'OSSERVATORE ROMANO, 8-8-1963).

hem de denunciar la política d'opressió adreçada no solament a impedir el desenvolupament sinó a aconseguir la destrucció dels caràcters peculiars del nostre poble, sobre tot de la *llengua, cultura i institucions catalanes*.

Els problemes que es presenten a l'Església a Espanya no sols pertocuen als catòlics del nostre país, sinó que repercuteixen en l'Església universal i en l'opinió pública dels no catòlics, creients o no. Aquesta és la raó per la qual el cas de l'Església espanyola **CONSTITUEIX COM UN TEST** de l'autenticitat i de la sinceritat de la desitjada renovació eclesial i de l'esperit de caritat i justícia afirmats amb tant de força al Concili pels Bisbes de tot el món, de la responsabilitat col·legial dels quals sobre tota l'Església, per consegüent també sobre la d'Espanya, tant esperem.

Puguin ésser, aleshores, una realitat viva i actuant per al nostre poble, les paraules, aclamades pel Concili, de Pau VI als Bisbes, en tornar de la seva visita a l'O.N.U., que tenen tot el ressó d'un solemne engajament:

“Sabeu que anunciar una paraula compromet amb deures greus el qui ho fa: deure de coherència, de solidaritat, d'exemple. Una paraula no confirmada amb la voluntat efectiva de realitzar-la, ¿què val? L'autoritat de la paraula neix, certament, de la veritat, de la qual és ressó; però en l'ordre de les coses humanes troba la seva millor eficàcia en la manera com, el qui l'anúncia, alhora la realitza; parla la veu, però persuadeix l'exemple de l'herald de l'Evangelí... La nostra contribució a la pau serà més eficaç i preciosa quan tots nosaltres, persuadits que la pau ha de tenir com a fonament la justícia, ens fem advocats de la justícia. Perquè el món te gran necessitat de justícia, i Crist vol que nosaltres tinguem fam i set de justícia”.

Barcelona, 28 d'octubre 1965

[A les pàgines 54 i 55, les signatures d'aquest document.]

Rafael Hinojosa

Rafael Hinojosa
Ex-Pres. J.O.C.

Antoni Hortet

Antoni Hortet
Pres. Diocesa de la Joves d'Accio
CATOLICA

Josep Carreras del Consell

Josep Carreras del Consell
Consultiu de PAX CHRISTI

Joan Tintó

Joan Tintó
Ex-Pres. J.A.C.

Angel Peix

Angel Peix
Pres. Federació Paralelo J.O.C.

Jordi Bertran

Rev. Jordi Bertran Pvre.
Consiliari Diocesa J.O.C.

Julio Morera

Julio Morera
Pres. Diocesa J.O.C.

Emili Julià

Emili Julià
Secretari Diocesa Joves d'Accio
CATOLICA

Rev. José Martínez Pbo.

Rev. José Martínez Pbo.
Consiliari Federació Meridiana
de la J.O.C.

Josep M. Casch

Josep M. Casch
Secretari MOVIMENT SCOUT CATOLIC

Ricard Pedrales

Rev. Ricard Pedrales Pvre.
Consiliari D.D.E. (DELEGACIO
DIOCESANA D'ESCOLTISME)

Josep M. Martorell

Josep M. Martorell
Comissari General "MINYONS ESCOL-
TES"

Josep Muntanola

Josep Muntanola
Comissari Branca Minyons
"MINYONS ESCOLTES"

Josep M. Argemí

Josep M. Argemí
Comissari Branca Rovers
"MINYONS ESCOLTES"

Rev. Frederic Bassó Pvre.

Rev. Frederic Bassó Pvre.

Elias Martin

Elias Martin
Ex-Dirigente de la J.O.C.

Rev. Carlos Ceademont Pvre.

Rev. Carlos Ceademont Pvre.

José Manuel Guillén Padilla

José Manuel Guillén Padilla
de la J.O.C. de Sabadell

Julio Jurado Perez

Julio Jurado Perez
Dirigente de la J.O.C.

Ramon Rodriguez Garcia

Ramon Rodriguez Garcia
Dirigente de la J.O.C.

Vicente Melgarejo Balleste

Vicente Melgarejo Balleste
Dirigente de la J.O.C.

Xavier Parés

Xavier Parés
Pres. del SECRETARIAT DE PROMOCIO
SOCIAL DE L'ACCIO CATOLICA

Francesc X. Colomé

Francesc X. Colomé
Pres. Diocesa J.I.C.

Ignasi Garcia Clavel

Ignasi Garcia Clavel
Secretari Diocesa J.I.C.

Josep M. Totosaus

Rev. Josep M. Totosaus Pvre.
Consiliari Diocesa J.I.C.

Miquel Juncadella

Miquel Juncadella
Pres. A.C.O.

Angelina Surroca

Angelina Surroca
Pres. A.C.O. Fem.

Jordi Oliveras

Jordi Oliveras
Pres. Diocesa J.E.C.

Rev. Casimir Martí

Rev. Casimir Martí
Consiliari Diocesa J.E.C.

Juan Tarter

Josep M. Piqué
Pres. de FRANCISCALIA

Josep O. Panyella
Dirigent de FRANCISCALIA

Rev. Jordi Llimona, OFM Cap

Pere Puigdefàbregas
Vocal de FRANCISCALIA

Xavier Casasses
Secretari de FRANCISCALIA

Concha Millan de Semir
VicePres. de FRANCISCALIA

Josep Desumbila
Responsable del CENTRE ECUMENIC

Rev. Alvar Maduell OFM Cap

Joan Rambla
Ex-Dirigent CONSELL DIOCESA
D'ACCIO CATOLICA

Ramon Puiggròs
Ex-Pres. J.O.C.

Francesc Vila-Abadal
Ex-Vocal J.A.C.

C. Martínez Girona
Representant de PAX ROMANA

Rev. Josep Dalmau Pvre.

Rev. J.N. Garcia-Nieto S.I.
Prof. de Sociologia a ESADE

Alfons C. Comin de PAX CHRISTI

José Toro Trallero
de les CONGREGACIONS MARIANES

Joan Comis
del CENTRE ECUMENIC

Ferran Arifó
Ex-Pres. d'A.C.I.

Antoni M. Bardés
Pres. LLIGA MARE DE DEU DE MONTSERRAT

Josep M. Bricall
VicePres. LLIGA MARE DE DEU DE
MONTSERRAT

Mercè Duran
Vice-Secret. LLIGA MARE DE DEU
DE MONTSERRAT

Rev. Josep M. Bardés Pvre.
Consiliari LLIGA MARE DE DEU DE
MONTSERRAT

Lluís Garcia Faura
Vocal LLIGA MARE DE DEU DE
MONTSERRAT

Josep Mogas
Vice-Secretari de PAX CHRISTI

E. Barnades
Ex-VicePres. GRADUATS d'ACCIO CATOLICA

Josep M. Sol
Ex-Pres. CONSELL DIOCESA
JOVES ACCIO CATOLICA

Joan Rossell
Ex-VicePres.
CONSELL DIOCESA
JOVES ACCIO CATOLICA

Rev. Josep Sanabre Pvre.

Francesc Cabana
Ex-Pres. J.E.C.

Consol Mascareñas
Ex-Secretari de PAX CHRISTI

Miquel Coll
Tresorer del S.I.I.A.E.C. de
PAX ROMANA

CARTA DE MNRS. RAMÓN, BISBE DE LA SEO D'URGELL, A MANUEL FRAGA IRIBARNE

La carta reproduïda seguidament, potser en l'esperit de Monsenyor Ramón, Bisbe de La Seu d'Urgell, no pretenia ser altra cosa que una simple recomanació.

Donat el paper que ha jugat i es pretén encara fer jugar a l'OMNIUM CULTURAL i alguns dels seus homes, la confessió de part que conté pren valor documental. D'ací que sigui inclosa en aquesta secció de Documents com una il·lustració més dels problemes de la lluita per les llibertats nacionals de Catalunya.

La Redacció de NOUS HORIZONS ha cregut més oportú no fer-ne la traducció, a fi i efecte de que cap possible deformació imposada per necessitats llingüístiques no vingués a alterar-ne les matitzacions del text original. LA REDACCIÓ.

Seo de Urgel, 10 de setiembre de 1964.
Excmo. Sr. Dn. Manuel Fraga Iribarne,
Ministro de Información y Turismo,
Madrid.

Muy distinguido Sr. Ministro y estimado en Cristo:

Escribo estas líneas horas antes de salir hacia Roma, con la mejor intención y deseo, que seguramente V.E. comparte, de hacer el bien.

Me las han pedido unos buenos católicos barceloneses, acompañados y presentados por D. Félix Millet, quien en su historial de joven de Acción Católica, tiene acciones muy brillantes, escritas en los aciagos y heroicos años de la República. Con él estaba un ex alférez provisional de nuestra Cruzada de Liberación, en cuyos ideales comulgaban también ciertamente los seis restantes de dicha comisión o grupo que me visitó a fines del mes pasado.

Profesan, como yo también, un gran amor a su lengua materna, en la cual se expresan habitualmente, como lo profesan también al castellano, idioma nacional, no sólo de los españoles, sino también de otras veinte naciones de América que España civilizó cristianizándolas.

Dichos señores, que se mueven principal-

mente por sentimientos de orden espiritual no quisieran ver de nuevo en manos de los enemigos de nuestra fe y de nuestra Patria, su querida lengua materna, esgrimida otra vez como arma fratricida, en vez de emplearla en la gigantesca tarea del bien común de los españoles.

Para evitarlo, adelantándose y haciendo así abortar una obra demoledora, desean publicar, con toda legalidad, una revista política, consagrada a enaltecer los valores culturales y literarios de la lengua catalana, auténticamente española, arrebatando de paso esa bandera popular y santa a quienes con intenciones aviesas y diametralmente opuestas, quisieran airearla un día como si fuesen sus legítimos abanderados.

Las personas que visitaron y expusieron su pensamiento, son prestigiosas y plenamente recomendables; sus propósitos bien intencionados y nobles; y no baladí el peligro para el día de mañana, que tratan de conjurar; los pueblos más que por ideas se mueven por sentimientos que parece medida de buen gobierno encauzar y aprovechar.

Y una vez hecha la presentación, réstanos sólo agradecerle de antemano la amabilidad con que V.E. los reciba; y reiterarme de V.E. devotísimo en Cristo y s.s. que efusivamente le bendice y desea todo su bien.

[signat] Ramón, Obispo de Urgel.